

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasuti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 709.

A bécsi diadalut.

Budapest, szeptember 23.

A bécsi pályaudvaron, a bécsi utcán s a bécsi Magyar Ház tájékán egy harsogó kiáltásba olvad a tömeg lelkesedése: „éljen Károlyi Mihály!” Az a bécsi nép, mely talán negyvennyolc óta nem törte nyelvét magyar szavak és magyar nevek kiejtésével, most megtanulta percek alatt azt a pár magyar szót, melylyel szíve és lelkesedése szerint tüntethetett a magyar ellenzék és annak látható vezére, gróf Károlyi Mihály mellett.

Mi szól ebből a nagyszerű tömeg-lelkesedésből hozzánk?

Szól egy személyi tanulság és szól egy tárgyi tanulság.

A személyi tanulság az, hogy nemcsak az elsősorban érdekelt nemzet, de a külföldi romlatlan népe is csodálattal adózik az olyan férfunak, aki súlyos és katasztrófaterhes időkben megtalálja a férfias lelkét és lemondva a megszokott könnyű kényelemről, vásárra viszi a bőrért, nem törődik fáradsággal, időjárással, kimerültséggel, hanem egész férfilelkével szolgálja az ügyet, melynek fel esküdt. Ki tudott még néhány hónappal ezelőtt gróf Károlyi Mihályról? Aki tudott róla, Magyarország szűkebb határai között is csak azt tudta, hogy ennek az aránylag fiatal embernek jól

vetették meg az ágyát s hogy származásánál és bizonyos tradícionál fogva vezére a magyar agráriusoknak. S ha a viszonyok ebben az országban normálisak maradnak, gróf Károlyi Mihály talán egész életét olyan csendben és feltűnés nélkül éli le, mint a magyar arisztokrácia száz tagja közül kilencven. De jöttek hirtelen és váratlan a súlyos órák és gróf Károlyi Mihály egyszerre azzal a ki nem használt energiával, mely benne van és azzal a nem is sejtett temperamentummal, melynek kitöréséhez csak alkalom kellett, egyszerre ott termett az ellenzéki harc élén. Junius negyedikén gróf Apponyi Alberttől és Justh Gyulától jóformán ö vette át a vezetést. Ahol csüggedést nem ismerő kitartásra és félelmet nem ismerő elszántságra volt szükség: ott gróf Károlyi Mihály alakja látszott a legelső sorban. Ő tüzelt, ő vezetett és ő járt elől. A nyári szünet alatt tollal és szóval talán ő harcolt legálhatatosabban. S mikor a parlament összehűlése után a harc ököre ment, gróf Károlyi Mihály alakját megint ott láthatta mindenki, ahol védeni kellett a gyöngébbeket, büntetni kellett az erősebbeket. Csoda-e, ha hire legendás arányokban nőtt nagyra s hogy az osztrák fővárosban az ő neve él a tömegek ajkán, mikor azt a magyar ellenzék kell ünnepelni, melyet gróf Károlyi Mihály vitt

Bécsbe, gróf Károlyi Mihály vezetett a tűzbe, gróf Károlyi Mihály személyes példája gyújtott lelkesedésre?

A tárgyi tanulság pedig az, hogy egy becsületesen küzdő ellenzék sohasem lehet elhagyatva. Attól a perctől fogva, hogy a szövetkezett ellenzék legfőbb célja gyanánt a népjogok demokratikus kiterjesztését tüzte ki s attól a perctől fogva, mikor a szövetkezett ellenzék bebizonyította, hogy ezért a fenséges célért hajlandó a poklok kapuját is betörni és az erőszakos kormány minden fegyveres intézkedése dacára harcol a parlamentben, a parlamenten kívül, sőt az ország határaitul, a delegációban is: mondjuk, attól a perctől kezdve az ellenzék nem kisebbség többé, mert háta mögé állott egész önfeláldozó szeretetével a nép és háta mögé állott a népek örök testvérsége révén a külföldi nép is. Hiszen csak oda kell figyelni a Bécsbe rándult magyar ellenzék diadalutjára, mert az volt, diadalut. Ünnepezték ezt az ellenzék minden magyar állomáson, melyen a vonat áthaladt és tizezer főnyi tömeg lelkesedése fogadta Bécsben is, mely már külföld. A népek szeretetében és lelkesedésében nincsenek geográfiai határok, ha olyan férfiak ünnepléséről van szó, akik a népjogok kiterjesztéseért szállnak síkra. S az a bécsi nép ezekben a nagy történelmi órákban ugy

Szakítás.

Irta: Falk Richárd.

(Utánpótlás tilos.)

A nő teaszínü otthonkáját öltötte magára. Az illett neki a legjobban. Áttetsző volt a sejtések határáig, borítékja menyébeli igéreteknek s a borítékon, a balkeble felett egy nagy zománcos veres pók alkotta a pecsétét. A szövésnek ezt a módját valami nagy takácsművész találhatta ki. Talán számított is arra, hogy ez az újfajta testreolmló, formákat kiemelő, habkönnyű selyemszövet arra fog szolgálni, hogy az asszonyok öltözködési jogukkal visszaéljenek a férfiakkal szemben.

Klári szebb akart lenni és kinzóbban kívánatos, mint valaha, azért bujt ebbe az örjítő mezbe, hadd legyen nagyobb a férfi büntetése. Végül egy hamvas piros nyárirózsát tüzött felhőszerűen bodros hajába. Ekkorra elkészült már a csatatervvel. Vele született nyakassága nem engedte jobbik eszét érvényesülni. Hiába sugta a belső ösztön, hogy a mai világban valaki nem dob el oly könnyen magától évi huszonnégy ezer korona zsebpénzt, annál kevésbé egy nő. Minden lánynak van valami rögeszméje. Klári meg ragaszkodott ahhoz a magában régen megismételt kijelentéshez, hogy ő jellem. A jellem pedig nem alkuszik.

Igen is. Ugy fog cselekedni, amint elhatározta. Dolgozott benne a düh, a hiság, a csalódás és a vegyes érzelmek változó hatása alatt elfogta a menekülési vágy. El, el innen

a pazar berendezésű nyolcz szobás lakásból. Ledobni magáról az ékszereket, a drága ruhákat és visszaosonni észrevétlenül a kis belvárosi kalaposboltba, ahonnan ennek a hirtelen gyűlöltté lett férfinak a karján kilebbent a csillogás a gazdagság és gyönyörök világába. Ha ezt a két évet el lehetne felejtetni és feledtetni. Ha Claire helyett újra Klárinak szólítanák...

Unottan mendegélt ki budai villájának terraszára. A kópárkányzat mellett még ott állottak a kibontatlan utazókosarak és ládák, amint a tengeri fürdőből megérkezve odaállította. Helyesen tette, hogy nem csomagolt ki, annál gyorsabb lesz a menekülése innen. Beletemetkezett a mély, fonott karosszékebe. Hunyorgató szempillái alól nézegette a lábai előtt elterülő pesti panorámát. A hidat figyelte, mikor szelel át rajta a jól ismert szürke automobil.

Nem kellett sokáig várakoznia. A gazdag fiatal kriminalista szokott pontosságával száguldott át a pesti oldalról barátinjéhez. Klára felállott, hogy az előcsarnokig elébe menjen s aztán a kertbe levezesse. De Sátor Géza doktor akkorra már ott állott előtte, a fehér emajlos ajtóban és büszkeséggel szemlélte a szép nőt. Ebben a perczben a kriminalista elhatározta, hogy felemeli Klára járandóságát. Ez a nő szebb, mint valaha. A tengerifürdő még érettebbé és kívánatosabbá tette.

Eleinte közömbös dolgokról beszélgettek. A ravasz eszű kriminalistának nem kellett sokat szimatolnia. Kieértte, hogy e pillanatban nem áll biztosan Klári kegyeiben. Unottan válaszolgatott s míg az ügyvéd közeli ter-

veiről beszélgetett, idegesen rágcsált fogai között egy angol cigarettet. S poénképpen — valahányszor a férfi valami nagyot mondott — kicsit száját gombostűfejnyire összecsiszította és élesen fujta felfelé a füstöt. Végre Géza is észrevette, hogy ez a fujdogálás a megvetés bizonyos jele s azt jelenti, hogy amiket te nekem most beszélsz, arra én fujok! Ügyvédi dugóhúzó észjárásához mértén minden átmenet nélkül azt mondta:

— Alkuszom a Tatterszáiban egy gyönyörű fogatra. Holnap kapok választ a kuncpéctől. Ha a vásár sikerül, megveszem magának a Kráter-utczában azt a kis kétemeletes urasági házat s átköltözik.

— Nem kell! — felelte röviden Klára.

— Talán nem akar abban a kerületben lakni?

— Sehol sem akarok lakni. Rendelkezem ezzel a villával is. Nem kell magától semmi sem és hagyjon nekem békét.

Az ügyvéd a schasem hallott hang halatára kiejtette a szeméből a monokliját és tágrányított szemekkel méregette Klárit. Nem értette, mit akar. A napokban még semmi baja sem volt. Az igaz, hogy a vonatonál, amikor megérkezett, kissé unottnak látszott, de ezt az utazás fáradalmainak tudta be. Klárinak nem kell semmi sem?

— De hát miért? — kérdezte várakozásteljesen.

— Mert maga édesem egy egészen közönséges komisz fráter!

A meggyőződésnek akkora melegével s oly őszintén, szemhunyorogtatás nélkül vágta oda, hogy Géza egyszerűen hebegni kezdett.

tüntet a magyar népnek az alkotmány sáncaiba való befogadása mellett, mint ahogy tüntetett negyvennyolczban Kosuth Lajos mellett, aki Ausztriának is szabadságot és alkotmányt követelt. A vasárnapi és hétfői bécsi tüntetések a népek szolidaritásának ünnepeit jelentették, aminthogy ugyanez a szolidaritás szólaltatja meg a párisi népet is, hogy tüntessen a magyar ellenzék harca s a magyar demokrácia megvalósulása mellett. A népeknek ezt a testvéri tüntetését pedig nem lehet lesajnálani azzal a megjegyzéssel, hogy csak a szocialisták tüntettek. Ha úgy volna és csak a szocialisták tüntettek volna: az is jelentős segítséget jelentene. De ott volt a becsületes bécsi polgárság is és ott voltak a Bécsben élő magyarok is. A dolgozó nép állásfoglalása volt ez a magyar ellenzék mellett, hálás viszonzószolgálat azért, hogy ez az ellenzék felesküdt a népjogok szolgálatára.

S nem az a fontos, amire senki sem számított, hogy egy maroknyi magyar ellenzék meggátolhassa a delegáció ugynevezett tanácskozásait. A fontos az, hogy az ellenzék a kordon áttörésével behatolt a delegáció ülés-termébe, hogy Károlyi Mihály a világ tribünjén tiltakozást hangoztathatott s hogy a bécsi tömegek tüntetésének világa mellett látnia kell a királynak és látnia kell az egész művelt világnak, hogy a magyar kormány csak fegyverek oltalma alatt tudja mozgásban tartani a törvényhozás apparátusát. Ha a király tulteszi magát azon a csekélységen, hogy a magyar parlamentben csak rendőri brutalitások után lehetséges valami munkához látni, ami nem törvénygyártás, hanem törvényhamisítás, hát akkor a bécsi tömegek figyelmeztetik rá, hogy a delegáció sem dolgozhat másképpen s hogy a kedvelt hadsereg dolgai sem

intézhettek el rendőri gyámkodás nélkül. A törvénytelen parlament nem érdeklí a királyt, hát talán érdeklí a törvénytelennek deklarált delegáció. És kell, hogy érdekelje, mert odafigyel az egész világ s azok a nagyhatalmak is, melyeknek véleménye a királynak sem közömbös. Ezt a nagy és hatalmas figyelmeztetést adta meg a magyar ellenzék bécsi kirándulása s ezt segítette megadni a bécsi nép gyönyörű lelkesedése. Ezért diadalut az ellenzék utja s ezért történelmi fontosságu a bécsi nép megnyilatkozott rokonszenve. Azt a figyelmeztetést, mely közvetlenül hangzott fel a Burgba, Lukács László miniszterelnök nem kicsinyelhetette le apró ravaszkodással, mikor ma a király előtt állott. A királynak csak az ablakát kellett kinyitnia, hogy lássa és hallja az igazságot.

Budapest, szeptember 23.

A kultuszminiszter utazása. Székesfehérvárról jelentik: Gróf Zichy János vallás- és közoktatásiügyi miniszter a felesége és gróf Pálffy kíséretében ma délután timári birtokáról automobilon Nagylángra, onnan pedig este Székesfehérvárra ment, ahol palotájában megvaosorozott. Zichy gróf az esti gyorsvonattal Budapestre utazott, a miniszter pedig visszatért Timár pusztára, ahonnan ma Budapestre utazik. — Ujabban vett értesülés szerint gróf Zichy János vallás- és közoktatásiügyi miniszter holnap délnél érkezik vissza birtokáról Budapestre.

Cuvaj Budapest. Dr. Cuvaj Ede horvát bán és kir. biztos, aki szombat óta Budapesten tartózkodik, ma Teleszky János pénzügyminiszterrel, később pedig Josipovich horvát miniszterrel tanácskozott. A kir. biztos még szombaton hosszasan tanácskozott Lukács László miniszterelnökkel. Dr. Cuvaj különböző minisztériumokban fog néhány horvát ügyet elintézni.

Az új hajdudorogi püspök. Teljesen megbízható forrásból arról értesülünk, hogy az új dorogi püspök Jaczkovics Mihály lesz, aki eddig mint püspöki külhelynök működött Hajdudorogon. Az

egy nagy és nélkülözhetetlen lelki szükség vagyok...

— Biztosítom, kedves Claire, hogy érzelmeim egy pillanatra sem változtak meg. Éppen azért csodálkozom, hogy...

— Ne csodálkozzék és ne szakítson félbe. Akkor feleljen, ha készen vagyok a mondókámmal. Szóval szerető, hűséges barátnője lettem s az is maradtam, amíg azt hittem, hogy maga engem magamért szeret. Csalódtam, ámitott. Nem magamért, hanem a felesége miatt foglalkozott velem. A felesége miatt lett a barátom...

Az ügyvéd indulatoskodni kezdett:

— Fiauskám, ez merőben örület...

— Mindjárt megértetem magamat. Azt még hajlandó vagyok elhinni, hogy ismerettségünk kezdetén őszintébb érzelmeik fűzték hozzám, de ha nagyon sokáig elmélkedem felette, szerelmünk hajnalába vetett bizalmam is meginog. Maga igtól-vérig fondorkodó fiskális, aki nem tudja magát az ügyvédség lidereznymása alól kiszabadítani akkor sem, ha a legszemélyesebb érzelmi dolgairól van szó. Magának igen esinos, kedves felesége van. Miért nem tetszett s nem tetszik magának, nem tudom, de nem is kutatom. Mi nők sohasem a férfiak szemlencsén át nézzük egymást. Különben szent meggyőződésem, hogy ha nagyon keresném a maguk egymástól való eltérésiük okát, bizonyosan a feleségének lenne igaza. Térjünk egyenesen a tárgyra. Maga, kedves barátom, engem egyszerűen a felesége ellenőrzésére használt fel. Ugy gondolkodott, mint a francia darabok gálans férjei. Nincs jobb ellenőrző kémje a férjnek a feleségével szemben, mint a kedvese. S magáévá tette ezt az öt-

uj püspök kinevezése néhány hét múlva fog publikáltatni, mert már fel van terjesztve kinevezésre ő felségének.

Küzdelem Lengyelország függetlenségéért. A lengyel haladópart vezérferfiái nemrég Zakopaneban, ebben a Tátra tövében fekvő galicziai városban, konferenciát tartottak, amelyben elhatározták, hogy Lengyelország függetlenségének kivívására erőszakos propagandát indítanak. Mint most Varsóból jelentik, a rendőrség valamennyi pártembernél, akik ezen a konferencián résztvettek, azok visszaérkezése után házkutatást tartott és dr. Ridiviloviczot, aki az egész akciót szervezte, valamint a lengyel haladópart még husz más tagját, akik a zakopanei határozathoz hozzájárultak, letartóztatta.

Tisza István és a huszárezrede. Megemlékeztünk arról a feljelentésről, amelyet Vándory József fővárosi tanár, volt főhadnagy több társával együtt adott be a debreczeni 2. számú honvédszállásrezredhez. A feljelentés szerint gróf Tisza István, a képviselőház elnöke, aki a huszárezred szolgálaton kívüli állományú századosa, méltatlan a tisztí kardbojtra, mert a sértésekért nem vett elégtételt magának. Egy debreczeni hírlapíró érdeklődött a 2. honvédszállásrezred parancsnokságánál a gróf Tisza István ellen beadott följelentés dolgában és az ezred egyik magasrangú tisztje a következőket mondta az ügyről:

— Bár ilyen ügyről nem igen szoktunk formációkat adni, mégis azt hiszem, nem véték semmit a kötelező titoktartás ellen, ha azt állítom, hogy az ezred semmiféle lépést nem fog tenni a följelentés dolgában. Ennek egyszerű a magyarázata. Gróf Tisza Istvánt a parlamentben, tehát mint politikust sértették meg a képviselők, már pedig aki mint politikus kapta a sértéseket, az ezért lehet a legkorrektebb ur. Nevetséges azt állítani, hogy nem vett magának elégtételt. Hiszen akkor az egész ellenzékkel meg kellett volna verekednie. Aztán meg hogyan indíthat az ezred becsületügyi eljárást olyan ember ellen, akit a legfőbb hadur, a király méltónak tart arra, hogy kitüntesse. Tisza most, tehát a sértések után kapta a Szent István-rendet, ami megint azt bizonyítja, hogy Tisza becsületén folt nem esett. Ily körülmények között a mi ezredünk ő felségét nem dezavválhatja azzal, hogy becsületügyi eljárást indít.

A nő elérkezettnek találta az időt a leszámolás megejtésére, nem is engedte szóhoz jutni az ügyvédet. Csendesesen, szeliden beszélt, minden izgatottság nélkül. Elmondott mindent úgy, amint azt magában kiezirkalmazta s eközben érezhető volt hangja remegéséből, mint olyad le valami kéreg a szíve körül s a megkönnyebbülés hogyan szerzi vissza lelki nyugodalmát, sőt egy kissé a régi, könnyelmű jókedvét is.

— Kedves barátocskám, meg kell ismételnem, hogy maga egy egészen közönséges komisz fráter. Maga most is meg van győződve róla, hogy én csupán a nekem nyújtott anyagi előnyökért lettem a maga barátnője. Ez a maga ravaszkodó, számokban beszélő s ahogyan maga szokta mondani: reális gondolkozásmódjának a szüredéke. Finom kis szűrőt használ, mondhatom. Ha egy kissé megerőlteti az emlékezőtehetségét, eszébe juthat, hogy maga esténként bejárógatott a Belvárosba s addig kerülgette a boltunkat, míg megismerkedett velem. Adta a szerelmest, sőt hajtozott, mint egy füles gimnazista. Elmondta, hogy kényszerházasságot kötött. Gazdag, de boldogtalan. Addig esengett, esábitott, hogy tegyem boldoggá, míg magába szerettem. Tetszett nekem a maga sima udvariassága és az a nagy tisztelet, melylyel velem beszélt. Engem addig nem igen tiszteltek, Lökdöstek ide-oda. A kalaposboltban meg nem értem rá tiszteletet szerezni. Aztán maga megcsókolta az én kezemet, amit akkoriban nagynehezen tudtam glicerinkrémmel sima állapotban tartani. Megbódított az eleganciája is. És voltak pillanatok, amikor elhittem, hogy igazán szeret s én magának

letet. Végre is a felesége nem egészen közömbös magának. Másrészt azokban a férjekben, akik megcsálják a feleségüket, mindig dolgozik egy adag féltékenység. És maga, kedves Géza, igen ügyesen intézte a dolgokat. Gerbeaudtól kezdve a löversenyig mindenfelé utánamenesztett, valósággal mindig a sarkába küldött. Sőt annyira ment már, hogy a felesége varrónőjénél dolgoztatott a számomra. Maga felől akár mindennap új toalettet rendelhettem volna, csak azért, hogy megtudjam, igaz-e az, hogy amikor a felesége este későn jött haza, a varrónő szalonjából jött-e avagy csak kifogásul használta. Tisztában vagyok azzal, hogy megalkuvás nélkül az élet: egy nagy szerencsétlenség és szemet hunytam a maga titkos s nekem egy szóval sem mondott megbízatása előtt. Hanem maga tulzásba vitte a dolgot és legutóbb olyan szemérmetlenül küldött a felesége nyomába a tengeri fürdőre, hogy ha idegeimnek nem lett volna szüksége piheésre, pillanatig sem maradtam volna a Keleti tenger mellett. A szezonom véget ért, hazajöttem, átgondoltam ezt a mi ferde helyzetünket s miután bolond mód becsületes vagyok, az önkéntelen ellenőrzés is becsülettel végeztem s kijelenthetem magának, hogy a felesége a legbecsületesebb asszony, akit valaha eddig láttam és sokkal hübb, semmint maga megérdemelne. Ezek után pedig keresen magának más kémét. Vegye vissza a világlátását, az ékszerit és hagyjon engem magamra. Gyűlölöm magát, Engem használt fel lelkiismereti furdalásainak az egyensúlyozására. Térjen vissza a feleségéhez.

Az ügyvéd akárhogy is adta a tudatlant, kellemetlenül érezte magát. Az elevenére ta-

Az ellenzék Bécsben

Impozáns fogadtatás. — Harmincezer főnyi tömeg a pályaudvaron. — Gróf Károly Mihály ünneplése. — Tüntetés a törvénytelen delegáció ellen. — Lukácsot ma a királyhoz hívták. — Pavlikék megszállták a Magyar Házat. — Harcz a képviselők és rendőrök között. — Az ellenzék benyomult a delegációba. — Károlyi Mihály felolvasta a tiltakozást. — Az ellenzék méltóságteljes elvonulása. — Ünneppélyes fogadtatás készül Budapesten.

— Kiküldött tudósítónktól. —

Bécs, szeptember 23.

Vasárnap este, pontosan hat óra huszonöt perczkor robogott be a budapesti gyorsvonat a bécsi hatalmas Staatsbahnhofra. Őszintén megvallva, bizonyos aggódó érzés fogott el bennünket, akik a vonattal jöttünk, vajjon milyen fogadtatásban lesz része a magyar ellenzéknek Lueger városában, vajjon nem megy-e kudarcnak elejébe? Aggódtunk, hogy talán Bécsben még az itt lakó testvéreink sem értik meg az ellenzék herosi küzdelmét s tartottunk attól, hogy a hirhedt magyarfalók ellenünk fogják izgatni a lakosságot. De, amikor kiszálltunk a vonatból, egyszeriben eloszlott minden aggodalmunk. A mozdony még meg sem állt, már is száz meg száz torok lelkes éljenzése csapta meg fülünket, minden menyei zenénél kellemesebben. Bécsben az „éljen“ szónak igen nagy az ázsioja...

Az érkező magyar képviselőket az ellenzék egyik legagilisabb vezére, gróf Károlyi Mihály, aki már délben automobilján jött ide, várta s örömtől sugárzó nemes arca mindnyájunkat eleve a legmelegebb bizalommal töltött el. Mert hiszen ő neki már tudnia keil, hogy az egykor ellenséges Bécs ismét visszatért a 48-as hagyományokhoz, amikor a szabadságszerető bécsi nép oly határtalan entuziazmussal fogadta Kossuth Lajost s a magyar argonautákat.

pintottak. Nyugalmat erőltetett magára és szokott édeskés modorában, esendően felélt rá.

— A nők csodálatosan művészes, de valójában alapokat nélkülöző kombinációképessége magában fokozott mértékben van meg. Felhasználja ellenem a véletlenek összjátékát. A varrónót, a fürdőt, azt, hogy néha feleségemről beszélgettem magával. Nem a feltámadt önérzet beszél magából, gyermekem, hanem a féltékenység — tette hozzá ötletesen.

A lány hosszasan ránézett, valami nagy kellemetlent akart válaszolni. Roppant megvetéssel végigmérte.

— Csak egyet kérek még magától, egy utolsó szívességet.

Az ügyvéd már szemtelenül meg akarta kérdezni: mennyiről van szó, amikor várakozása ellenére Klára a kocsi kérte reggelre, hogy elutazhassék.

— Tehát komoly a szándéka? — kérdezte kérlelve az ügyvéd.

— És megmászhatatlan! Csalódtam magában. Elég volt. Vége.

Géza sietett véget vetni a ferde helyzetnek és formális szakítási udvariaskodások között elbucszott. Klára még utána kiáltotta:

— A villa kulcsai a kertésznél lesznek.

Aztán, mint aki valami végtelen jó eseményt vitt véghez, megkönnyebbülve álmódzott a borongó esti homályban. Lentről automobiltilkölés hangzott fel hozzá. A barátia sietett a feleségéhez.

Gróf Károlyi már jóval a vonat befutása előtt állást foglalt a perronon, ahol a gyülekező magyar munkások és polgárok hamarosan felismerték. Őszinte, nagy ovációban volt ekkor része. Körülfogták, éljenezték, ünnepezték, mint a magyar szabadságszermé nagyszerű apostolát, s boldog volt, aki csak megszoríthatta kezét. Egy bájos hölgy, Bous Lujza kisasszony piros-fehér szegfűs csokrot nyújtott át neki s a gróf hálásan köszönte meg ezt a kedves megemlékezést, mint bizonyítékát a bécsi nők szabadságszeretetének. Az elragadó jelenetnek a vonat berobogása vetett véget.

A pályaudvaron összesereglett sokaság odatódult a vagonokhoz s nyomban hatalmas gyűrűvel vette körül a képviselőket. Perczekig éljenzete, tapsolta a kiszálló Déry Zoltánt, Mezőssys Bélát, Szmracsányi Györgyöt, Barabás Bélát, Zboray Miklóst, Eitner Zsigmondot, Polónyi Dezsőt meg a többieket. Az ováció csillapultával előléptek az egyes üdvözlő szónokok, — három magyar ember, — akiknek azután az ellenzék nevében gróf Károlyi Mihály válaszolt.

— Szívem mélyéből köszönöm, — mondotta. — ezt a gyönyörű fogadtatást, amely nyilván nem a személyeknek, hanem az igazságos ügynek szól. Azért jöttünk ide, hogy a magyar kormány botránnyos viselkedése ellen Budapest után bécsi földön is tiltakozunk. Nem erőszakoskodni akarunk, hanem csak jogunkkal próbálunk élni, hogy a delegáció tanácskozásain megjelenhessünk, amitől elütni szeretnénk, holott ez törvénybe foglalt jogunk. Ha megakadályoznának bennünket a jog gyakorlásában, az erőszaknak engedni fogunk. De a művelt világ már ebből látni fogja s egy bizonyítékkal több lesz arra, mint bánik el a mostani magyar kormány a nemzet szabadon megválasztott képviselőivel. A magyar ellenzék célja Lukácsnak és Tiszának eltávolítása és az általános választójog kiküzdése. Bármennyire különbözőnek is tessék első pillanatra ez a két cél, mégis azonosak. Lukácsról és Tiszától a választójogot még akkor sem lehetne elfogadni, ha az egyeznék is az ellenzék intencióival. Mert a tapasztaltak után félős, hogy amit ezek az urak egyik kezükkel adnak, a másikkal visszaveszik. Ezért fog az ellenzék harca addig tartani, amíg siker koronázza. Végül arra kérem önöket, hogy a lármás tüntetésektől tartózkodjanak!

Tomboló, szünni nem akaró taps és éljenorkán követte gróf Károlyi markáns kijelentéseit. Ezután kihömpölygött az áradat a pályaudvar előtti térségre s itt kocsiakra szálltak a vendégek. Feledhetetlen s leirhatatlanul szép látvány tárult ekkor elénk...

Ezernyi meg ezernyi tömeg állt sorfalat az utvonalon. Lehettek vagy huszonöt-har-

mincezen. Munkások, kispolgárok, java-részt magyarok, akiket sorsuk idevezérelt Bécsbe. Csupa dolgos ember, akik vasárnapi szünnapjukat feláldozván, elzarándokoltak a Staatsbahnhofhoz, hogy szemtől-szembe láthassák azokat a kiváló férfiakat, akik megalkuvást nem ismerve küzdenek a magyar nép igazáért s jogaiért. Bécs ősi falai megremegtek attól a harsogó éljenzéstől, amely a levegőt betöltötte. Ilyen csodás lelkesedést még ehol se láttunk! Köny szökött a szemünkbe, hogy, ime, Bécsben is megértik az igaz magyarság gigási tusáját akkor, amikor vannak gyalázatos magyarok, akik ezt megérteni nem tudják s nem akarják... Gróf Károlyi s a többi képviselő automobilja, fiakkerje csak lépésről-lépésre haladhatott előre. Az óriási tömeg mindenkit jól akart látni és a szívébe zárni.

— Éljen Károlyi Mihály!

— Éljen a magyar ellenzék!

— Éljen az általános választójog!

— Vesszen Lukács!

— Bitóra Tiszával!

— Abezug a magyar nép ellenségei!

Ilyen s ezekhez hasonló felkiáltások harsantak fel, úgy hogy hirtelenében szinte el se hittük, hogy Bécsben vagyunk, abban a Bécsben, amelynek szolgálójul tekintjük Lukácsot és Tiszát. Nem, ez nem a régi Wien, Lueger városa, nem, ez egy gyönyörű, modern metropolis, amelynek szíve velünk együtt érez, lüktet és ver a letiport magyar szabadság fölemeléséért! Ah, milyen más itt minden, mint nálunk! Nincsenek rendőrpribékek, nincsenek Pavlikok, Gersichék és Kósok! A rendőri kirendeltség igazán csak a rendet tartja fenn és nem gázol bele vad kozák-hordaként a lelkesedő népbe! Milyen csodásan káprázatos kép ez! A fényárban uszó nagyszerű város, a megújított ősi Bécs, tizezernyi tömegek, lángoló tüzes rajongással szívükben, s akiket ünnepelnek — a magyar ellenzék vezérei! Ez a nap kárpótol bennünket minden eddigi szenvedésért és üldöztetésért...

A hétfői nap is csak ismételt diadalokat hozott az ellenzéknek. Hiába rendelte fel a kormány Bécsbe Pavlikékat száz válogatott legénynyel, hiába resztringálta a karzati belpöjegyek számát és hiába tömte meg a karzatot munkapárti képviselőkkel és detektivekkel, az ellenzék mégis benyomult a delegáció üléstermébe és elmondotta ott ünneppélyes óvását a delegációk törvényessége ellen.

Pedig Pavlikék Bécsben sem voltak válogatóságok. Szemben a bécsi rendőrség udvarias és tapintatos viselkedésével, Pavlik legényei kardot huztak a delegáció épületébe behatoló ellenzéki képviselőkre, sőt egyik rendőrlegény tulbuzgóságában csaknem megsebezte Barabás Bélát a delegáció volt elnökét. A bécsieknek kétségkívül nagyon szemet szurt ez a dolog, mert ott eddig azt hitték, hogy a magyar ellenzék brutális és most, ime kiszült, hogy a kormány és rendőrközegei azok.

Az ellenzék tiltakozását a delegációban gróf Károlyi Mihály olvasta fel a kormány és a munkapárt óriási megrökönyödésére. Erre ők csakugyan nem számítottak, hogy oly nagyszámu rendőrség daczára a tiltakozás el fog hangzani. És pedig minő tiltakozás! Nemcsak a közös miniszterek hallották, hanem hallotta egész Bécs, az egész külföld, sőt hallotta az udvar és a király is!...

És hallotta nem a kormány és a félhiva-

talosak szócsovéén keresztül, hanem a bécsi nép ezreinek ünneplése és tapsai között. Mert a mai nappal kétségtelenné vált, hogy azt a kormányt, amely Bécs nevében akarta ízekre tépni a magyar alkotmányosságot, a jogvédő ellenzék éppen a bécsi nép tízezeinek élön győzte le és tette lehetetlenné!..

Az ellenzék bécsi diadalutjáról részletes tudósításunk a következő:

Vasárnap.

A szövetkezett ellenzékhez tartozó pártok képviselői vasárnap délelőtt fél 12 órakor gyülekeztek saját párhelyiségekben s innen a Kossuth-pártkör helyiségeibe vonultak közös értekezletre, majd a Pannóniába gyűltek össze. Innen indultak a pályaudvarra, ahol már várta őket több száz főre menő tömeg. A nyugati pályaudvaron titkos rendőrök cirkáztak. Feljegyezték a képviselők nevét s naiv kíváncsisággal tudakolták meg azoknak az újságíróknak a nevét is, akik a képviselőket kísérték Bécsbe.

A pályaudvar közönsége nagy kíváncsisággal nézte a képviselők üdvözlését s az ismertebb képviselők érkezésénél gyakran felhangzott az éljenzés.

Elindulás.

A szövetkezett ellenzék tagjai közül a délután 2 órakor induló gyorsvonattal a következő képviselők utaztak Bécsbe: *Désy Zoltán, Mezőssy Béla, Bakonyi Samu, Huszár Károly, Palugyay Móricz, gróf Batthyány Pál, Barabás Béla, Faragó Antal, Kun Béla, Győrffy Gyula, Justh János, Szmrecsányi György, Beck Lajos, Ostffy Lajos, Gedeon Aladár, Ráth Endre, Bottlik István, Szalay László, Szluha Pál, Preszly Elemér, Kovácsy Kálmán, Kállay Ubul, Bernáth Béla, Jármay István, Pozsgay Miklós, Eitner Zsigmond, Sümegi Vilmos, Polónyi Dezső, Zboray Miklós, Hédeváry Lehel, Zlinszky István, gróf Benyovszky Móricz, Horváth József (nagyvázsonyi), Brestyánszky Kálmán.*

Velük ment még dr. Kunfi Zsigmond, dr. Szabados Sándor és Kondor Bernát, a szociáldemokrata párt részéről és körülbelül harmincz hírlapíró.

Ugyanezen a vonaton utazott ugyancsak Bécsbe *Heltai Ferencz*, munkapárti képviselő a feleségével. Elfüggönyözte az ablakot s utközben nem mutatkozott.

Mielőtt a vonat elindult, egy kardos, egyenruhás rendőr felkiáltott a képviselőknek:

— Segitse az isten, a nagyságos urékat!

Tüntetések utközben.

A gyorsvonat pontban két órakor indult Bécsbe. A képviselők a vonat egy elsőosztályú Pullmann-kocsiját egészen megtöltötték. *Ersckujváron* hangzott feléjük az első üdvözlés. A Kossuth-nótát játszotta a cigány, amikor a pályaudvaron megállt a vonat. A keskeny perronon száz és száz ember tolongott. — Éljen *Justh!* Éljen *Désy!* Éljen a választói jog! — hangzott fel száz és száz torokból. *Bátori Zoltán*, a függetlenségi párt, *Maszik János* a néppárt nevében üdvözölte a képviselőket, akiknek nevében *Désy Zoltán* a következő beszéddel válaszolt:

Tisztelt barátaim! Megyünk kötelességünket teljesíteni. *Ezt a kötelességet teljesíteni fogjuk minden áron, minden akadály ellenére*, mert a mi harcunk végén ott áll a népszabadság és a demokratikus Magyarország. Az Isten éltesse önöket!

Az éljenzés és tapsba, mely a rövid beszéd után elhangzott, belevegült száz és száz ember ajkáról a kiáltás:

— Abezug Tisza! Le az alkotmánytípóval!

Ment a vonat tovább. *Pozsonyban* már rendőrök és csendőrök voltak az állomáson, ki is szorították a tömeg egy részét a pályaudvar elé, de azért bent a pergonon is hatalmas sereg várta a képviselőket. A pozsonyi függetlenségi érzelmű lakosság, a lelkes munkásság várta a képviselőket s az alatt az egy-két percz alatt, míg a pozsonyi állomáson állt a gyorsvonat, minden képviselőt megéljenztek. Egy Pullmann-kocsi ajtajában tünt fel *Désy Zoltán* alakja s amikor meglátták, felhangzott feléje a kiáltás: — *Halljuk Désyt!* *Désy Zoltán* így köszöntötte Pozsony lakosságát:

Meg lehetnek győződve arról, hogy amikor az önök lelkesedését látjuk, amelyvel bennünket fogadtak, nem lehet más feladatunk, mint amelyet magunk elé tűztünk: *visszaváltani az alkotmányos állapotot ahelyett a papirforma helyett, amit most látunk*; s hogy a parlamenti abszolu-

tizmus helyett a valódi népszabadságot teremtsük meg. Mi, akik az alkotmányos Magyarországgért küzdünk, ugyanakkor a népjogok kiterjesztését is követeljük, ezért küzdünk! Éljen az igazi demokratikus Magyarország!

Désy beszédét az éljenzés és taps minduntalan megszakította. A vonat már elindult, de az éljenzés mindaddig tartott, amíg a vonat csak látható volt.

Bécsben várják a vonatot.

Délután öt óra felé kezdődött már a csoportosulás az osztrák államasutak bécsi pályaudvara előtt. Nagyszámú munkások voltak az elejnte megjelenetek. De később mind több és több előkelően öltözött ur és hölgy lett látható a csoportokban. Hat órakor a rendőrség, látva, hogy a tömeg mindinkább szaporodik, nagy készültséggel vonult ki. A rendőrtisztek úgy intézkedtek, hogy a kocsikat, melyek a pályaudvar előtt szétágaznak, teljesen szabadon kell tartani. A tömeget tehát felszorították a két oldalt elhúzódó gyalogjárókra és a pályaudvar előtt levő park utjaira.

Rendőri becslés szerint félhét óra tájt *tizezer ember állott a pályaudvar előtt*. A rendőrség kétszáz gyalogrendőrrel és ötven lovassal volt csak képes főtartani a szabad közlekedést. A tömeg lelkes hangulatban volt ugyan, de egyébként kitünően viselkedett. Mindenki tudta, hogy rendezavarás vagy tulságosan zajos magaviselet csak az ügynek árt. És ehhez képest a vonat megérkezése előtt maga a tömeg gondoskodott legjobban a rendről és csendről.

A közönség egy része *zöldleveles piros-feher szegfűt* viselt gomblyukában. Ez a X. kerületi magyar munkásság volt, mely testületileg vonult föl és a perronra is küldött hatalmas deputációt.

Félhét óra tájban egy automobil lesz láthatóvá a kocsinon. Amerre megy, mindenütt éljenzés fogadja. Gróf *Károlyi Mihály*, az ellenzéki küzdelem lelkes vezére ül benne, aki már vasárnap reggel Bécsbe érkezett, hogy elbarátai számára előkészítse a talajt. Most az érkezők elő siet, hogy őket az előkészületekről tisztánt értesíthesse.

Mikor gróf *Károlyi Mihály* a pályaudvar peronjára lépett, az már egészen telve volt közönséggel. Gróf *Károlyi Mihályt* eleinte nem ismerték meg. Csak mikor néhány magyar hírlapíró üdvözölte, futott híre a perronon, hogy itt van.

Egy szép bécsi hölgy *Boos Luise*, völegénye karján, odasielt hozzá és fehér-piros szegfűből való bokrétát nyújtott át neki. Pár percz múlva egy másik hölgy, *Horvát Emilia* adott át üdvözlő szavak kíséretében bokrétát *Károlynak*, akit aztán a vonat érkezéséig meleg szeretettel és ünnepléssel öveztek a perronon. Polgárok és munkások keresték föl egymásután, hogy üdvözöljék. Egy munkás megkérdezte, hogy mit fognak csinálni. *Károlyi* így válaszolt:

— *Az utcán nem fogunk tüntetni. Mi itt vendégek vagyunk és nem akarunk viészacsnálni a város vendégszeretetével. Az utcán tehát nyugalom lesz a jelezavunk. De majd benn a magyar delegációban megmutatjuk, hogy mit tudunk.*

Lelkes éljenzés követte a kijelentést. Most azonban rendőrök jöttek, hogy tessék hátrább vonulni, mert jön a vonat.

A megérkezés.

Amikor a vonat berobogott, egetverő éljenzés fogadta a képviselőket. Valóságos életveszélyes tolongás támadt a kocsi körül, ahonnan a képviselők leszálltak. Elsőnek *Barabás Bélát* ismerték fel, akit lelkesen megéljenztek. Aztán szünet nélkül éljenztek *Désy Zoltánt* *Mezőssy Bélát*, *Szmrecsányi Györgyöt*. A zugó éljenzés között egyszerre csak a képviselők csoportja elé lépett gróf *Károlyi Mihály*.

— *Éljen gróf Károlyi Mihály!* — visszhangzott a fedett pályaudvaron. Mikor a perronon álló tömeg, amelynek nagy része bécsi magyarokból állott, *Károlyit* megpillantotta, négy oldalról is tolokodni kezdett, hogy közelébe juthasson. *Károlyit* virágesővel és bokrétákkal lepték meg. Öten is adtak neki virágot, amelyet a gróf alig tudott kezélen tartani. A lelkes hangulatot a bécsi rendőrök

nem zavarták meg. Nem bántottak senkit és nem moleszállták a tüntetőket.

Ekkor *Garbai Sándor*, a pesti szociáldemokrata párt kiküldöttje bemutatta gróf *Károlynak* *Tilger Miklóst*, aki a bécsi magyar munkásság nevében meleg szavakkal üdvözölte a képviselőket és fogadást tett, hogy a bécsi magyarok készek életüket is feláldozni a népjogokért, amelynek kiküzdésére a függetlenségi párt lelkes, hazafias képviselői vállalkoztak.

Károlyi néhány szót válaszolt s azután főlemetes tolongás közt jutottak el az ellenzék tagjai a kocsikhoz. *Károlyi* be akart szállni autójába, de a tömeg utját állotta.

— *Halljuk Károlyit!* — kiáltotta több ezer torok. A zajos tüntetést a rendőrség némán tűrte és *Károlyi* azután a következő beszédet intézte a bécsi néphez:

— Tisztelt uraim! Legyen szabad a magam és társaim nevében megköszönni azt a valóban szép fogadtatást, amelyben részeseültünk és amely annyival inkább meglepett, mert nem voltunk rá elkészülve. Bécsben idegenek vagyunk és annál jobban esik a bécsi polgárság vendégszeretete. *Nem azért jöttünk Bécsbe, hogy utcai demonstrációt rendezzünk. Ez nekünk nem ezünk. Mi csak azért jöttünk, hogy részt vegyünk a delegáció ülésein, amihez jogunk van és ami kötelességünk is azok után a brutalitások után, amelyek teljesen megsemmisítették a magyar képviselők jogait. Tiltakozni akarunk ez ellen a delegáció ellen, amely alakulásában és összetételében törvénytelen, mert keletkezésének egyetlen forrása az ököljog. (Abezug Tisza!) Két célért küzdünk: az alkotmányon ejtett sérelmek orvoslásáért és az általános választói jog megalkotásáért. Ez a két cél ma ezoros összefüggésben van egymással, mert mit ér a legcélesebb és legradikálisabb választói jog, hogy ha az alkotmányt nem respektálják, hogy ha a képviselőket rendőrök kergethetik ki a parlamentből, mandátumuktól foszthatják meg, esetleg börtönbe is vethetik őket. De az új választói jogot mi sem Tisza, sem Lukács kezéből el nem fogadjuk, mert nem látunk benne garanciát, hogy amit az egyik kezükkel adnak, nem veszik-e el a másik kezükkel. (Felkiáltások: Abezug Lukács! Abezug Tisza!) Én ismételtelen köszönöm a szép fogadtatást és kérem önöket, hogy nyugodtan és méltóságteljesen oszoljanak ezét. Nem akarunk a vendég jogaival visszaélni és kérem önöket, hogy rendőri beavatkozás nélkül távozzanak el. (Hosszas és lelkes éljenzés.)*

S a bécsi nép megfogadta *Károlyi* szavát. Az óriási tömeg megmozdult, de nem azért, hogy elszéledjen, hanem hogy a bevonuló ellenzéki képviselők kíséretéül szegődjön. Nagyobb csoportokban egy-egy ellenzéki képviselőt vivő kocsai vagy automobil köré gyűlt és megkezdődött a bevonulás.

Bécs ünnepli az ellenzékét.

A bécsiek lelkes tüntetéséből kijutott minden képviselőnek. Abban az óriási tolongásban, amely a képviselők kocsijai és automobiljai körül támadt, természetesen csak lépésben juthattak előre a bécsi nép ezreinek soraiba között. Gróf *Károlyi Mihály* és *Mezőssy Béla* automobilját megállították, valósággal kiemelték őket a kocsiból, virágot szórtak rájuk és addig nem engedték utnak őket, amíg *Károlyi* és *Mezőssy* beszédet nem intézett hozzájuk. *Mezőssy* megköszönte néhány szóval a fogadtatást és azt mondta:

— Az önök tömeges megjelenése biztositéka annak, hogy a bécsi nép valamint a multban, ugy a jelenben is, a népjogok harciosa és küzd az általános, egyenlő választói-jog mellett. Valamikor, nagy idők viharában, jött egyszer ide a népképviselő *Kossuth Lajos*, az ő lelket is az a gondolat töltötte be, hogy állami önállóságunk akkor biztosítottatik legjobban, ha Ausztria népe is a valóságos alkotmány áldását élvezi. Köszönöm az önök szives megjelenését, amelyből továbbhi nehéz küzdelmeinkre bátorragot merítünk.

Gróf Batthyány Pál, Kun Béla és Sümegi Vilmos képviselők egy mellékutczán keresztül igyekeztek szállásukra. Ezt az utczát is megszállta a tömeg és amikor megtudta, hogy a kocsiiban függetlenségi képviselők vannak, nem engedték tovább őket. Ezer meg ezer ember tolongott körülöttük, levették kalapjaikat és a *Himnusz*-t, meg a *Kossuth-nótát* énekeltek. Aki nem tudott énekelni magyarul, az a dallamot énekelte a többivel együtt. A tömeg lelkesedése annyira ment, hogy ki akarta fogni a lovakat és a képviselők csak nagynehezen tudták megakadályozni szándékukban.

Az ellenzék lakomája.

Az ellenzéki képviselők este 8 órakor a Meissl és Schaden éttermében jöttek össze közös vacsorára. A lakoma folyamán megjelent a bécsi magyar ifjuság küldöttsége, melynek nevében *Deutsch* Eszmond orvostanhallgató üdvözölte az egyesült ellenzékét. Az üdvözlő beszédre gróf Károlyi Mihály a következőket mondotta:

— Engedjék meg, hogy társaim nevében is köszönetet mondjak a szíves üdvözlésért. Szomorú időköt élünk és Bécsbe kell jönnünk, otthonunkból kiűzve, idegen földön kell követelnünk jogainkat. Még vagyok azonban győződve arról, hogy az az ügy, amelyért küzdünk, olyan általános természetű, olyan, hogy úgy mondjam, minden ember szívéhez és lelkéhez szóló ügy, amelyet mindenki megért és amely mindenkinek a támogatását kinyeri. Ha az ember küzd valamiért, akkor melegséggel és köszönettel fogad minden oldalról jövő támogatást, de különös örömmel tölt el bennünket az, hogy a Bécsben élő magyarok a mi ügyünket felkarolják. Ez az ügy eddig abban áll, hogy mi, igenis *egy új Magyarországot akarunk teremteni, egy új Magyarországot, amelynek az alapja csakis a demokratikus választói jog lehet.* (Éljenzés.) De ha mi egy demokratikus Magyarországot akarunk, akkor előbb azt kell követelnünk, hogy *alkotmányunkat respektálják*, hogy az alkotmányon ejtett sérelmeket orvosolják. (Ugy van! Ugy van!) *Tiszával és Lukácsal nem békülünk.* Az ő tőlük származó választói jogot el nem fogadhatjuk. Nem fogadhatjuk el azt a választói jogot, amelyet olyan egyének nyújtanak, akik a magyar alkotmányt megsértették. (Zajos helyeslés.) A mai kormányral és rendszerrel kibékülni nem tudunk és nem is fogunk. Sem Lukácsból, sem Tiszától semmiféle választójogos ajánlatot el nem fogadunk, mert *megbízhatatlannak és mert a törvényeket tisztelni nem tudják.* Azért jöttünk ide, hogy a magyar alkotmányban biztosított jogainkat érvényesítsük és nem azért, mint ahogy ezt kormánypárti lapok holnap hangoztatni fogják, hogy utczai demonstrációkat rendezzünk. Eljöttünk, hogy a magyar Házban, a delegációban elmondhassuk azt, hogy mi történt velünk, hogy az egész világ tudja, hogy minő törvényteleneséget és jogtalanságot követtek el velünk szemben. Eljöttünk, hogy megmondjuk, hogy *ez a delegáció törvénytelen és annak hozandó határozatai jogerővel nem bírnak.* Még egyszer köszönöm szíves megjelenésüket és kérem, vigyék a bécsi magyar ifjuságnak hálás köszönetünket.

Viharos éljenzéssel és tapsal fogadták gróf Károlyi beszédét. A képviselők ezután hosszabb ideig maradtak még együtt, miközben megérkezett *Polónyi Géza* is, kit megéljenzettek. Elhatározták, hogy hátfőn délen 12 órakor ugyanitt gyűlnek össze a teendők megbeszélése végett.

A vezérek a fogadtatásról

Az ellenzéki vezérek a bécsi fogadtatás nem várt méreteitől nagyon el voltak ragadtatva. Közülük tízezer ember várta az érkező képviselőket a vonaton, amire nemesak az ellenzékiek, hanem az informált bécsi hivatalos körök sem számítottak. A bécsi rendőrség az osztrák belügyminisztériumhoz tett jelentésében mindössze két-háromszáz ember csoportosulását várta a pályaudvar előtt és ime tízezer lett belőle! A kivonult rendőrséget kétszer is meg kellett erősíteni, de a rendőrség ezt

az erősítést nem használta fel arra, hogy a tömeg hangulatát csak távolról is megzavarja.

Gróf Károlyi Mihály a bécsi fogadtatásról a következőket mondta:

— Mondhatom, lelkem mélyből meglepett a fogadtatás, amelyben részünk volt. Különösen örültem annak a benyomásnak, hogy az a mellettünk való tüntetés valóban spontán megnyilatkozása volt a bennünket váró bécsi tömegnek. Egyetlen olyan jelenség sem ötlött szemembe, amelyről ellenségeink azt mondhatnák, hogy ez a fogadtatás előre megrendelt demonstráció volt. Örömmel fokozta, hogy a tüntető tömegben majdnem kizárólag a magyar szó dominált, sőt tapasztalható volt az is, hogy a németül beszélők a magyar éljen-t harsogtatták. Nagy megnyugvást szerez az is, hogy utczai zavargás nem volt, amire különben nyomatkosan kértem a jelenlevőket. Meg vagyok róla győződve, hogy fogadtatásunknak minden irányban nagy hatása lesz és úgy érzem, hogy már egyedül ezért is érdemes volt feljönni.

Mezőssy Béla ezeket mondta munkatársunknak:

— Meglepi volt az a példás rend és az a nagy tömeg, amely bennünket megérkezésünkkor fogadott. Különösen annak magyar jellege volt szép. Lépten-nyomon az egész uton, amerre Károlyi Mihálylyal együtt mentünk be, a tömeg sorfalat állt és a tömeg magyarul éljenzett és üdvözölt bennünket. Valósággal virágzáppal borítottak el bennünket, szóval nyilvánvalóvá lett az idegenben is a rokonérzés. A mai naptól valami különös eredményt nem remélek. Az, hogy vendégek vagyunk, s hogy a bécsi nép olyan melegen fogadott bennünket, arra kötelez, hogy tartózkodjunk minden olyan színezettől, amely a rendezettség jellegét viselő magán. Feljöveteleink célja az volt, hogy tiltakozzunk a delegáció törvényessége ellen. Ha Bécsben ezt megtehetjük, megteszük Bécsben, ha pedig megátol bennünket ebben a rendőri erőszak, majd otthon folytatjuk, ott, ahol elhagytuk.

Désy Zoltán ezeket mondotta munkatársunknak a fogadtatásról:

— Nagyon kellemesen lepott meg bennünket a fogadó tömeg nagysága és a lelkesedése, hogy a mellettünk való tüntetésből kiemelkedő őszintesége. Különösen örültünk azért, hogy Bécs város lakosságának jóindulata is. Az érsekújvári és pozsonyi fogadtatás, bár ez hazai földön történt, mintegy előjele volt a bécsi lelkes tüntetésnek. Ebből mindenre lehet következtetni, csak a bécsi nép és az osztrák hatóságok rosszindulatára nem.

Munkapártiak is érkeznek.

Néhány perccel az ellenzéki képviselők vonatának megérkezése után berobogott a bécsi pályaudvarra a Bruck felől jövő budapesti gyorsvonat is. A perrenon még sokan voltak, mert azt hitték, hogy ezzel a vonattal is jönnek ellenzéki képviselők. Ehelyett azonban néhány munkapárti képviselő jött, köztük gróf *Khuen-Hédervány* Károly is. Khuent a kijáratnál felismerték és harsányan megabuzogtatták. A volt miniszterelnök kocsijához sietett és elhajtott.

Lukács László miniszterelnök tegnap késő estig nem volt lakásán. Tizenegy órakor érkezett meg a Magyar Házba és rögtön lefeküdt.

A budapesti rendőrség részéről *Pavlik* Ferenc főfelügyelő és *Beniczky* Tamás felügyelő még vasárnap reggel megérkezett Bécsbe. Polgári ruhában jöttek és a Magyar Házban szállottak meg. Délután a bécsi rendőrségre mentek, ahol sokáig tanácskoztak *Brezsowszky* rendőrigazgatóval.

Hétfőn.

A hétfői nap eseményei sem maradtak a vasárnapiak mögött. Az ellenzék képviselőinek hétfőn is lépten-nyomon a polgárság rokonszenves tüntetésében volt részük és az érdeklődés a magyar delegáció délutáni ülése iránt a tetőpontra hágott. A munkapárti képviselőket, akiknek többsége ma reggel érkezett Bécsbe, valósággal konsternálta az el-

lenzék nem remélt diadala és megdöbbenve húzódtak meg szállásaikon, hogy a délutáni ülésre előkészülhessenek. Még jobban fokozta ez ijedelmet a munkapártiak közt az a hír, hogy *Lukács* László miniszterelnököt ma reggel váratlanul kihallgatásra hívták a királyhoz és hogy a kihallgatásról még a legberfentesebbek sem tudtak meg semmi pozitív részletet. Ellenben igenis megjelent egy félhivatalos kommuniké, amely a leghatározottabban kijelenti, hogy a magyar rendőrségnek a delegáció ülésébe való bevezénylése nem legfelsőbb felkatalmas folytán történik.

Ez a kommuniké így szól:

Egy mai reggeli bécsi lap állítólag *Budapest*-ről kapott értesülés alapján azt jelenti, hogy mindaz, amit a magyar kormány a delegációban tervezett rendezettség ellen tenni fog, legfelsőbb meghatalmazás alapján történik. Ezzel a jelentéssel szemben hivatalos helyről rámutatnak arra, hogy a legnagyobb mértékben helytelenítendő az a törekvés, amely a koronát a parlamenti zavarok esélyeibe bármely formában bevonnai törekszik.

Ezekkel az éppen nem biztató auspiciummokkal indult a munkapárt a mai küzdelemben.

Lukács a királynál.

Lukács László miniszterelnök, aki a Magyar Házban szállott meg, ma kora reggel értesítést kapott a kabinetirodából arról, hogy a király külön kihallgatáson fogadja. A miniszterelnök reggel negyedtíz órakor számotlan bérkocsiba ült és *Schönbrunn*-ba hajtatott.

A kihallgatásról a következő félhivatalos jelentést adták ki:

Lukács László miniszterelnök ma délelőtt 10 órakor magánkihallgatáson jelent meg a király előtt. A kihallgatás több mint egy óra hosszat tartott. A miniszterelnök a parlamenti helyzetről tett jelentést a királynak.

Ennek a kommunikének egy szenzációs részletéről számol be tudósítónk.

Mikor ugyanis a miniszterelnök a kihallgatásról visszatért a Magyar Házba, *Barát* Ármin osztálytanácsost, a miniszterelnöki sajtóiroda főnökét hívatta és megbizta őt a kommuniké megszerkesztésével.

Barát a kommunikét megszerkesztette és annak végére odaillesztette a már sablonossá vált kijelentést:

... A király a miniszterelnök előterjesztéseit kegyesen fogadta és jóváhagyólag vette tudomásul...

És most következett a szenzáció. A miniszterelnök ezt a kitélt sajtókezüleg törölte a kommuniké szövegéből...

Pavlik megérkezése.

Ma reggel félnyolcz órakor a brucki személyvonattal *Vollenberg* felügyelő vezetésével negyven budapesti rendőr érkezett Bécsbe. Polgári ruhában jöttek, de egyenruhájukat és kardjukat utitáskájukban hozták magukkal. Egyenesen a Magyar Házba mentek, ahol tüstént valamennyien átöltöztek. Diszruhát vettek fel, felsatolták kardjukat és revolvertáskájukat.

A negyven rendőrt a budapesti rendőrség legszálasabb, legdaliásabb emberei közül válogatták ki. Amikor átöltöztek, *Vollenberg* a Magyar Ház udvarán sorba állította őket és kiosztotta a rájuk váró szerepeket. Ettől a perctől kezdve a Magyar Ház két kapujánál, a kapun belül, két-két diszruhás magyar rendőr állt, akiket a bécsiek kíváncsian nézegetnek a kapunál.

A mai napon *Pavlik* rendőrfelügyelő is Bécsbe érkezett, aki jelentkezett a magyar minisztérium palotájában, onnan pedig a bécsi rendőrigazgatóságra ment és különböző magasállású rendőrhivatalnokokkal értekezett. A bécsi rendőrség az utczán semmiféle tüntetéseket nem fog eltűnni és közgei ebben a tekintetben nagyon szigorú utasításokat kaptak.

Előkészületek a Magyar Házban.

A magyar Ház körül már nyolcz óra után élénk sürgés-forgás látszik. A második emeletről egy drótot húztak a közoktatásügyi minisztérium palotájáig és erről egy öt méter hosszú czimeres magyar

nemzeti lobogó leng. A zászló rudjára belől egy félakkora piros-fehér-kék horvát lobogót tűztek. A ház előtt osztrák rendőrök teljesitenek szolgálatot. Négy rendőr és egy tisztviselő. Időnkint a szomszédos utcákból is rendőrtisztek jönnek a Bankgasseba, körülnéznek és ismét eltávoznak. Az utcában állandóan nagy sereg ember járkal, magyarok, bécsiek, akik kíváncsian meg-megállnak és nézegetik a magyar rendőröket. Ezek mélyen a kapu alá húzódnak a kíváncsiak elől. A szemközti Petrarca-utca sarkán állandóan kisebb-nagyobb csoportosulás van és a rendőrök időnkint udvariasan eloszlatják az összegyűlt tömeget.

A Magyar Házról külön telefonvezetékkel létesítettek még szombaton a szomszédos Regierungsgasseben levő rendőrbiztosi hivatalhoz, továbbá az átellenben lévő közoktatásiügyi minisztériumi palotában bērendezett ideiglenes rendőrlaktanyához.

Kik mehetnek be a karzatra

A delegáció elnöksége a karzatlátogatók száma fölött még a kora reggeli órákban döntött. Ötvennégy helyet állapítottak meg, ezek közül tizenötöt magyar újságíróknak, kettőt a bécsi újságíróknak, tízet a képviselőház ellenzéki tagjainak és tízet a munkapárti nem delegátusoknak tartottak fenn. A többi fenmaradó helyet „bécsi magyarok” címűen a budapesti rendőrség Bécsbe hozott alkalmazottainak tartják fenn.

Tóth Ferencz, a képviselőház elnöki titkára reggel kilencz órakor osztotta szét a hírlapírói karzat-igazolványokat, melyek a delegációs ülés-teremben való megjelenésre jogosítanak. Átadta Lenkey Gusztávnak, a hírlapírók parlamenti szindikusának. Ekkor vált köztudomásúvá, hogy miképen rendezkedett a delegáció elnöksége a karzati helyekről. Szigorúan meghagyta a rendőrségnek, hogy a karzatra, valamint a „Magyar Ház”-ba csak karzati belépőjeggyel lehet bemenni. Aki ilyet felmutatni nem tud, azt visszautasítják. Pavlik felügyelő erre nézve a következőket mondotta:

1. Az ellenzéki képviselő urak részére a delegáció ülés-teremben a karzat egynegyed része engedélyeztetik.

2. A Magyar Ház kapuját az ülésbe való bemenetel céljából fél háromkor nyitják meg.

3. A képviselő urak csak mint hallgatók lehetnek jelen. Közbeszólaniok nem szabad, felolvastások semmit sem szabad.

Pavlik a magyar rendőröket utasította, hogy a Magyar Ház kapuját ne lépjék át.

Az ellenzék értekezlete.

A tegnap Bécsbe érkezett képviselőkhöz ma Polónyi Géza, Bikádi Antal, Nadányi Gyula, Zlinszky István és Héderváry Lehel képviselők csatlakoztak, akik elfoglaltságuk miatt ma reggel érkeztek meg az osztrák fővárosba. Velük utaztak Bécsbe a kecskeméti függetlenségi és 48-as párt küldöttei: Eötvös Nagy Imre, Tóth Gyula és Reiner Károly.

Az intéző bizottságnak Bécsben időző tagjai ma délután a Meissl és Schaden vendéglőben értekezletet tartottak, melyben a délután következő magatartást beszélték meg.

Az értekezleten részt vettek: Károlyi Mihály gróf, Mezőssy Béla, Désy Zoltán, Polónyi Géza, Szmeccsányi György és Bakonyi Samu.

Ezen az értekezleten egy tiltakozó nyilatkozat megszövegezésével foglalkoztak. Együttállapították a délutáni delegációs ülésen való részvétel kérdésében és abban, hogy a szociálisták által este rendezendő népgyűlésen miképpen jelenjenek meg.

A bécsi főiskolák magyar hallgatói elhatározták, hogy testületileg vonulnak délután a delegációs épület elé. Az ellenzéki képviselők ma együtt ebédeltek a Meissl és Schaden-étteremben. Délután három órakor a Central-kávéházban találkoztak s onnan vonultak együtt a Magyar Ház elé.

Ülés előtt.

A Bécsben összegyűlt ellenzéki képviselők több tanácskozás után két órakor autómobilokon, kecsikon és gyalog a Herrergasseba, a Central-kávéházba mentek. A kávéházban a felújítást elkerülve,

külön-külön asztaloknál foglaltak helyet, abban egyezvén meg, hogy innen vonulnak fel a Magyar Házba.

A Magyar Házat környező utcák sarkán bécsi rendőrök posztolnak és erős készenlét űrködik.

Háromnegyed háromkor a Magyar Ház kapuit kinyitották.

A munkapárti delegátusok túlnyomó része már bement.

A ház előtt a forgalom még nem szünetel, a rendőrök a csoportosulókat folyton oszlatják.

Bent a miniszterelnök lakásán a bécsi házban Lukács László, Láng Lajos és gróf Thuen-Héderváry Károly tanácskozára ültek össze.

Délután egynegyed négy órakor az ellenzéki képviselők még egy értekezletet tartottak a Centralban gróf Károlyi Mihály vezetésével, melyen elhatározták, hogy igénybeveszik azt a tiz karzati jegyet, melyet a delegáció elnöksége az ellenzéki képviselők rendelkezésére bocsátott. Palugyay Móricz, Zlinszky István az értekezlet megbízásából rögtön el is mentek a Magyar Házba, ahol a portási lakásban dr. Tóth Ferencz képviselőházi elnöki titkár a tiz darab névre szóló jegyet átadta a képviselőknak. Rövid idő múlva Jármy István képviselő, Bottlik Istvánnal megjelent a Magyar Házban, abból a célból, hogy Jármy jegyét átírassák Bottlik nevére.

A Magyar Ház kapujában.

A Magyar Ház előtt a Bankgasseban, amelyet az osztrák rendőrök lepték el, nagy volt az élénkség s a forgalom. A kíváncsiak s érdeklődők nagy tömege várta a bekövetkezendő eseményeket. A munkapárti delegátusok az első kapun vonultak le. Csakhamar megjelent gróf Károlyi Mihály az ellenzéki képviselők csoportjával, számszerint harmincegyen s élükön Zlinszky István, Zboray Miklós, Barabás Béla és Héderváry Lehel haladtak. A magyar ház kapuja be volt csukva. Az ellenzéki képviselők kopogtatnak.

Pavlik rendőrfelügyelő kinyitotta a kaput, de csak annyira, hogy egy kis rés volt nyitva. A hátul lévők — mert nagy tömeg kísérte a képviselőket — tolongva szorították előre a kapu felé az elül álló képviselőket.

Ekkor kezdődött a zürzavar. Egy szempillantás alatt előkerült Beniczky rendőrfelügyelő vezetésével husz díszruhás budapesti rendőr. Károlyi és Mezőssy nagynehezen bejutottak a kapu alá, de ekkor már megszűnt minden rend, mert a mögöttük álló nagy tömeg egyre szorította a képviselőket a kapuba, ahonnan viszont Pavlik, Beniczky és a rendőrök szorították vissza őket.

Az életveszélyes tolongásban Bakonyi Samu olyan helyzetbe került, hogy csaknem összeroppanott és csak a véletlen mulat, hogy a nagy erővel előnyomuló, kavargó tömeg lábai alá nem került.

A képviselők egy része nagynehezen bejutott a félig kinyitott kapun, de ekkor már a rendőrök kivont karddal állottak a kapuban.

Bevonulás a Magyar Házba.

Végre öt percz múlva kinyitották a kaput és megkezdődött a bevonulás. Csak azokat a képviselőket engedték be a kapun, akiknek jegyük volt. Névszerint a következőket: gróf Károlyi Mihály, Szmeccsányi, Mezőssy, Zlinszky, Héderváry, Palugyay, Polónyi Dezső, Désy, Zboray és Bottlik. Összesen tízet.

Mikor a tiz képviselő gróf Károlyi Mihály vezetésével a baloldali felső feljáróhoz került, itt egyszerre csak több rendőrrel eléjük állott Pavlik rendőrfelügyelő és ismét a jegyek felmutatására szólította fel őket. Kilencz képviselő felmutatta a jegyét, csak gróf Károlyi Mihály nem tudta, hogy a nagy tumultusban a jegyet hová tette. Hiába kereste az összes zseibeiben, nem találta.

— Nagyon sajnálom — mondotta Pavlik — de nem bocsáthatom be azokat, akiknek nincs jegyük.

— Nekem van jegyem — felelte Károlyi — illetőleg volt jegyem, de a nagy tolongásban elvesztettem.

Pavlik gesztikulált a kezével, mint aki elhiszi, de mégsem tehet róla.

Gróf Károlyi erre ezt mondta:

— Becsületszavamra mondom, hogy volt jegyem, de nem találok.

Pavlik még mindig tétovázott, mire egy újságíró közbeszólt:

— Kérem, ha gróf Károlyi Mihály valamit becsületszavára mond, az azt jelenti, hogy az úgy is van.

Pavlik erre tisztelgett és beengedte gróf Károlyi Mihályt, akit követtek a jeggyel bíró a főntebb felsorolt képviselőtársai.

A képviselők egyrésze az előszobában letette kabátját, kalapját, többben azonban egész felöltözve vonultak be a hallgatóság helyére.

A künn maradt képviselők.

A kapu alatt még egyre tartott a zürzavar. A künn maradt képviselők Bakonyi Samu, Barabás Béla és Sümegei Vilmos vezetésével követelték, hogy őket is engedjék be.

— Erőszakkal megakadályoznak abban — mondták — hogy a magyar delegációba menjünk.

Beniczky rendőrfelügyelő: Mindazok a képviselő urak, akiknek jegyük van, beléphetnek.

Bakonyi Samu: Kinek a parancsa és utasítása alapján jár el ellenünk?

Pavlik: A leendő elnök utasítása alapján.

Bakonyi Samu: A leendő elnöknek nincsen semmiféle joga.

Pavlik: Mi nem bocsáthatjuk be azokat a urakat, akiknek jegyük nincs.

Bakonyi: Éppen azért jöttem ide, hogy jegyet kérjek.

Pavlik erre egy táblára mutatott, amely a kapu alatt van kifüggesztve, s amelyen ez állott:

A mai ülésre az összes karzati jegyek elfogytak.

Szmeccsányi György: Szóval abban is megakadályoznak, hogy jegyet kérjünk.

A künn maradt képviselők erre a Bankgasse 6. számú kapu előtt várakoztak. Körülöttük kisebb-nagyobb csoportok alakultak, de a rendőrség minden csoportosulást feloszlattott és csupán képviselőknek és újságíróknak engedte meg, hogy együtt maradjanak.

Az ülés-teremben.

Főnégyig félhomály volt a delegációs ülés-teremben, amelynek elnöki padjai, ugyszintén a baloldal és a delegátusok részére fentartott padok üresek voltak. A hallgatók helyeiket elfoglalták, ellenzéki és munkapárti képviselők vegyest, ugyszintén az újságírók és azok az érdeklődők, akik jegyet kaptak.

A teremnek korláttal elválasztott hátsó részében az első padban az ablak mellé ültek le az ellenzéki képviselők. Közvetlen az ablak mellett Héderváry Lehel ült le, majd utána sorrendben Mezőssy Béla, Désy Zoltán, gróf Károlyi Mihály és a többiek. A hallgatóság a számára fentartott helyeken, a terem hátsó részében foglalt helyet. A munkapárti képviselők közül ott voltak báró Láng Mihály, báró Radvánszky Antal, Almásy László, Pál Alfréd, Farkas Zoltán, báró Podmaniczky Endre és Háromy László. Mindössze hatvanan lehettek azok, akik a terembe bejuthattak. A hallgatóság között feltűnt néhány elegánsan öltözött bécsi hölgy is.

Az ellenzéki képviselők izgatottan magyarázták a karzaton levő bécsi és más külföldi újságíróknak Bécsbe jövetelük célját és kijelentették, hogy deklarációt fognak kibocsátani, melyben a delegáció mostani ülésének törvénytelenségét fogják bizonyítani.

Bevonul a kormány.

Pontban fél négy órakor bevonultak a terembe a delegátusok Lukács László miniszterelnökkel élükön. A közös minisztériumok részéről megjelentek gróf Berchtold Lipót közös külügyminiszter, Bitinski Leo levag közös pénzügyminiszter, Aufenberg lovag közös hadügyminiszter és Montecuccoli gróf tengerészeti parancsnok osztályfőnökeik kíséretében, továbbá mindazok a funkcioná-

riusok, akiknek a delegáció ülésére alkalmával hivatalos teendőik vannak.

A civilek valamennyien fekete szalonruhában voltak, a katonák pedig extra uniformisban. A teremnek az ablak felé eső felső részében nagy társaság fogta körül *Auffenberg* hadügyminisztert, aki *Láng Lajossal*, majd *Montecuccoli* tengernaggyal beszélgetett.

Félnegykor hirtelen világozás támadt az eddig félhomályban lévő teremben, kigyultak az összes villanycsillárak, csepetés hallatszott. *Lukács László* miniszterelnök fekete szalonruhában lépett az elnöki pódiumra és a következőket mondotta:

— Mivel a delegáció megalakulása korelnök alatt történik és mivel tudomásom szerint báró *Harkányi Frigyes* legöregebb közöttünk, felkérem, hogy foglalja el az elnöki széket.

Báró *Harkányi Frigyes* felmegy az elnöki emelvényre, elfoglalja az elnöki széket és belekezd a szokásos üdvözlésbe.

De csak ennyit mondhat:

— Üdvözlöm a megjelenteket!

A tiltakozás.

Ebben a pillanatban felugrott a hallgatóság soraiból gróf *Károlyi Mihály* és erősen, harány hangon ezt mondta:

— *Fegyveres erőszakkal akadályozták meg a magyar képviselőket a megjelenésben. Tiltakozom ez ellen és az intéző bizottság nevében és megbízásából kijelentem, hogy a delegáció törvénytelen módon lett megválasztva, törvénytelen módon alakul meg és így határozatai érvénytelenek.*

Az ellenzéki képviselők utána zúgták:

— *Ugy van! Törvénytelen a delegáció és határozatai érvénytelenek!*

Désy Zoltán Lukács László felé fordult:

— *Igy nem megy, Lukács ur! Vagy fegyveres erőszakkal, vagy parlamentáriszmus.*

A munkapárti delegátusok a hirtelen jött fordulatra felugráltak és az ellenzékiekre kiáltottak, de hogy mit, azt nem lehetett hallani, mert az ellenzéki padsorokban is hirtelen erős zaj támadt. A hallgatóságokért bejutott ellenzéki képviselők harsányan kiáltották:

— *Tiltakozunk ez ellen a delegáció ellen!*

A nagy zűrzavar, láрма fokozódott.

A munkapárti delegátusok soraiból ilyen kiáltások hangzottak:

— *Ki velük! Gyászmagyarok!*

De a nagy láрма elvette a hangjukat. Már-már majdnem dulakodásra került a sor. A delegátusok és a kormány tagjai láthatólag megdöbbenve nézték ezt a jelenetet. Báró *Harkányi Frigyes* elnök megrázta a csengőt és érezhetőleg indulatos hangon mondotta:

— Mivel ebben a teremben csak a delegátusoknak van joguk szólni és a hallgatóságnak szava nem lehet, a karzatnak el kell távoznia.

Polónyi Dezső: A delegáció azért mégis törvénytelen.

Désy Zoltán: Igenis törvénytelen. Ezt a delegációt nem ismerjük el.

Az ellenzékiek lármáját még fokozta a munkapártiak dühös visszafeleselése.

Gróf *Károlyi Mihály* újból harsányan bekiáltott a terembe:

— *Ez a delegáció törvénytelen!*

Erre kivonultak a karzatról.

A munkapártiak utánuk kiáltottak, sőt a karzaton levő munkapárti képviselő, *Hámory László* felugrott egy székre és az ellenzék felé kiáltotta:

— *Ez nem járja, ki velük!*

A többi munkapárti képviselő, akik szintén hallgatók voltak a karzaton, segítettek *Hámorynak*. Viszont az ellenzéki képviselők még az ajtóból is tiltakoztak a delegáció törvénytelen ellen. Mikor az utolsó ellenzéki képviselő is elhagyta a termet, a rend lassankint helyreállott és a hölgyek, akik a term sarkába menekültek, visszatértek a helyükre.

Az ellenzék elhagyja a Magyar Házat.

Kivonulván a teremből, gróf *Károlyi Mihály* társaival együtt lassan elhagyta a Magyar Házat és a *Central-kávéház* felé vonult, mikor a csoport

az utcára ért, a kapu előtt várakozó képviselők és néhány járőrrel „Éljen Károlyi! Éljen az ellenzék!” kiáltással üdvözölte őket. Alig tettek a képviselők néhány lépést, már is nagyobb csoport képződött körülöttük, mely a *Bankgassen* és *Herrngassen* végig kísérté őket, hol az ellenzék, hol a választójogot éltette. A rendőrség seholsem lépett közbe.

Az ellenzéki képviselők a *Central-kávéházba* mentek vissza és nyomukban folyton zúgott:

Hoch Magyarország! Hoch a magyar ellenzék!

A Centralban a külföldi és a bécsi újságírók megrohanták *Károlyi Mihály* grófot és *Désy Zoltán*, *Károlyi gróf* informálta a sajtót a történetéről.

Gróf Károlyi Mihály a delegáció törvénytelenességéről.

Gróf *Károlyi Mihály* a delegáció törvénytelenességéről és az ellenzék céljáról a külföldi sajtónak a következő információt adta:

— *Wienben való megjelenésünknek kizárólagos célja az volt, hogy a törvények oltalma alatt álló alkotmányos kötelességünknek azzal is megfeleljünk, hogy a törvénytelenül választott és megalakítani célzott mostani delegáció ülésére és hozandó határozatai ellen tiltakozzunk. Miután ezen képviselői kötelességünknek gyakorlásában, dacára annak, hogy a törvényerejű házszabályok minden képviselőnek az országgyűlés bármely bizottságában és így a delegációban megjelenést, sőt indítványozási jogot biztosít, rendőri karhatalommal megakadályoztattunk, az ezáltal is halmozott törvényteleneségekre utalással ünnepélyesen tiltakoztunk ezen delegáció ülésére és határozatai ellen. Indokaimat ezekben foglalom össze:*

A közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottságok működésének legfontosabb tárgya az 1867:XII. t.-cz. 40. szakasza szerint a közözügyi költségvetés számszerű megállapítása, melynek ismét legjelentékenyebb része a hadügyi költségvetés. A delegáció tehát kell, hogy a hadügyi költségvetés számadatait törvényesen megállapítsa, aminek egyedüli alapjául a véderőtörvényben megállapított ujonczlétszám és szolgálati idő szolgál. Ilyen törvényes megalapozás nélkül hadügyi költségvetés összeállítása és megszavazása jogi lehetetlenség. Már pedig a jelen pillanatban ez a törvényes alap hiányzik. Az 1911:VIII. t.-cz., mely az ujonczlétszámnak az 1889-iki véderőtörvény által történt megállapítását egy évre meghosszabbította, ezen időtartam lejártával hatályát veszítette, az az új rendezés pedig, mely, mint az 1912:XXX. t.-cz. hirdettetett ki, a képviselőházban törvénytelenül, tehát jogi hatály nélkül nyilvánított meg szavazottnak. *Létrejövételében a törvényalkotás egyik lényeges kellékét nélkülözi és így valósággal nem is törvény.* Bármi legyen is azzal szemben egyes honpolgárok helyzete, akik a súlyos körülményekre való tekintetből attól az engedelmességet meg nem tagadhatják: a képviselőház, ha a jogrendhez visszatérni akar, nem építhet további közjogi cselekedeteket erre a törvénytelen alapra, tehát nem küldhet ki országos bizottságot arra, hogy az ezen törvénytelen alapon vagy minden törvényes alap nélkül állapítson meg hadügyi költségvetést; ha mégis teszi, akkor ezzel csak folytatja a június hó 4-én megkezdett törvényteleneségek sorozatát. A közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottság pedig mint olyan országos bizottság, mely bizonyos korlátok között önálló hatáskörrel van felruházva és tanácskozásai folytán saját illetékessége felett is határoz, nem ignorálhatja azt a tényt, hogy a hadügyi költségvetés megállapítására nézve nincs törvényes alapja, hogy tehát azt akkor sem állapíthatná meg, ha saját megválasztása különben törvényes volna.

A közözügyi országos bizottság megválasztásának alapja az e bizottságokat összehívó királyi kézirat kihirdetése az országgyűlés mindkét házában. Már pedig ez a kihirdetés a képviselőház szeptember 17-én tartott ülésének abban az idejében történt, midőn a képviselők jelentékeny része törvénytelen karhatalommal a Házból ki volt rekesztve, midőn tehát a képviselőház semmiféle határozatot

jogérvényesen nem hozhatott, de különösen olyan fontos közjogi cselekményt, amilyen a királyi kézirat tudomásvétele, nem eszközöltetett.

Maga a választás pedig a szeptember 18-án tartott ülésen a törvénytelenül berendelt karhatalom megjelenése és az ellenzéki képviselők eltávolítása után történt, tehát olyan körülmények között, amelyek a képviselőház törvényes működését lehetetlenné teszik.

A felsorolt okokon kívül törvénytelen a delegáció ülésére is, mert a főrendiház részéről kiküldötteknek nyilvánított bizottsági tagok a főrendiház szabályainak megfelelően szabadon nem lettek megválasztva. Ezen házszabályok szerint a delegáció tagjainak megválasztása érvényesen csak oly ülésben eszközölhető, amelyben legalább 50 jelenlevő főrend gyakorolja szavazati jogát. Szem- és fültanuk bizonyítása szerint azon az ülésen, amelyből a most megjelent tagok kiküldettek, csak 36 főrend volt jelen, azok közül négyen nem szavaztak és így csak 32 érvényes szavazat adatott be. A jegyzőkönyv azon tartalma tehát, amely szerint a kiküldöttek 51 érvényes szavazattal választottak volna meg, az igazi tényekkel homlokkegyenest ellenkezik.

Ezekből az okokból törvénytelennek tartjuk a közözügyi magyar bizottságnak szeptember 18-án történt megválasztását, valamint az ekként megválasztott bizottság minden rendbeli működését és jogilag érvénytelennek e bizottság minden határozatát.

Désy Zoltán a történetéről.

Désy Zoltán egy bécsi hírlapíró előtt részletesen nyilatkozott az ellenzék bécsi utjáról.

— *Azért jöttünk, — mondotta — hogy folytassuk a harcot, amelyet a parlamenti abszolutizmus ellen indítottunk és amely harcnak egy percig sem szabad szünnie. Alkotmányos törvényeink szerint a delegációk felváltva Budapesten és Bécsben tartják üléseiket és mivel a delegáció ezuttal Bécsben ülészik, a harcot, amelyet magyar képviselőházban indítottunk, itt, Bécsben, a delegációban kell hogy folytassuk.*

— *Miért indítja az ellenzék ezt a harcot éppen a véderő kérdésénél? — kérdezte a hírlapíró.*

— *Nem tehetünk róla, — felelte Désy Zoltán — hogy gróf Tisza István éppen a véderőreform tárgyalását választotta boszúja és gyűlölsége teréül és tette ezt éppen olyan időpontban, amikor a véderőreform elintézése már csak napok kérdése volt. Hogyha tényleg csak a házszabályok revíziójáról lett volna szó, amire annyiszor hivatkozik Tisza István, akkor lett volna arra bőven idejük. Nem hiszem, hogy Tisza az általa olyan gyakran hangoztatott magasabb szempontoknak jó szolgálatot tett, amikor a közös ügyeknek Magyarországon amugy sem népszerű részét választotta boszúja alkalmául. Ezzel a közös hadseregnek amugy is gyengén álló népszerűségét a magyar parlament ellen elkövetett merénylet ódiomával is terhelté.*

— *De a véderőreform már el van intézve, miért folytatják hát a harcot? — vetette ellen a hírlapíró.*

— *Téved, hangzott a válasz, hogyha azt hiszi, hogy Tisza és gárdája a véderőreform törvénytelen elintézése után megállott utján. Nem, ezek az urak kétségbeesetten mennek tovább; csak azért, hogy Tiszát és Lukácsot megmentse, az egész országot ostromállapotba helyezték, Budapestet katonákkal, esendőrökkel és rendőrökkel rakták tele. Igen veszélyes játék ez és az illetékes köröknek még kellő időben figyelembe kellene venniük, hogy a küzdelem mind jobban tágitja a részt. Röviddel ezelőtt ez a rés még betömhető lett volna avval, ha Lukács és Tisza visszavonulnak. Ez nem történt meg. A válság fokozásával a munkapárt léte válik kérdésessé és ha az erőszakos eszközök használatától továbbra sem állanak el, akkor elkerülhetetlen a hatvanhetedik kiegyezés csődje.*

A főhadnagy gratulációja.

Lélekemelő, majdnem példátlanul szép incidens történt a *Central-kávéházban*, amikor az ellenzéki képviselők a Magyar Házból oda-

érkeztek. Egy közös hadseregbeli főhadnagy odaállt gróf Károlyi Mihály elé és hangosan, a komoly meggyőződés hangján magyar nyelven a következőket mondotta:

— Gróf ur! Boldog vagyok, hogy láthatom. Szívből üdvözlöm önt és gratulálok egyesült ellenzéknek ma tanúsított magatartásáért.

Egy pillanatra csend támadt a nagy kávéházban. Mindenki a bátor katonatisztra nézett és mindenkinek az jutott eszébe, hogy ezt a kijelentést talán a tisztai bojtjával fogja megfizetni. Majd mikor a főhadnagy folytatni akarta szavait, többen körülfojták és saját érdekében figyelmeztették, hogy ne tegyen ilyen kijelentéseket.

— De igen — mondta a főhadnagy. — Hangosan és nyíltan kívánom megmondani, hogy gratulálok és büszke vagyok a magyar ellenzéki képviselők tettére.

Ezzel kiment a kávéházból.

A kávéház közönsége lelkesen megéljenzte a bátor katonatisztet.

Köszönet Bécs népének.

Az ellenzéki képviselők a Centrál kávéházból átvonultak a Krantz-szállóba. Itt öt órakerkezetet tartottak és a következő határozatot hozták:

A Wienbe jött magyar országgyűlési képviselők hálás köszönetüket fejezik ki a wieni közönségnek, valamint a wieni magyarságnak úgy a megérkezésük, mint együttes ültetésük alatt tanúsított lelkes és rokonszenves fogadtatásért.

A határozatot a szövetkezett ellenzék három pártja részéről Mezőssy Béla, Uboray Miklós s Bakonyi Samu terjesztették elő.

Elhatározta ezután az érkezet, hogy egyelőre abban állapodnak meg, hogy a Staatsbahnhofról holnap délután két óra 55 perczkor induló gyorsvonattal utaznak vissza Budapestre. Addig is kedden délelőtt tíz órakerkezetet tartanak, amelyen a szükséghez képest meg fogják állapítani a további teendőket.

Népgyűlés Bécsben.

Ma este nyolcz órakerkezet a bécsi magyar munkásság mintegy négy-ötezer ember jelenlétében népgyűlést tartott a Königsegg-gasse 10. sz. alatt lévő Verbandsheim nagytermében. A népgyűlés, melynek napirendjén a magyarországi politikai helyzet és a magyarországi szocialisták választójogi harca volt, impozáns méretekben, tomboló lelkesedés közepette folyt le. A népgyűlés szónokai osztrák részről Winersky és Ellenbogen képviselők voltak, míg magyar részről Buchinger Manó, Kunfi Zsigmond és Garbai Sándor beszéltek. A népgyűlés ünnepélyesen tiltakozott a magyar kormány törvénytelen cselekedetei ellen s tüntetett az általános választói jog mellett. Amikor Buchinger Tisza István gróf és Lukács László miniszterelnök nevét említette, a népgyűlés méltóságteljes csendjét egyszerre egyszereget zavarva meg, mely perczekig tartott.

— Pfüj! Abczug! Gazemberek! — kiáltottak nagy össze-visszaságban s a gyalázkodás csak akkor szűnt meg, mikor az ügyeletes rendőrtisztviselő kijelentette a népgyűlés elnöke előtt, hogy kénytelen az ülés feloszlatni. La a tömeg nem szűnik meg a magyar minisztereket gyaláznia.

Az elnök felhívására a tömeg elcsendesedett s Buchinger lelkes óráziók közepette fejezte be beszédét, mely után a népgyűlés a legnagyobb rendben, minden incidens nélkül oszlott szét.

A magyar képviselők ezen a népgyűlésen nem jelentek meg, mert nem tartották ildomosnak, hogy egy külföldön tartott népgyűlésen beszéljenek a magyar helyzetről.

A delegáció megalakulása.

Az ellenzékiek kivonulása után megalakult a delegáció báró Harkányi Frigyes korelnök vezetésével.

Megválasztották báró Láng Lajost elnöknek, gróf Zichy Ágostot alelnöknek, Molnár Viktort,

Nyegre Lászlót és Werner Gyulát pedig jegyzőkné.

Báró Láng Lajos elfoglalta az elnöki széket és köszönetet mondott a maga és tisztársai nevében megválasztatásukért.

Ezután felolvasták a főrendiház elnökének átiratát, hogy Gáll József főrendiházi tag betegsége miatt lemondott. Helyébe gróf Zichy Antal póttagot választották meg. Bohus Zsigmond helyett pedig, aki szintén lemondott bizottsági tagságáról, a póttagok közül Csekonics Sándort hívták be. Majd felolvasták a közös minisztereknek és Montecuccoli tengerészeti parancsnoknak átiratát, melyben ezek megnevezik képviselőiket a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság üléseire, végül Lukács László miniszterelnök átiratát, melyben felszólítja a delegátusokat, hogy holnap kedden délelőtt 12 órakerkezetet tartanak meg a Hofburgban a trónbeszéd meghallgatására.

Báró Láng Lajos elnök ezután felkérte a delegátusokat, hogy holnap délelőtt 11 órakerkezetet tartanak meg a Burgba vonulnának, gyűljenek össze a Magyar Házban a delegáció üléstermében, hogy meghallgassák az elnöknek öfelségéhez intézendő beszédét.

Gróf Berchtold külügyminiszter emelkedett ezután szólásra és magyar nyelven a következőket mondotta: T. országos bizottság! Van szerencsém a közös minisztérium előterjesztéseit az osztrák-magyar monarchia közös kiadásai és bevételienek 1912. évi előirányzatát a mellékletekkel együtt, tekintettel arra, hogy az országos bizottság új ülészsaka kezdődik, újból benyújtani. A külügyminiszter magyar szavait lelkesen megéljenzte.

Gróf Pejacevich Tivadár indítványozta, hogy tekintettel a mostani viszonyokra és tekintettel arra, hogy az elnök nem tud minden teendőt egymaga ellátni, töltsék be újból a háznagyi tisztséget. Ezt az indítványt egyhangulag elfogadták és meg is választották Telegdy Józsefet a delegáció háznagyává. Ezután megalakították az albizottságokat és megválasztották azok előadóit.

Báró Láng Lajos elnök indítványozta, hogy a delegáció külügyi albizottsága holnap délután fél négy órakerkezetet tartja ülését. Ezen az albizottsági ülésen gróf Berchtold külügyminiszter expozét fog mondani.

„Bizalmas“ lesz a tanácskozás.

Bécsből táviratozzák, hogy az albizottságok mai megalakulásuk alkalmával a delegációs ügyrend 62. szakaszának utolsó bekezdése értelmében tanácskozásait bizalmasnak jelentették ki. Ennélfogva a tárgyalások zárt ülések keretében fognak lefolyni. Ennek az a következménye, hogy már a holnapi albizottsági üléshez azokon kívül, akiknek ott az ügyrend értelmében résztvenni joguk és kötelességük, senkinek másnak bemenete nem lesz. Megfelelő gondoskodás történt, hogy az albizottságokhoz nem tartozók az üléssterembe be ne bocsáttassanak.

Az ellenzék fogadása Pesten.

A delegáció megvívására Bécsbe utazott ellenzéki képviselők holnap, kedden este hét óra tíz perczkor érkeznek vissza a nyugati pályaudvaron. A szociáldemokrata párt elhatározta, hogy a Bécsből visszaérkező képviselőket ünnepélyes fogadtatásban fogja részesíteni s ezért ma felhívást intézett a budapesti munkássághoz, hogy holnap este hét órakerkezetet tartanak meg a képviselők fogadására a nyugati pályaudvarnál.

A szociáldemokrata párt oda fog törekedni, hogy ez a tüntetés az alkalomhoz méltó nyugodt és méltóságteljes leolyásu legyen s a felhívásában, amelyet a munkásokhoz intéz, ezt különösen hangsúlyozni is fogja.

A szocialista párt tüntetéséhez csatlakozik a polgárság is, mely szintén nagy előkészületeket tesz a képviselők fogadására.

Diadalmas előnyomulás.

— Tiltakozik az ország. —

— Hírek a politikai küzdőtéréről. —

Budapest, szeptember 23.

Az ország tekintete most igazán Bécs felé fordult. Minden szabadságszerető és jogtisztelő ember visszafajtott lélekzettel leste, hogy hogy fog eldőlni ott fent a kormány és az ellenzék nagyszerű csatája, amelyet a delegációk megnyitására vívnak egymással.

Ma már tudjuk: az ellenzék győzött. Azt a célt, amiért felutazott, hogy ünnepélyes tiltakozását a delegáció üléstermében mondja el, — elérte. Sőt talán elért mást is, ami talán a kormányt közelebből sebzí, mint a tiltakozás: a bécsi nép őszinte rokonszenvét és becsülését. Mert most már a kormány nem hivatkozhatik többé Bécs tiltakozására, mert ime, Bécs maga is elismerte, hogy az ellenzék küzdelme jogos és igazságos.

Ma még nem lehet tisztán látni az ellenzék győzelmének következményeit, de bécsi tudósítónk máris a Lukács-kabinet pozíciójának oly mérvű megrendüléséről beszél, amely sejtetni engedi a közeli demissziót. Adja az Isten!

Mialatt Bécsben az ellenzék diadallal vívta meg csatáját, azalatt az itthon maradt ellenzékiek sem voltak télenek. Gróf Apponyi Albert és gróf Zichy Aladár a Délvidéken szereztek újabb erős pozíciót az ellenzéknek és a Délvidék németajku polgársága előtt tarták fel a kormány veszedelmes jogsértéseit és alkotmánytiprását. Beszédeiknek óriási hatásuk volt, amelyet még a kormányközegek indokolatlan beavatkozása sem tudott kisebbiteni.

Annál szomorubb végük volt azonban a munkapárti szárnypróbálgatásoknak. Ahány munkapárti beszámoló csak volt az elmúlt vasárnap, az mind fiasköval végződött. Szécbely Ferenc igazságügyminiszter, a kormány szónora például nem tudta elmondani beszámolóját szülővárosában, Szombathelyen, mert akkora ellenszenvvel találkozott. Ez mindenestre jellemző az ország annyiszor emlegetett közhangulatára.

A kormányt egyedül csak Beöthy Pál képviselőházi alelnök próbálja menteni, de olyan módon, hogy attól Isten mentsen. Beöthy loezögezi önmagát és a kormányt az erőszak folytatásához, ez pedig ma már egy túlhaladott álláspont. Tisza is belátta már, hogy erőszakkal nem lehet ezélt érní, legfeljebb forradalmat szítani. Tisza is vissza akar vonulni, hát akkor mit akar Beöthy?

Erre, azt hisszük, a legközelebbi jövő eseményei fogják megadni a csattanó választ és ebben a biztos tudatban nem foglalkozunk tovább Beöthy okfejtéseivel.

A politika mai eseményeiről híreink a következők:

Apponyi Zombolyán.

Impozáns módon nyilatkozott meg Magyarország délvidéki közönsége az ellenzék mellett a vasárnap délelőtt Zombolyán tartott népgyűlésén. Nemesak a zombolyai választókerület polgársága, de az egész délvidéki svábság és ellenzéki választópolgárság ott volt, hogy kifejezést adjon az ellenzék mellett való tántoríthatatlan kitartásának.

A szövetkezett ellenzék részéről szombat este érkezett meg Zombolyára gróf Apponyi Albert, gróf Zichy Aladár és Förster Aurél országgyűlési képviselők. Több ezer főnyi közönség várta az állomáson a vendégeket, akiket Hepp Mátyás pártelnök, majd dr. Stocker József pártelnök üdvözöltek né-

met és magyar nyelven. Innen fáklásmenettel vontak be szállásaikra lelkes tüntetés közepette.

(A banket.)

Este banket volt, amelyen dr. Schira Endre magyar nyelven, majd Viszkócsi Lajos német nyelven mondott felköszöntőt a vendégekre.

Az üdvözlésekre elsőnek gróf Zichy Aladár válaszolt. Kijelentette, hogy csak egy gondolatunk van: az alkotmányos szabadság visszaszerzése. Ezért első törekvésük a jogot kiterjeszteni a népre, amelyikben van politikai erkölcs, sőt több, mint azokban, akiknek jó példával kellene előljárni.

Ezután gróf Apponyi Albert emelkedett szó-lásra perczekig tartó ünneplés mellett. Megemlékezett az ellenük rendszeresített brutalitásokról, majd megemlékezett a koalíciós kormányzatról. A koalíciónak hosszabb időre lett volna szüksége, hogy bevigye azt a szellemet, Magyarország népébe, ami szükséges egy szabad országban. Ők megkezdtek a munkát, de nem tudták befejezni és ha Isten segít és a nép kitart mellettük, a polgárság nyugalma nem vész el. Ha meg tudnak bizni bennük, akkor folytatni fogják a munkát ott, ahol elhagyták és meg fogják valósítani a szabadság, egyenlőség, testvériség elvét ebben az országban.

(A négygyűlés.)

A négygyűlés vasárnap délelőtt kilenc órakor volt. Dr. Bodócsy Antalt választották meg a gyűlés elnökévé, ki meleg szavakban üdvözölte a megjelenteket és ismertette a négygyűlés célját. — Utána Hódy Gyula lelkes ovációk közepette mutatott rá a parlamenti erőszakosságokra.

Ezután gróf Zichy Aladár beszélt. Kijelentette, hogy csak azért mentek bele a parlamenti ülések megtartásának megakadályozásába, mert a többség megsértette a jogrend folytonosságát és mert a képviselőház elnöksége megingatta a törvények tiszteletében való hitet. Ilyen időben nem szabad, hogy a pártok közti válaszfalak fenmaradjanak. Egyesült erővel kell küzdeniük, hogy új kormányt és új rendszert teremthessenek. Szabad sajtót és teljes képviselői immunitást követelnek. Látják, hogy az országban a szolgabírák miként hajtják járomba a szegény népet.

Itt Eördög Virgil főszolgabíró figyelmeztette a szónokot, hogy ne igazasson a hatóság ellen. Nagy zaj támadt és Förster Aurél azzal intette le az okvetetlenkedő főszolgabírót:

— A miniszterelnököt szabad támadni, de a főszolgabírót nem?

Én itt semmi olyat nem mondtam — felelte gróf Zichy Aladár — amit kifogásolhatnak, mert ezt akár a Burgban is elmondhatom.

Ezután a tömeg tapsai közt befejezte beszédét.

(Apponyi beszéde.)

Gróf Apponyi Albert volt a következő szónok, akit nagy ovációkban részesítettek.

— Mi küzdünk azért — kezdte beszédét — hogy a megsértett jogrend helyreállítsassék és hogy a népjogok tovább fejlesztessek. Tisza István azt mondta, hogy kivételesen kellett erőszakot alkalmaznia, hogy a parlamentarizmust és a többségi akaratot megmentsé. — A többségi elv, elismeri, minden alkotmányos berendezkedésnek egyik kelleke. De a többségi akarat nem önmagáért van, az csak egy forma arra, hogy a népakarat érvényre jusson. Tényleg képviseli ez a többség az ország többségének akaratát? Engedik a választó polgároknak, hogy saját fejükkel gondolkozzanak és szívükkel érezzenek. (Felkiáltások: Nem!) Ezt hagyják, de szavazni nem hagyják aszerint. Ennek az alkotmányosságnak nincs tartalma. Junius 4-én valóságos anarchia vonult be a parlamentbe. Azt mondják, hogy nem szép a lármázás, fűtүүлés. Azt gondolják, hogy neki nagy öröme van benne, aki negyven éve van abban a parlamentben és az egész országban gyűlésekről gyűlésekről járt az alkotmányosságot hirdetni? Bár sokat tévedett, de barátainak és ellenségeinek el kell ismeriük, hogy soha egy hajszálnyira a parlamenti dekorumtól nem távolodott el. Ilyen embernek nem lehet öröme ilyen parlamenti szónoklásban? De mi áll ezek háta mögött, mi vezetett minket erre az útra? Miután az alkotmányt megsértették, tovább dolgozni vidáman, tovább vitatkozni és attól az elnöktől kapni figyelmeztetést, aki nem áll a parlamentarizmus, a jogrend alapján, még utálatosabb és még károsabb dolog volna. Láttuk, mily könnyedén frieskázza fel a hatalom a cenzuzos választási törvényen alapuló alkotmányt, mily üres fromasággá változik az a parlamentarizmus, amely kevesek akaratával akarja eljátszani a nemzeti akarat szerepét. És ezért a jogrend helyreállításával kapcsolatosan másik feladatunk kiküzdni alkotmányunk széles megalapozását. Nem akarunk tovább költöztetőt járni a nemzet jogaival, nem akarunk egy keskeny oszlop csucsán balanszírozni

a nemzet e kincseivel kezünkben, hanem alapként le akarjuk rakni a politikai jogok kiterjesztését mindazokra, akik a legzűlésebb értelmi és erkölcsi minősítéssel bírnak és biztosítani akarjuk ezek számára a jogok szabad gyakorlásának lehetőségét. (Élénk tetszés és éljenzés.)

(Bizalmatlanság Pirkner Jánosnak.)

A két német nyelvű beszéd után Förster Aurél németül és magyarul beszélt. Várady Imre szerb nyelven buzdította a választókat. Majd felolvasták Kossuth Ferencnek, Justh Gyulának, gróf Károlyi Mihálynak, gróf Károlyi Józsefnek és a szocialdemokrata párt titkárságának üdvözlő táviratait.

Ströbl Péter beszéde után dr. Schira Endre határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben bizalmukat fejezik ki az ellenzék küzdelme iránt és bizalmatlanságot szavaznak a kerület munkapárti képviselőjének: Pirkner Jánosnak.

A határozati javaslatot egyhangú lelkesedéssel elfogadták és a gyűlés Bodócsy Antal elnöknek zárószavával véget ért.

Teleszky választói előtt.

Teleszky János pénzügyminiszter a nagybecsereki kerület képviselője vasárnap délelőtt néhány száz ember előtt beszámoló beszédet mondott kerülete székhelyén. A pénzügyminiszter nem volt túlságosan harcias hangulatban. Az aktuális politika kérdéseit alig érintette, csak beszéde elején mondott egy pár Lukács Lászlótól levett elcsépelet frázist, majd rátért tárczája ügyeire, a melyekről ezután hosszasan nyilatkozott. Általában a beszéd inkább hivatalnok-beszéd volt, mint politikai jellegű.

A pénzügyminiszter beszédét az alábbiakban ismertetjük:

Beszámolójában a miniszter röviden mentegte a parlament legutóbbi eseményeit, elmondotta, hogy fenn kell tartani bármilyen eszközökkel is a képviselőház tárgyalásainak lehetőségét, mert ha ezt elmulasztanák, akkor vétenénk ama kötelesség ellen, amelyet az ország és küldői bízta a munkapártira. A képviselőház tárgyalásainak rendjét — mondotta — fenn kell tartanunk olyan eszközökkel, aminek ránk a kisebbség megatartása kényszerít és ezért azokért az eszközökért, amelyeket alkalmazni kénytelenek vagyunk, a felelősség nem minket terhel, hanem a kisebbséget. Ezután áttért közgazdasági helyzetünk szakszerű ismertetésére, amelynek kedvező voltát nemcsak az 1911. évi zárószámossal, hanem azzal a körülménnyel is bizonyította, hogy a folyó év folyamán kötvénykibocsátás szüksége nem merült fel, dacára annak, hogy a költségvetésben 156 millió korona volt kötvénykibocsátás útján beszerzendő összegként előirányozva. Fejlődő közgazdasági élet, kedvező ipari konjunkturák mellett — ugymond — nem lehet válságról beszélni, csupán arról, hogy a közgazdaság fokozott igényeinek megfelelő hitelszükségletek kellőleg nem elégíthetők ki. Ez világra szóló jelenség, amely természetesen bizonyos óvatosságra inti nagybankjainkat, de kétségtelen az is, hogy az állapotok előidézéséhez a vidéki pénzintézetek igen nagymérvű szaporodása és azoknak egyes helyeken kellő szakértelem nélkül való vezetése is hozzájárul. Gazdasági fejlődésünk egyensúlyát sokan a jövő évben életbelépő egyenes adótörvényektől féltik. Ez csak a viszonyok kellő ismeretei hiányának tulajdonítható, egyébként a pénzügyi tárcza főfeladata lesz az adóreformnak minél kevesebb zaklatással való végrehajtása, az életbe való átültetése. E mellett azonban reméli, hogy rövid idő alatt módjában lesz a törvénykezési illeték reformjára és a progresszív örökösödési adó behozatalára vonatkozó javaslatot elkészíteni. Továbbá foglalkozni chajt az állami alkalmazottak kérdésével is. A nyáron megalkották a családi pótlékról szóló törvényjavaslatot, amely azon állami és velük egy tekintet alá eső alkalmazottaknak, akiknek családi viszonyaik megelhetősüket a legsúlyosabbá teszik, a helyzetét lényegesen könnyíti. Beterjesztette a nyugdíjtörvényt, amely az alkalmazottak lakbérnyújtásának megállapítását, a szolgálati időnek bizonyos szolgálatoknál és nevezetesen a magasabb képesítésű tisztviselőknél és a nehezebb szolgálatot végző altiszteknél és szolgáknál 35 évre való leszállítását, az özegeti nyugdíjnak lényeges, átlagban 53%-ot, nem egy viszonylatban 100 százalékot meghaladó emelését tartalmazza és amely az árvaik ellátását lényegesen javítja.

A miniszter beszédét csak meghívott közönség hallgatta meg, de azért így is belezugott egy pár abczug-kiáltás a beszámolóba. Egyébként a miniszter nagybecsereki időzése alatt rendezés nem történt.

Székely Ferenc nem tudott beszámolni.

Mint Szombathelyről jelentik, kellemetlen kudarc érte ma Szombathely képviselőjét: Székely Ferenc igazságügyminisztert. Az igazságügyminiszter, ki a vas megyei műtörténeti kiállításra érkezett le a városba, a rengeteg katoná, csendőr és rendőrgárda daczára is valóságos kö- és záptojásáporban részesült, amellet a legmeggyalázóbb kifejezések özöne hullott reá. Ezt a kezdetet tetőzte be a mai kudarcza. Az igazságügyminiszter öles plakátokon hirdette, hogy ma, hétfőn este nyolcz órakor a Sabária nagytermében bankett keretében beszámoló beszédet fog mondani. A beszámolóra azonban igen sok jegyet szereztek a függetlenségi tekintélyes polgárok, akik azután jegyeiket megosztották a szocialdemokratákkal is. Nagy volt a rémület a munkapárti körökben, amikor megtudták, hogy a bankettjegyek igen nagy része került ellenzékiek kezébe és miután másképpen nem tudtak a botrányosnak ígérkező beszámolóhoz segíteni, a miniszter elhatározta, hogy nem tart beszámolót a hirtelen plakátokon figyelmeztették a közönséget, hogy a 8 órára hirdetett beszámoló a közbejött akadályok miatt elmarad. Az igazságügyminiszter még a délután 5 órai gyorsral el is utazott Szombathelyről, ahol állandóan szuronyok őrizték s egy kellemes perczé nem volt, mert a nép minden alkalommal tüntetett ellene, sok keserűséget okozva Székelynek.

Székely Ferenc panaszkodott is emitt környezetének, majd kijelentette, hogy ő hiva továbbra is az általános, egyenlő, titkos választójognak, bár sem Lukács, sem Tisza nem akarják azt. Végül azt mondotta, hogy szeretné nem négy szemközt látni a szocialdemokraták szombathelyi vezérét: Horváth Jánost, a munkásbiztosító ottani titkárát. Horváth János és a szocialdemokraták plakáton feleltek az igazságügyminiszternek, hogy este a beszámolón találkoznak és ott fogják megkérdeni, mi van az általános, egyenlő és titkos választójoggal, amelyre megválasztása előtt esküdött az igazságügyminiszter? Majd mikor értesültek, hogy a miniszter a találkozás elől elsietett, az állomáson akartak vele beszélni. Ezer és ezer ember gyült össze, de a rendőség nagy intézkedéseket tett, hogy minden tüntetést elfojtsa. Kisfaludy Kálmán rendőrkapitány 60 csendőrt és 300 uhlánust és huszárságot vonultatott ki, hogy a tulerővel minden az igazságügyminiszter ellen irányuló tüntetést elfojtsa.

Szombathelyen az igazságügyminiszter kudarcza széles körökben keltett nagy elégtételt azért a köpönyegforgatásért, melyet Székely Ferenc megválasztása után tanusított és azt hiszik, hogy egyhamar nem igen fog kedve kerekedni választói közé leutazni. A függetlenségi polgárság és a szocialdemokraták különben legközelebb négygyűlést is rendeznek, melyen bizalmatlanságot fognak a város képviselőjének szavazni.

Ezt az esetet Székely Ferenc és környezete természetesen egészen másképen kommentálja. A félhivatalos jelentés, amelylyel az igazságügyminiszter mosakodik, a következő:

Dr. Székely Ferenc igazságügyminiszter szombathelyre érkezett, hogy tudvalevőleg mint a kormány képviselője az ottani műtörténelmi kiállítást megnyissa. A szombathelyi kerület munkapártja ez alkalomból bankettet akart rendezni az igazságügyminiszternek, mint a kerület képviselőjének tiszteletére, azt remélve, hogy Székely ezuttal politikai nyilatkozatot kíván tenni vagy beszámolót chajt mondani. Az igazságügyminiszter azonban értesítette a pártot, hogy ő ez alkalommal tisztán csak a műtörténelmi kiállítás miatt jön Szombathelyre és semmiféle politikai nyilatkozatot nem kíván tenni. Ennek következtében a pártvasóra rendezésről lemondtak és e helyett Szombathely város polgársága társasvacsorát akart rendezni a népszerű képviselő tiszteletére, mely vacsorából minden politizálás ki lett volna zárva. A szocialdemokrata párt bejelentette, hogy botrányokat fog provokálni és falragaszokon fölhívta a munkáságot, hogy zárja meg a bankettet. A munkapárt erre ellentétessel akart felelni és tartani lehetett attól, hogy a társasvacsorára kiküldött szocialistákat megverik. A készülődés híre eljutott dr. Székely Ferenc igazságügyminiszter füléhez is, aki erre kijelentette, hogy nem azért jött, hogy a város békéjét megzavarja és bejelentette, hogy a banketten ilyen

körülmények között nem óhajt résztvenni, miért is kérte a rendezőséget, hogy mondjon le a banket eszméjéről. A polgárság belenyugodott az igazságügyminiszter kivánságába és elállott a banket megtartásától, hogy a fényes sikrű műtörténelmi kiállítás összhangját a szocialista botrányosinálások és tüntetések meg ne zavarják. Székely Ferencz igazságügyminiszter kijelentette, hogy politikai beszámolóját a közel jövőre fogja kitűzni.

Ellenzéki beszámolók és népgyűlések.

A siklósi kerület képviselője, a koalíció idején főispánja: gróf *Benyovszky* Móríc, vasárnap beszámolót tartott kerületének székhelyén, Siklócon, amely alkalommal nemcsak a Kerület minden községéből, hanem a távolabbi helyekről is jöttek küldöttségek. Pécs város függetlenségi polgársága is 12 taggal volt képviselve *Egry* Béla orsz. képviselő vezetése alatt. A beszámolóra lekísérők gróf *Benyovszkyt* még *Zlinszky* István, *Héderváry* Lehel orsz. képviselők is. Gróf *Benyovszky* Móríc ismertette a mostani harcz előzményeit s oda konkludált, hogy a munkapárti többség soha egyetlen kérdésben sem tudta akarát keresztlül vinni, hanem mindig a bécsi érdekek és parancsok szolgálatában állott. A választópolgárok legnagyobb helyeslése mellett támada *Lukács* Lászlót és *Tisza* Istvánt, akik hatalmi és önző okokból mindenre képesek. Utána *Zlinszky* István nagy tetszéssel fogadott beszédben a szövetséget ellenzék üdvözlését tolmácsolta. Különösen élesen támada *Lukács* Lászlót, akihez hasonlóan senki a magyar közönséget még be nem oapta s amellett minden közszabadságukat elkobozta. *Egry* Béla, *Héderváry* Lehel képviselők tartottak még beszédeket s azután a népgyűlés egyhangulag elfogadta a határozati javaslatot, mely megbélyegzi a kormány és pártjának cselekedeteit, bizalmát fejezi ki *Benyovszky* Móríc gróf képviselőnek és a szövetséget ellenzéknek s követeli a szövetséget ellenzék kivánságainak, mint a minimumnak teljesítését s különösen a demokratikus választási reformot.

Szilváson vasárnap délután népgyűlés volt, amelyen egyuttal a kerület képviselője, *Csermák* Ernő, elmondotta beszámolóját. A nagy eső ellenére nagyszámú közönség vett részt a népgyűlésen. *Szalay* Antal, *Telegdy* kanonok beszéltek, majd *Csermák* Ernő mondotta el beszámolóját. — *Lukács* kimutatta, — mondotta — hogy mindenre kész a hatalomért. Az abaujiakat is becsapni igyekezett. De az abaujszántói határozat nem adott visszatérőleg jegyet *Lukács*nak a miniszterelnöki székbe és az utlevelet az abaujiaktól a távozásra mindig megkapja. *Lukács*nak és *Tiszának* távoznia kell és azután meg kell valósítani a demokratikus választói jogot. A képviselő beszámolója után *Telegdy* István a kerület bizalmát tolmácsolta, majd határozati javaslatot terjesztett be, amelyben elítéli a kormánynak és *Tisza* Istvánnak erőszakosságait, a szövetséget ellenzékét bizalmukról biztosítja és táviratilag üdvözlök.

Gróf *Károlyi* Mihály kerületében, *Maklárán*, vasárnap nagy népgyűlés volt tizenhét szomszédos heves- és borsodmegyei község részvételével, négyezer ember jelenlétben. A népgyűlést az Országos Választójogi Szövetség rendezte, amelynek megbízásából *Mezősi* Vilmos, volt orsz. képviselő, *Ágú* Endre és dr. *Fodor* Sándor utaztak a népgyűlésre. Kivülök *Hegyi* József és *Orosz* János beszélt a helyes tömeghez. A népgyűlésen, amelyen a kápolnai kerület tizenhárom községének választói küldöttségek vettek, bizalmukat nyilvánították gróf *Károlyi* Mihályra.

Edelsheim-Gyulay Lipót lemondása.

Edelsheim-Gyulay Lipót, a kiskorúakra felügyelő hatóság elnökségéről a napokban lemondott. Mint bennünket értesítenek, a lemondás politikai okokkal kapcsolatos, mert gróf *Edelsheim-Gyulay* a mostani kormánynyal semmi módon sem kíván érintkezésben állni.

Tisza tüzet okád.

Gróf *Tisza* István „Az Ujság” vasárnapi számában „Levél Az Ujság szerkesztőjéhez” czimvel cikket írt, melyben többek közt ezeket írja:

— Ceodálatos: hiszen akkor, amióta ál-

lam van a világon, az államok élete nem egyéb a csirkefogók győzelmeinek láncolatánál. (Nem mintha ellenzékiünket csirkefogóknak akarnám nevezni. Isten mentsen. Csak a dolgokban rejülő analógiára kell rámutatnom.) A csirkefogók ugyanis feltették magukban, hogy a kormányt ki nem eresztik az erőszak alkalmazásából. És ime, amióta állam van s amíg állam lesz, nincs kormány, amely fentarthatná a rendet a rendőrség erőszaka nélkül. Cikkét *Tisza* István gróf így végzi: Voltak hasonló botrányos rendzavarások más parlamentekben is. A német, a francia, az angol nemzet természetesen találta, hogy az elnök kötelességszerűen alkalmazta a fegyveres erőt s a botrányt, az illetlen viselkedést tartotta a parlament szégyenének és nem az ellene alkalmazott „erőszakot”. Hogy pedig sehoh másutt nem öltött a dolog ekkora mérveket, annak egyszerű oka az, hogy sehoh másutt nem akadtak *Andrássyak* és *Apponyiak*, akik a *Justhok*, *Polónyiak* és *Pozsgayak* segítségére siessenek.

Tiszának ez a cikke, bármennyire epés is, nyílt bevallása saját kudarcának. *Beismeri*, hogy *Justh*-tal, *Polónyival*, *Pozsgayval* valahogy csak elbánt volna, de *Apponyival* és *Andrássyal* már nem tudott elbánni. E tekintetben szerencsésnek mondja a külföldet, mert ott nincsenek *Andrássyak* és *Apponyiak*. De *Tiszák* sincsenek, ámbár mi nagyon szívesen átengednénk őket a külföldnek — minden ellenszolgáltatás nélkül! . . .

Beöthy Pál védi a kormányt.

Beöthy Pál, a képviselőház alelnöke ma hosszabb nyilatkozatot tesz közzé egy bécsi lapban, amelyben a következőket mondja:

— A magyar parlamentben a rend nemcsak lehetséges, hanem minden körülmények között fenn is fog tartatni, még pedig ugyanazon törvények és házszabályszerű alapon, amelyen az elnök eddig állott. A magyar parlamentben tehát ismét rend fog uralkodni, s a többség meg fog felelhetni azon földadatának, hogy az organikusan élő nemzetnek mint ujonnan föllépő életszükségeit kielégítse és első sorban a választójognak széles demokratikus alapon való kiterjesztésének immár elodázhatatlan kérdését megoldás felé vezesse. Ami azt a kérdést illeti, vajjon a pártok között békekötés lehetséges-e és mik volnának ennek a föltételei, úgy nagyon nehéz erre választ adni, mivel a szövetséget ellenzék pártok mai eszenvedélyes elvakulásánál egyelőre alig található alap a béke számára. Azon az uton, melyet az ellenzék megkezdett, béke nem fog létesülni. A miniszterelnök azonban annyi objektív előzékenységet tanusított az ellenzék érzékenységével szemben, hogy ezen az alapon előbb vagy utóbb be fog következni a normális parlamentáris tevékenység lehetsége kölcsönös jóakarattal és egy olyan küzdelemmel, mint a mostani, veszélyeinek kölcsönös, hazafias mérlegelése mellett. *Beöthy* Pál, a képviselőház alelnöke.

Beöthy tehát ismét a harcot proklamálja és azt mondja, hogy nem lesz béke. Ezt már ő több ízben kijelentette. A különbség mostani és azelőtti nyilatkozatai közt csak az, hogy most nem fenyeget bebörtönzéssel, golyóval, szuronyval és egyebekkel. Ez pedig már haladás, ha Biharban is elfeledkeznek ilyen kedélyes alkotmányos fegyverekről.

Afférek Abaujszántó miatt.

Az abaujszántói népgyűlés, amelyen függetlenségi és munkapártiak vettek részt, számos pro és contra nyilatkozatot szült. A gyűlés függetlenségi rendezőinek, *Bárczay* Gábornak, *Sarló* Vendelnek és *Patay* Sámuelnek legutóbbi nyilatkozatát *Bárczay* Ferencz, a gönczi kerület munkapárti képviselője, aki a gyűlésen szintén megjelent és a határozati javaslatához hozzájárult, sérelmesnek tartotta magára nézve és azért megbizta báró *Láng* Mihály és *Hajós* Kálmán országgyűlési képviselőket, hogy az illető uraktól kérjenek elzárólevelet. A képviselő *Márkus* Miksa udvari tanácsost,

a Magyar Hírlap főszerkesztőjét is provokálta a lapnak az abaujszántói esetre vonatkozó egyik cikke miatt.

Egyékként ma *Bárczay* Ferencz munkapárti képviselő is nyilatkozik és nyilatkozatában kijelenti, hogy nem volt szándéka az abauji ellenzék soraiban zavart támasztani.

Csendőr-készültség Budapestén.

A csendőrség köréből vett értesülésünk szerint melőtt a Budapestre rendelt csendőrséget hazahazaküldték volna kerületeikbe, egy karhatalmi századot alakítottak a saját iniciatívájukból jelentkező csendőrökből. Ezek főleg a zsold mellett Budapestén maradtak, számuk mintegy száz. Kerületenkint 8—10 csendőr van e században, Székesfehérvárról 12. A század vezetője *Hegedüs* Gyula székesfehérvári csendőrszázados.

A pápai munkapárt bomlása.

A pápai munkapárt elnöke, *Sult* József királyi tanácsos elnöki tiszteről lemondott az elhatározásáról gróf *Tisza* Istvánt, valamint *Antal* Géza pápai mungóképviselőt táviratilag értesítette. *Sult* József lemondásának oka a képviselőházban legutóbb történt politikai események. A lemondás Pápan nagy izgalmat keltett s már arról beszélnek, a munkapártiak, hogy a 67-es pártot a munkapárttól függetlenül újra szervezik.

Munkapárti flaskó.

Varga Gábor, a rumi kerület munkapárti képviselője vasárnap délelőtt beszámoló beszédet mondott a kerület berendelt hivatalos személyeinek, csendőrségnek és rendőrségnek részvételével. A környékbeli ellenzékiek közül is sokan megjelentek a beszámolón. A közönségnek — *Éljen Apponyi! Éljen Justh! Éljen Andrássy! Éljen Kovács Gyula!* — kiáltásai közt kezdett beszélni *Varga*. Beszédét a folytonos zajban nem lehetett érteni. Egy rendzavarót, mert abuzugolni mert, megfogtak a csendőrök. Az ellenzék utána ment a csendőröknek, hogy az elfogottat kiszabadítsák. Ez idő alatt *Varga* a körülötte lévő 50—60 embernek elmondotta beszámolóját, s mire az ellenzék polgárság visszatért a gyűlés színhelyére, a „gyűlés” eloszlott.

Turócszentmártonból jelentik: *Rakovszky* Iván, a stubnyai kerület orsz. képviselője tegnap tartotta beszámolóját Felsőstubnyán, ahol a vármegye alispánján és járási főszolgabíróján kívül kevés számú választó is jelen volt.

Nagyváradról jelentik: *Hoványi* Géza, Nagyvárad orsz. képviselője vasárnap tartotta választói előtti beszámolóját. Tekintettel arra, hogy a szocialisták azt ígérték, hogy betiltott népgyűléseiket megtartják, rendőri és katonai fedezet állott a kereskedelmi csarnok épülete előtt, ahol a beszámoló elhangzott. Rendzavaró incidens azonban nem történt.

KÜLFÖLD.

Vasut Indiába. Londonból jelentik: A „Birmingham Daily Mail” hiteles pétervári forrásból közli, hogy *Sassonow* külügyminiszter elvitte a czár levelét *György* királynak. Ebben a levélben *Miklós* czár megpendíti az eszmét, hogy Oroszország építsen átmenő vasutat *Perzsián* keresztül, amely csatlakozást létesítsen *Indiába*, *György* király tegnap fogadta a *Balmoral*-kastélyban az orosz külügyminisztert.

A francziák Marokkóban. Párisból jelentik: A Havas-ügynökség jelenti *Rabatból*: *Lyautey* fővezetés a marakasi helyzetről kedvezően nyilatkozott. Általában lényeges javulást konstátált. A *Lanoz*-vidék déli oldalán lekö törzsek hamarosan meghódítottak, a *Rebia*-vidéken azonban kisebb harcok voltak a benzülöttekkel. A táviróösszeköttetést *Marakessal* ismét helyreállították. El *Hiba* trónkövetelő *Tarudentől* dél felé menekül, *Marakestől* 40 kilométernyire dél felé több ellenséges törzs gyülekezik *El Hiba* támogatására.

A megakadt béketárgyalások.

Törökország folytatja a háborút. — Vége a béke reményiségének. — Háborus készülődések. — Belső küzdelmek. — Hírek a harcztérről. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 23.

Egy konstantinápolyi távirat jelenti, hogy a porta elutasította az olasz béketervezetet és kimondta, hogy folytatja a háborút. A béketárgyalások azon a ponton szakadtak meg, hogy a kiküldötték nem tudtak megegyezni a szuverenitás kérdésében. Olaszország a teljes szuverenitást követeli és a parlamentje által megfogalmazott irás betűjétől egyáltalában nem akar eltérni és még formális korlátozásokat sem tűr meg. Törökországnak viszont súlyos okai vannak rá, hogy ilyesmibe bele ne boccátkozzék. Az afrikai provinciák amugy is elvesztek a számára, de viszont ragaszkodik a formális szuverenitáshoz, mert csak ez az egyetlen módja annak, hogy megmeneküljön az araboknak ama jogosnak tetsző szemrehányása elől, hogy ők, a mohamedánok, vérüket áldozták a kalifáért, aki viszont idegen uralomnak szolgáltatja ki őket. A török kormány attól fél, hogy az arabok elégedetlensége tökéletes szakításra vezetne.

Igy jutott holtpontra mind a két állam, holott mind a ketten érzik a béke szükségét, hiszen a mostani Balkán állapotok bizonyos érdekösszeget kellenének, hogy teremtsenek a két állam között. Mert az nem hathat megnyugtatólag Olaszországra, hogy Törökország kénytelen legyen haderejét a nyugtalanító montenegróiak, bolgárok és szerbek ellen összehívni s ezáltal a haszontalan tripoliszi háború tovább tartson. Olaszország így önkéntelenül is abba a gyanuba keverednék, hogy egy huron pendül a balkán törzsekkel s azokat akarja titokban segíteni. De merev magatartása legálább is előkészítője és okozója lehet egy a tripoliszi háborúnál még súlyosabb jelentőségű katasztrófának.

Törökország komoly jelentőségű kérdések előtt áll. Hiába a nagyhatalmak figyelmeztetése, Bulgáriában a harcziásabb elemek lassan lassan felszínre kerülnek s így a bolgár hadügyminiszter megnyugtató kijelentései csak ephemere értékek. Minden czáfolat dacára bizonyos, hogy lázas készülődések vannak minden vonalon s felő, hogy a lelketlen lázítás arra fogja kényszeríteni a monarchiát, mint legközelebbi szomszédot, hogy hathatós kifejezési módként bizonyos tüntető csapatösszevonást rendeljen el a déli határon. Tekintettel arra, hogy más oldalról Románia van hivatva sakkban tartani a féktelen harczi elemeket, végérményben mégis meg fogják gondolni a szerbek és bolgárok, vajjon üszköt dobjanak-e a Balkán rozoga karámjára.

Mai tudósításaink a következők:

Megakadtak a béketárgyalások.

Konstantinápoly, szeptember 23. A porta, miután visszautasította Olaszország utolsóelőtti javaslatát, amelyben Libia függetlenségének proklamálását kívánta, azt az ellenjavaslatot tette, hogy Libiába olasz megszállás mellett autonóm közigazgatást szervezzenek. A közigazgatás élére hasonló állású személyiséget állítsanak, mint Egyiptomban a kedive. E javaslatra válaszolva, az olasz delegátusok azt az ellenjavaslatot tették, hogy Olaszország Libiában csak egyetlen egy ottomán funkcionáriust fogad el, aki a vakuf-ügyeket és az államadósság ügyeit intézi. A legutóbbi török minisztertanács tárgyalta ezt a javaslatot. A miniszterek nézetei különbözők voltak. Hosszabb tanácskozás után végül a többség a javaslat ellen foglalt állást és a háború folytatását határozta el.

Bécs, szeptember 23. Az itteni török nagykövetség semmit sem tudnak arról, hogy a béketárgyalások megakadtak vagy meghiusultak volna. Az olasz nagykövetségre sem érkezett jelentés. Diplomáciai körökben az a nézet uralkodik, hogy a porta a jelenlegi balkáni helyzetre való tekintettel meggondolja magát és több engedékenységet fog tapasztalni a béke kérdésében.

Konstantinápoly, szeptember 23. A „Sabah“ egy külföldi diplomatával folytatott beszélgetést közöl. Az illető diplomata a béketárgyalásokban érdekelt egyik hatalom nagykövetségében működik. E diplomata valószínűnek jelentette ki, hogy néhány neutrális hatalom Rómában barátságos lépést tesz és rá fog mutatni annak szükségességére, hogy a jelenlegi tárgyalások békére vezessenek, melynek létrejövetele ez idő szerint Olaszországtól függ. Hiszen ha Olaszország elfogadhatatlan feltételeket állít a porta elé, akkor ennek joga van azokat visszautasítani.

Háborus készülődések.

Szófia, szeptember 23. A vöröskereszt-társaság a kormánytól azt az utasítást kapta, hogy a háborúra haladéktalanul tegye meg a szükséges előkészületeket.

Szófia, szeptember 23. A bolgár távirati ügynökség jelenti: Ama konstantinápolyi hírekkel szemben, hogy a porta nyugtalanító információkat kapott Bulgária magatartásáról és sürgősen egybehívott minisztertanács foglalkozott ama intézkedésekkel, amelyek szükségesek, hogy az ország minden eshetőségre készen álljon, föl vagyunk hatalmazva annak kijelentésére, hogy a porta nem kaphatott riasztó híreket, mert a bolgár kormány nem tért el eddig tanusított békés magatartásától, amit leginkább az bizonyít, hogy a sumlai nagy hadgyakorlatokon résztvevő csapatokat ismét visszarendelték állomáshelyükre.

Szalóniki, szeptember 23. A „Danube“ nevű francia gőzessel Szerbia számára ideérkezett hadiszert, amelyből a török kormány engedelmével husz vagonra valót már utnak indítottak Szerbia felé, a porta váratlanul érkezett rendeletére Zibefose határállomáson visszatartották. A rendelkezés okát itt nem ismerik.

Belgrád, szeptember 23. Az a hír, hogy a Szalónikiból utnak indított hadiszert Üszkűben visszatartották, Belgrádban kínos hatást keltett. Hír szerint Nenadovics konstantinápolyi szerb követ megbízást kapott, hogy az üszkübi török hatóságok ez intézkedése ellen tiltakozást emeljen.

Belgrád, szeptember 23. A „Politika“ című lap jelenti, hogy tegnap egy szerb kereskedőkből álló küldöttség jelent meg Pasics miniszterelnök előtt, kérve, hogy a nyugtalanító híresztelések folytán tegyen nyilatkozatot a külpolitikai helyzetről. A miniszterelnök kijelentette, hogy háborus veszedelem nincs és arra sincs ok, hogy korlátozzák az üzleti forgalmat. — A „Stampa“ című lap felszólítja a kormányt, hogy a nyilvánosságot a helyzet nyílt ismertetése által szabadítsa meg az aggasztó bizonytalanság érzetétől és vagy cselekedjék gyorsan vagy szüntesse meg a katonai készülődéseket.

Konstantinápoly, szeptember 23. A „Jeni Gazetta“ úgy értesül, hogy Szófiában olyan áramlatok uralkodnak, amelyeknek az a céljuk, hogy veszélyeztessék Törökország és Bulgária barátságos viszonyát. A minisztertanács tegnap komolyan foglalkozott e kérdéssel. A cikk reméli, hogy a háborus törekvések a kormány intézkedései folytán nem fognak sikerülni.

Szófia, szeptember 23. Az itteni kereskedők tegnap értekezletet tartottak, melyen azt a szöveget intézték a bolgár sajtóhoz, hogy tartózkodjék minden olyan alarmizáló híresztelés közlésétől, mely az ország kereskedelmének csak árthat.

Belgrád, szeptember 23. A szerb kormányt a megrendelt hadiszereknek Üszkűben való visszatartása igen kínosan érintette s e tárgyon kérdést intézett a török kormányhoz. A felelet rövidesen megérkezett. A hadiszereket azért tartották vissza, mert szállítás közben Szerbia magatartása Törökországgal szemben megváltozott. A szerb kormány fontolóra fogja venni, vajjon ez a készülődés nem ellenséges készülődésnek a következtetése-e s a szerint teszi meg a további lépéseket.

Belgrád, szeptember 23. A „Szamou Prava“ kormányparti lap újból erősen megegyeztet a háború küszöbén álló kitöréséről szóló híreszteléseket és kijelenti, hogy illetékes helyről származó teljesen megbízható információk szerint háborus veszély és konfliktus iránt nem létezik semmiféle aggodalom, hogy ellenkezőleg az európai általános politikai viszonyok és a nagyhatalmak ösz-

szes óhajai a béke fentartására irányulnak úgy, hogy a háború közeli kitörésének lehetőségéről szóló hírek minden tényleges alapot nélkülöznek.

Belső küzdelmek.

Konstantinápoly, szeptember 23. Bazri volt képviselő táviratot intézett barátaihoz, amely szerint az összes albánok megegyezésre léptek. Azt hiszik, hogy a megegyezés az ifju-törökök intrikái ellen irányul, akik vizzályt akarnak szítani az albánok közt.

Izmail Kemal, aki tavaly nagy szerepet játszott a malisszor-kérdés rendezése alkalmával, a malisszorok követjeképp jött ide, hogy a portával tárgyaljon a malisszorok újabb panaszairól, akiket az bánt, hogy a porta nem tartotta be az 1911-iki megállapodásokat. Izmail Kemal tárgyalta a nagyvezérrel.

Konstantinápoly, szeptember 23. A tegnap közzétett mazbata (minisztertanács emlékirat) a következő pontokba foglalt reformokat javasolja:

1. Folytassák az általános törvények végrehajtását ott, ahol igazságszolgáltatási szervezet áll fenn. Albánia egy részében és azon vilajetekben, ahol ily szervezet még nincs, a szokásjog alkalmazandó. Az igazságügyminisztérium készítsen erre nézve törvényjavaslatokat és terjessze a parlament elé.

2. Kövessenek el a minisztériumok vezetői mindent azon czélból, hogy a hivatalnokok kinevezésénél ne a faji és vallási tekintetek érvényesüljenek. Ha többen alkalmasak a betöltendő állásra, azé az előny, aki ismerős a helyi szokásokkal, a lakosság nyelvvel és szükségleteivel.

3. A közoktatásügyi és földművelésügyi minisztériumokat fel kell szólítani, hogy a 300,000-nél több lakossal bíró városokban liceumokat és gazdasági iskolákat létesítsenek, amelyekben a lakosság anyanyelvét is tanítják.

4. Teológiai tanintézetek felállítására hitel folyósítandó mindenütt, ahol arra szükség van.

5. Minthogy a földművelési minisztérium már most foglalkozik a szükséges vasutak és közutak építésével, föl kell szólítani az összes tartományokat, hogy tegyenek jelentést a szükséges vasutak, közutak, folyamkotrás és csatornázás körüli munkálatokról, a közmunka- és földművelésügyi minisztériumnak a kereskedelem, földművelés, bányá- és erdőkihasználás előmozdítása czéljából.

6. A vilajetek felszólítandók, hogy küldjenek részletes jegyzéket azon községekről, melyeknek szervezése szükségesnek mutatkozik.

7. Az összes ruméliai vilajetekre kiterjesztendő az albán ujonczok katonai szolgálatára vonatkozó rendelkezés, amely szerint ezek ruméliai hadtestekben teljesítik katonai szolgálatukat és csak háború esetén vagy a belföldön történő rendkívüli események alkalmával küldhetők az ország más részébe.

Giers orosz nagykövet tegnap a portánál járt és azt követelte, hogy a birodalom nemzetiségei javára léptessék életbe a reformokat, a nagykövet hosszasan tanácskozott a külügyminiszterrel. Sokaknak feltűnt, hogy a porta e tanácskozás után tette közzé a mazbatát.

Szalóniki, szeptember 23. Kilindi és Doiran közt a vasúti hidon a katonai őrség a Konstantinápoly felé haladó vonat érkezése előtt pár perccel pokolgépet talált, mely a sinekre volt erősítve. A vonatot sikerült még idejében megállítani. Hassan Tosszun bej, ipeki volt mutessarif, aki a vonattal jött, sajátkezűleg távolította el a pokolgépet, mire a vonat folytatta útját.

Taebris, szeptember 23. Saudbulakból jelentik, hogy kurdok és török katonaság közt összeütközés támadt, amelynek több halotja és sebesültje volt. A katonaságnak az volt a parancsa, hogy egy török alattvaló birtokát szabadítsa meg a megszállt Mangur kurdörzstől. A törökök megfutamodtak. Taebrisben a volt sah érdekében újabb mozgalom támadt és töle várja a lakosság, hogy véget vessen az anarchiának.

Konstantinápoly, szeptember 23. Giers orosz nagykövet tegnap a portánál járt és azt követelte, hogy a birodalom nemzetiségei javára léptessék életbe a reformokat. A nagykövet hosszasan tanácskozott a külügyminiszterrel. Sokaknak feltűnt, hogy a porta e tanácskozás után tette közzé a mazbatát. Diplomáciai körökben e reformnak nem tulajdonítanak jelentőséget. A mazbata egyáltalán nem szól a vilajetek főtanácsairól, bár a mostani törvény szerint ezek vannak hivatva a helyi jelentőségű és a közmunkaügyi ügyekben határozni, amelyeket a bejelentett reformok értelmében közvetlenül a váli és a kormány elé terjesztenek.

Konstantinápoly, szeptember 23. Fölfegyverkezett keresztények újra megtámadták Beranát. Az eredmény még ismeretlen.

A harcztéréről.

Róma, szeptember 23. Ragni tábornok Tripolisból a következő táviratot küldte:

„Az előre megállapított terv szerint, a mai napon háiorai harc után elfoglaltam a Samsur oázist és az oázistól délre fekvő 3900 méter magas Sidi Velhait. A csapatokat már tegnap este összevontam Samsur és Gargares között. A kitűzött feladatom megoldására, a csapatok egy részét a Samsur mellett felállított vartüzérség támogatása mellett, az oázistól északra egészen a tengerig, dél felé pedig a sivatagig előre toltam. Reggel 5 óra 30 perczkor megkezdte a tüzérség a tüzelést és egy félóra kemény harc után az oázis birtokunkban volt. félkilenczkor pedig a nemzeti zászlónk már a Sidi Velhai magaslaton lengett. Ekkor hozzáálltam a megerősítési munkálatokhoz, egyidejűleg az oázistól 3000 méternyire, délre levő, nehezen megközelíthető homokzátonyokat is megszálltam.

Dél felé már úgy látszott, hogy az állandóan nekünk kedvező ütközet befejeződik, amikor egyszerre egy erős ellenséges hadoszlop vonult felénk, amelyet Novelli aviatikus vett észre a sárkány lég-hajójából. Csapatunk, a tartalék által támogatva, azonnal támadásba mentek át és az ellenséges hadoszlopot visszavetették. Az ütközet olyan heves volt, hogy még a tüzerek is szuronyt szegeztek. Az ellenség futva vonult vissza és derék csapatunk több kilométernyire üldözték. Hat óraker este alább hagyott a harc heve és a sötétség beálltával teljesen véget ért az ütközet. A csapatok a meghódított területen ütöttek táborot. *Veszteségünk 200 halott és sebesült, de az ellenség sokkal nagyobb veszteséget szenvedett.* azonban erről pontos adataink még nincsenek. Csapatunk a mai napon fényesen bebizonyították harczképességüket és vitézségüket.“

Konstantinápoly, szeptember 23. A hadügyminiszterium *Bengháziból* érkező táviratot közöl, amely szerint e hó 14-én az *olaszok támadását visszaverték.* Török részen öt önkéntes elesett, egy katona és egy arab megebesült. 17-én a törökök és arabok Dernától tíz kilométernyire délen megtámadták az olasz pozíciót. A csata tizenöt óra hosszat tartott. A török-arab csapatok a harc kezdetén az olasz pozíció középső részét elfoglalták. Később azonban, mikor a hadihajóktól támogatott olasz csapatok erősítést kaptak, a törökök kénytelenek voltak visszavonulni. Török részen egy hadnagy és száz ember elesett, két tiszt és száz ember, köztük Said Hamil, a szenussi törzs főnöke megebesült. A törökök elfogtak egy olasz altisztet és zsákmányul ejtettek 110 puskát és sok hadiszert. Az olaszok kétszáz halottat vesztek.

Róma, szeptember 23. A szeptember 14. és 17-iki harcokról tegnap a török hadügyminiszterium által közzétett táviratokkal szemben a Stefani-ügynökség jegyzékét tesz közzé, amely többek között a következőket tartalmazza: Még a legteljesebb vereség után *sem adja föl a török kormány a hazugságok eddig követett rendszerét.* De még a török kormány által terjesztett vereség is beismeri, hogy a törökök és arabok az elfoglalt pozíciót kénytelenek voltak feladni. Ami a törökök és arabok veszteségeit illeti, köztudomású, hogy csapatunk már e hó 19-én 1134 ellenséges holttestet temettek el. A következő napokon még számos ellenséges holttestet találtak és azokat is eltemették.

Róma, szeptember 23. A török minisztertanács elhatározásával kapcsolatban, hogy *Olaszországgal kicserélik a civil hadifoglyokat,* a „Tribuna“ közli, hogy a tárgyalás a német nagykövetség közvetítette. Olaszországra nézve a Sforza-féle misszió tagjairól, Törökországra nézve pedig a megszállt szigetek hivatalnokairól van szó. A tárgyalások még nem fejeződtek be, bár a két állam kormánya elvi elhatározásra jutott.

Konstantinápoly, szeptember 23. A portához érkezett hírek szerint, tegnap reggel hat olasz páncélos és kilencz torpedónaszád jelent meg Smyrna előtt.

EGYHÁZAK.

— (A bányakerületi lelkészegyesület) szervezésére egy több tagból álló bizottságot küldtek ki Scholtz püspök elnökleve mellett. A püspök felkérte Raffay Sándor budapesti evangélikus lelkészt, teológiai tanárt, hogy helyette mint ügyvezető az egyesület megalakulását célzó intézkedéseket tegye meg. A kerületi egyesület az ezévi egyetemes közgyűlés idejére már valószínűleg meg is fog alakulni.

— (A trónörökös magyar papja.) Győrben vett értesülés szerint a győri középiskolai katolikus fiuinternátus igazgatójává Várady L. Árpád megyéspüspök *Borsiczky* Oszkár pápai titkos kamarást nevezte ki, aki eddig *Ferencz Ferdinánd* trónörökös udvari papja volt. E kinevezéssel kapcsolatosan a győri teológián a következő változások történtek: dr. *Zalka* László kanonok, aki mint püspöki irodaigazgató és egyházmegyei főtanfelügyelő ropant kiterjedt ügykört lat el. felmentését kérte teológiai tanári tisztje alól, melyet még kanonoki kinevezése előtt betöltött. A megyéspüspök e kérésnek helyt adott és a lelképásztorkodástan és erkölcstan tanítását dr. *Ragacs* János teológiai tanárra, a győri középiskolai katolikus fiuinternátus igazgatójára bízta. Az egyházi szónoklattan és hitelmezés tanára *Wagner* Mihály, a nagy szeminarium igazgatója lett.

— (Az erdélyi református egyházkerület Kálvin-szövetsége) VIII-ik rendes közgyűlését október 11—13. napjain Szilágysomlyón tartja.

— (Szent Gellért-ünnep.) Szent Gellért eszaki püspök a vértanu hittérítő névünnepe szeptember 24-én van az évfordulója. Ez alkalomból, kedden este hat óraker emlékünnepe lesz a budai Szent Gellért-szobornál. Az ünnepre a főváros katolikus férfiai Bóta Ernő jézustársasági atya hívta meg, aki alkalmi beszédet fog intézni az egybegyűlő kegyeletes közönséghez. A Gellért-szobrot és környékét az ünnep alkalmából fényesen kivilágítják.

Az országos árvízveszedelem.

— Máramarosszigetet elöntötte az Iza. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 23.

Az esős időjárás változatlanul tart és a megdagadt folyók újabb veszedelmekkel fenyegetnek. Máramarossziget és az erdélyi részekből érkeznek aggasztóbb hírek. Különösen Máramarosszigetre zúdult rémes árvízpusztulás, ahol *háromszáz ház került víz alá.* Az országos árvízveszedelemről a következő jelentéseket kaptuk:

Máramarossziget: A hetek óta tartó esőzések már néhány napja komoly veszedelemmel fenyegették Máramarossziget városát s szinte bizonyossá lehetett venni, hogy a Máramarosszigetet övező folyók is rövid időn belül kiöntenek. Pénteken és szombaton szakadatlanul tartó zápor és felhőszelekadások annyira megduzzasztották az apró folyók vizét, hogy szombat este 8 óraker a város Banzsálgó-utca felé eső környéke *víz alá került.* Az ár először a Malomkert mellett lépte át a töltéseket. *Szalontay* József bérlőt már előzőleg figyelmeztették, hogy sürgősen költözzék ki a vendéglői helyiségekből, de miután nagy esőzésekkor már többször elöntötte a viz a Malomkert alját, *Szalontay* abban reménykedett, hogy a viz nem fog felhatolni a lakásáig. Reménykedésében keservesen csalódott, mert az *Iza folyó a löportorony alatt, az özvegy Fejér* Zsigmondné földjén levő régi holtmeder felé vette folyását és ezzel a Malomkertet teljesen elzárta a közlekedéstől. Ezzel egyidőben víz alá került a *Petőfő-utca külső része és a szé- dületes gyorsan terjedő hullámok a Felsőkerület- utcáig hatoltak el s a Bátor-utczától a Banzsálgó- utcáig mindent elborítottak.* A Banzsálgó-utca alsó részén, a nádas tónál *Görög Péter* adóhivatali főtiszt lakását és kertjét zárták el a hullámok, az állatok és a terményeket pedig gyorsan tovasodorták. A városban valóságos *pánikot kellett a víz megjelenése, mert este 10 óraker már a Banzsálgó-utca 50. szám alatt lakó Königsberg* Jakab kereskedő házába is behatolt a viz s az ideiglenes kamrában elraktározott zsák liszteteket, fűszereket, cukrot és petróleumos hordókat elmosta, az apróbb fabódékat pedig tovasodorta. A *szántóföldek a Csárdai-uton levő vasuti átjárójig víz alá kerültek.* A vasuti átjárónál a magas töltés miatt a viz egy ideig megakadt, de később a pályatest alatt levő átvezetéknel utat találván, elborította a Kabola-csárda felé vezető állami utat. Az ut mellett a várnázban a vámközölő az ár miatt a vámszedő-czédulákkal együtt a padlásra kényyszerült menekülni. A *tengerként hömpölygő ár* legnagyobb károkat *Feith* József gazdaságában okozott, ahonnan az istállókból az állatokat még alig mentették meg, amikor a viz a lakóházba is behatolt és a tulajdonos csak rögtönzött tutajon tudta hazánepét és értékesebb ingóságait a vasuti töltésig elszállítani. *Szombaton éjjel 11 óra után a városban már mintegy háromszáz ház víz alá állott.* 12 óraker még egyre nőtt az ár, végre éjjel után lassan apadni kezdett. Az áradás következté-

ben lehetetlenné vált a városban a közlekedés. Az Iza partján levő vágóhidhoz lehetetlen volt eljutni s emiatt vasárnap *az egész város hus nélkül maradt.* A banzsálgói nádas hidján tul levő dülöni mentén *Lipcsy* Miklós házából Lipcsenyét csak vasárnap délben lehetett kimenteni. Ugyanígy kellemetlen helyzetből kellett kimenteni a vágóhid közelében lakó *Demeter* Sándornét és családját.

A városi hatóságoknak nagy gondot okozott a lakók megmentése és a butoroknak biztosabb helyre való elszállítása. *Ibrányi* György rendőrkapitány *Emlás* Lajos rendőrbiztossal egész éjjel a veszély szintjén volt. A rendőrök összetákolat tutajokon igyekeztek a házakba szorult lakókat elszállítani. Emberéletben, ugyszintén állatokban nem esett kár. A máramarosszigeti önkéntes tüzoltók *Skróbofovits* Vincze helyettes parancsnok vezetése alatt szintén emberfeletti munkát végeztek. A veszedelem helyére kivonult a 88. gyalogezred készütsége is és mindenütt segítségére voltak a megriadt embereknek, akiket álmuksból ébresztett fel a vész-híradó.

Vasárnap reggel megszűnt az esőzés, az Iza folyó rohamosan *apadni* kezdett, a vágóhid azonban vasárnap délben még mindig nem volt megközelíthető, de most már komolyabb veszedelem nincs, ha csak meg nem ismétlődik az esőzés. Délutánra az ég is kiderült és csak ekkor lehetett látni, hogy a *közeli összes hegyek* magas hóval vannak borítva.

A vármegyéből érkezett jelentések szerint az Iza völgyében, főleg *Barczánfalván* okozott óriási károkat az áradás. A hullámok vizimalmokat sodortak el, gátakat mostak el és a takarmánytermet teljesen tönkretették. *Zsák* György és *Papp* László barczánfalvai lakosokat, akiket az áradás egy kis füzesben zárt körül, *Hegedűs* József esendőrőrmester mentette ki a biztos halál torkából. A Mária-völgyén és a Visó-völgyén igen sok katasztrófa történt. *Viskon* a Tisza áradása okozott nagy bajokat, mert a *község alsó része teljesen víz alá került.*

Szilágysomlyó: A Kraszna folyó a folytonos esőzések miatt félelmesen árad. A Vadkert nevű városrészt egészen elborította a viz, úgy hogy csak tutajon és csónakon lehet megközelíteni. A rendőrség, tüzoltóság és esendőrőrmester szorgalmasan dolgozik a mentési munkálatokon. Az árvíz elöntötte a Berecsen felé vezető országutat, amely így teljesen járhatatlan. Az árvíz az idén másodszer pusztította a városban.

Az erdélyi részek pusztulásáról is szomorító hírek érkeznek.

Dés: A Szamos-folyó vizállása 430 centiméterre emelkedett s vasárnap reggel hat óraker *elöntött.* A viz az összes mélyebben fekvő részeket elöntötte. A vasuti állomás, a munkáslakások, az erdészeti épületek, valamint Belsőhegy külváros egészen víz alatt állanak. A katonaság és a rendőrség csónakokkal készenlétben vannak a mentésre. Dés és Beszterce között a *vonatközlekedés szünetel,* mert a viz a töltést alámosta. A Beszterce és Galgó felé eső völgyek víz alatt állanak. A kár nagy. A viz további növekedése várható.

Segesvár: A napok óta tartó esőzés miatt a Nagyküküllő folyó annyira megáradt, hogy Segesvár és a folyó partmentén fekvő községek lakossága az idén harmadizben retteg az árviztől. Az eddigi árvíz már kiszámíthatatlan károkat okozott. A tartós esőzések miatt sem a szőlő, sem a kukorica nem érik meg, mely nagy veszteség a gazdáknak és fokozza az amaggy is türethetlen gazdaságot.

Szászrégen: Az eső egy hét óta szakadatlanul esik, aminek következtében az egész vidék víz alatt áll. *Disznaja* és *Marosvécs* községekben a viz már a házakba is befolyt. Magyarrégenben egész utcák állanak víz alatt s oly gyorsan emelkedett, hogy a házak ablakain is befolyik. Az utcákon tutajokkal közlekednek. Szászrégenben magában a vasuti állomáshoz nem lehet kimenteni a viz miatt. Az áradat a Maros-hidat komolyan fenyegeti. A fűrészgyár gépháza és pinczéi tele vannak vízzel. A gyártelepről az egész farakományt fölemelte az árvíz és sodorja magával. *Radnótfája, Abafája és Gernyeszeg* községek utánán a gyors közlekedés megszűnt. A beszterce-naszódmegei Lekenézén szombaton vásár volt, *elűlt* 11 óraker olyan árvíz zúdult a falura, hogy a vásárosoknak el kellett menekülniök. A viz behatolt a házakba is, sőt hat házat le is döntött az ár. *Lekenéce* egészen víz alatt áll s csak a házak látszanak ki belőle. Az eső folyton esik.

Szászrégenből jelentik: Az eső folyton esik. A régeni felső járásban Marosheviz Disznaja, Magyaró községeket a viz elöntötte. Palotailvánál már harmadszor szakította át a vasuti töltést mintegy kétszáz méter hosszúságban. Magyarónál a vasuti töltést háromszáz méter hosszúságban szakította át a viz, amely azután a falura zúdult. A mentési munkálatokat *Recher* főszolgabíró maga vezeti. Magyarrégen alsó részéből a lakosságot kiköltöztették. A Görgény-patak és a Maros vize

egy-
zek
tel.
men-
last-
össze-
fája
mely-
észe-
A la-
mun-
gasla-
valós-
öntö-
viz
iszap-
bontó-
is. A
akike-
a szá-
sok
I
megye-
rendk-
a foly-
megye-
korom-
sára s
S
álland-
óriási
határ-
határt
lan és
K
szokat
Mura
Dráva
viz als
M
szági
rancs-
kot-ka
hogy k
K
dősítá-
expedic
Egy ko
rülte-
mongol
ezer ma
égettek
Ur
zakszok
instruk
lékosai
szotnyá
vazre-
NA
— Róm.
Görög-oro
13. — A
este 8 óra
perczkor,
Némé-
12—2-ig.
A po
12—2-ig.
A m
gresszusa
A Sz
ülése delu
Vince gy
képviselei
Nagymez
4-ik vonat
I. és II. p
idegenek
laktanyáb
III. napja
utca 21.)
Nyitv
tára 9—2-
zeum (Na
zeum 3—6
Mezőgazda
Gráig. —
muzeum 3
Nyitv
óráig. —

egyesülve, az utakat és a vasuti töltést előtette s ezek víz alatt állanak. A vasuti közlekedés szünetel. Szászrégenben a Marosmelléki házak lakói menekülnek. Radnófán a *Matskassy és Horváth. Kastély víz alatt állanak, a falu házai nagyrészt összedültek. A lakosság a hegyekre menekül.* Abafája lakossága ugyancsak menekül a házakból, a melyek már dűledeznek, Gernyeszegen a fél falu összedült. A lakosság csak nehezen tud menekülni. A lakosság kétségbeesése leirhatatlan. A montési munkálatokat *Körössy* főszolgabíró végzi. A magaslatoikról körültekintve, az egész Marosvölgye valóságos tengernek látszik.

Dicsőszentmárton: Ez évben immár ötödször öntötte el az árvíz a Kisküküllő völgyét. Az árvíz hídakat rombolt le s az országutak el vannak iszapolva s az árvíz az uttestet is sok helyütt megbontotta s érzékeny károkat okozott a vasutnak is. Az árvíz folytán sok ház összeomlott s lakosai, akiket hirtelen ért a csapás, ruha, táplálék nélkül a szabad ég alá kerültek. A lakosság segélyforrások nélkül áll és a legnagyobb inségnek néz eléje.

Dicsőszentmártonból jelentik: Kisküküllő vármegye törvényhatósági bizottsága ma tartotta rendkívüli közgyűlést, amelyen elhatározta, hogy a folyó évben már ötödikben árvízzel sújtott vármegyei lakosság fölsegítésére és a néhány millió koronára rugó elemi károk megfelelő ellensúlyozására sürgős feliratot intéz a kormányhoz.

Szatmárnémetiből jelentik: A négy hét óta állandóan tartó eszések következtében a Szamos öriási mértékben megáradt. A Szamos Szatmár határában a gátakat áttörte és ugyszólván az egész határt elöntötte az ár. Az okozott kár kiszámíthatatlan és a pusztítás leirhatatlan.

Kaposvárról jelentik: Néhány nap óta a Dráva szokatlanul rohamosan árad az esős időjárás és a Mura növekedése miatt. Legrad és Bares között a Dráva vize mértföldekre elterült. Az árterületek víz alatt állanak.

TÁVIRATOK.

A mongol lázadás.

Mukden, szeptember 23. A belső mongolországi hadioperációkat Pekingből érkezett parancsra félbeszakították. A katonák pénzajándékokat kaptak. A mukdeni főkormányzót megbízták, hogy kezdjen újabb békétárgyalásokat.

Karhin, szeptember 23. Levélben érkezett tudósítások megerősítik azt a hirt, hogy a kínai expedíciós csapatok borzalmasan sem kimélnék. Egy kolostor kifosztása és fölgyújtása után a körüllött lakó lakosságot lemészárolták. Két másik mongol kolostor elpusztítása alkalmával több ezer mongolt mészároltak le, igen sokat elevenen égettek el.

Urga, szeptember 23. Három új mongol kozákszoknya kiképzése be van fejezve. Mint instruktorok a transzbajkai kozákhadsereg tartalékosai szerepeltek. A mongoloknak most négy szotnyából álló, minden szolgálatra kiképzett lovasezredük van.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND: Naptár, Kedd, szeptember 24.

— Róm. kath.: Gellért pk. vt. — Prot.: Gellért. — Görög-orosz: szeptember 11. Teodóra. — Zsidó: Tisri 13. — A nap két reggel 5 óra 50 perczkor, nyugszik este 8 óra 53 perczkor. — A hold két délután 5 óra 28 perczkor, nyugszik éjjel 3 óra 15 perczkor.

Némethy Károly belügyi államtitkár fogad délben 12—2-ig.

A posta- és távirat vezérigazgatója fogad délben 12—2-ig.

A magyarországi nyomdászok szakszervezeti kongresszusa a régi képviselőház üléstermében.

A Színészegyesület igazgatótanácsának rendkívüli ülése délután 3 órakor a színészpallotában. — Bányász Veneze gyűjtőmennyves kiállításának bemutatása a sajtó képviselői számára délelőtt 10 órától a Könyves Kálmán Nagyszínház szalonjában. — Lóárverés a cs. és kir. 4-ik vonatszély kaszárnyájában. — Szüret kezdete az I. és II. kerületben. — Sorozás a központi városban: idegenek állítása, 5-ik nap. — Sorozás a Mária Terézia-laktanyában: idegenek állítása, 7-ik nap. — Lóverseny III. napja, kezdete fél 3 órakor. — Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) Nyitva 10—2-ig. Belépődíj nincsen.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum régiség-tára 9—2-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Ernst Múzeum (Nagymező-utca 8.) 9—6-ig. — Fővárosi Múzeum 3—6-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Ráth Múzeum 10—4-ig. — Széchenyi Múzeum 10—12-ig. — Tansermúzeum 3—7-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7-ig. — Egyetemi Könyvtár 9—5-ig. — Fővárosi

Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Pedagógiai Könyvtár 3—7-ig. — Nemzeti Múzeum Könyvtára 9—4-ig. — Statisztikai Könyvtár 10—1-ig.

Nevető czáfolat.

* * *

Isten a megmondhatója annak, hogy például egy esztendő lefolyása alatt hányféle és milyen természetű czáfolatot adtak ki. A statisztika nemcsak tudomány, hanem (legalább úgy mondják) kedvtelés is. S ha valakinek kedve telnek benne, összeállithatna egy dementi-statisztikát, amelylyel ugyancsak vidámságra hangolhatná ezt a különben szomorú világot.

Kiadtak már komoly és nem komoly demontikét; olyanokat, amelyek az igazságot leplezték, vagy az igazságot megkerülték. Nem egyszer, de százszor olyanokat is, amelyek csak arra valók voltak, hogy ne higgyen senki abban, ami okvetlenül be fog következni, vagy ami be is következett. És olvashattak a világ olyanokat is, amelyeknek az ellenkezőjében sem lehetett hinni.

De a czáfolatok özönében is csodabogárszámba megy a rendőrségnek az a czáfolata, amelyet a mai napon adott ki.

Megirták, hogy amikor az ellenzéki képviselő Bécsebe utaztak, a Nyugati pályaudvaron egy rendőr a Perronon ezt mondta a képviselőnek:

— Isten segítse a képviselő urakat! Nem lehet tudni, hogy valóban mondta-e ezeket egy rendőr és ha mondta, hogyan értette ezt? A magyar nyelv a jó isten aposztrofálására igen gazdag s igen alkalmas. Isten segítségére appellálni igazán az ártatlan dolgok közé tartozik. Az állítólagos rendőri bucsuszó sem lehetett a legrosszabb esetben sem más, mint közönséges „isten áldja meg“, vagy „isten velük“, vagy „isten hírével“. Szóval, olyas valami, amit magyar emberek kívánni szoktak a népnyelv szerint az elutazóknak.

Am a rendőrség — ugy látszik — nem így gondolkozik. Nem tudom, ki lehetett az, aki a rendőrségen halálra sápadt, amikor az ujságokban olvasta, hogy a rendőr a Perronon mit mondott az ellenzéki képviselőnek, amikor elutaztak. De bizonyos, hogy valaki (a nagyfejük közt) elsápadt a rémülettől és veszedelmet szagolt. Égszakadás! Földindulás! Az ég szerelmére! Mi lesz most? Hátha valahol „odafönn“ az egyszál rendőr jókivánságából azt következtetik, hogy a rendőrség a maga egészében rokonszenvezik az ellenzékkel! Hátha (Isten ments!) az egész rendőrséget fogják gyanusítani azzal, hogy egyetért azzal az egy árva rendőrrel, aki a pályaudvaron álldogált! A rendőrségnek nem szabad ilyen kényes alkalmal a jó istent aposztrofálni.

A képzeletet kellene segítségül hívni, hogy fogalmat alkossunk magunknak arról, mi történt a rendőrségen, mikor azt a közleményt elolvasták. Bizonyára inkvizíció indult meg. Ki lehetett az istentől elrugaskodott, aki ilyent mert mondani? ... És kerestek, kutatnak lelkendezve, lihegve, hogy kinyomozzák a „bűnöst“. S végül örömmámor fogta el és sodorta magával a nagyfejúeket a rendőrségen. Az arcok kiderültek: a nevetőizmok működésbe jutottak (az örömtől), mert kinyomozták, hogy a közlemény nem felelt meg a valószínűségnek, már csak azért is, mert a kérdéses alkalmal rendőr nem is volt a Perronon.

Alleluja! ... A rendőrség diadalmasodott! Nagyobb volt az öröm, mintha egy nagystilű bünszövetkezetet nyomoztak volna ki nagystilű bünszövetkezetet nyomoztak volna ki.

És az eredmény az volt, hogy nem kevesebb, mint tizenhárom soros hivatalos kommunikében megczáfolták az egész dolgot igazi gaudiumára azoknak, akiknek különben sincs nagy véleményük a rendőrségről és nem tördve azzal, hogy milyen homéri kacaj kíséri ezt a czáfolatot.

Vajjon akkor is hasonló módon járt volna el a rendőrség, ha egy rendőr történetesen azt mondta volna az elutazóknak:

— Ördög vigye az urakat? ...

(t.)

— Az Egyetértés jubileumi emlékalbuma.

Az *Egyetértés*, amely negyvennyolcz évfolyamán keresztül a magyar nemzeti állam szószólója volt, örökemlékü vezériünk, a halhatatlan Kossuth Lajos szellemében, fennállásának közel félszázados évfordulójára csodaszép albummal lepi meg olvasóit. Ez az emlékalbum tükre lesz a mai irodalomnak és művészetnek. Mert benne lesz a világ ma élő minden művészenek és művésznőjének, írójának, festőjének, szobrászának, szinpad nagyságának arcképe, még pedig mindegyiknek autogrammos ajánlásával. Lesznek azonkívül az emlékalbumban színes műmellékletek és zeneműmellékletek a világ legnagyobb élő mestereitől. Az album bolti ára 60 korona. A gyönyörű albumot összes előfizetőinknek teljesen ingyen küldjük. Az album első lapján az illető előfizető neve lesz benyomtatva.

— **Izabella főhercegnő Bélyén.** Izabella főhercegnő leányával szombaton délben Zomboron keresztül különvonaton Bélyére utazott. Az állomáson Bácsbodrog vármegye részéről dr. Ezabovlyevits Dusán megyei főjegyző vezetésével küldöttség üdvözölte az átutazó főhercegi családot. Izabella főhercegnő elbeszélgetett az öt üdvözölt küldöttség tagjaival, majd rövid tartózkodás után folytatta útját.

— **Mánuel exkirály házasodik.** Bécseből jelentik: *Mánuel* portugál exkirály szombaton este Salzburgból Bécsebe érkezett. Az utóbbi napokban *Mánuel* exkirály Svájcban és Münchenben tartózkodott, szombaton onnan Salzburgba érkezett, ahonnan gyorsvonaton Bécsebe utazott. A vonaton a király egy első osztályú szakaszban utazott, a melyben kivüle még kísérő kamarása is helyet foglalt. A pályaudvaron az exkirály kamarásával együtt berautóba ült és a Bristolba hajtatott, hol a vendégekönvbe gróf Curren néven jegyezte be magát. *Mánuel* exkirály látogatása a közelmúlt portugál eseményeket idézi emlékezetbe. *Dom Mánuel*, valamint *Miguel* braganzai herceg hívei is, mint ismeretes, egy évvel ezelőtt kísérletet tettek, hogy felfegyverzett csapatokkal Portugáliába törjenek a köztársaság megbuktatására. A royalista táborban, amelyben *Conceira* kapitány parancsnokolt, *Dom Miguel* fiai és a pármái hercegi ház két fiatal tagja is volt. A terv azonban nem sikerült, *Conceira* visszavonult, több royalista pedig, köztük *Dom Joao d'Almeida*, fogságba esett. Ha a royalista terv sikerült volna, akkor összehívták volna a cortest, amely határozott volna a jövődő államforma tekintetében, és *Dom Mánuel*, mint *Dom Miguel* is kijelentették, hogy alávetik magukat a cortes határozatának. *Conceira* akciója tehát a volt király és a trónkövetelő közt közledeésre vezetett és néhány hónappal ezelőtt Doverben találkoztak is. Akkor hire járt, hogy a két ház teljesen kibékül egymással és *Mánuel* exkirály eljegyzte *Dom Miguel* egyik leányát. A braganzai herceg nemrég visszaérkezett sebesteini kastélyába, most meg *Mánuel* is Bécsebe érkezett, úgy, hogy nemsokára ki fog tűnni, mennyiben igazak az említett hírek.

— **Földrengések.** Kecskeméti jelentés szerint vasárnap éjjel tizenegy óra negyven perczkor két irányban öt-hat másodperczig tartó földrengés volt, olyan mérvű, amilyen tavaly a nagy földrengés után megismétlődő utórengés. Kecskeméten a legutolsó földrengés a nagy katasztrófa után április 2-án történt, amely természetesen nagy rémületbe hozta a lakosságot. Ma éjjel a földrengés csak egy nagy lökésből állott, utána pedig földmorajlás következett. A falon levő függő tárgyak a lakásokban megmozdítottak. A lakosság rémülettel menekült ki az utcákra, a rendőrség nyomban kivonult és ahol szükség volt reá, megnyugtatta a lakosságot. — Kaposvárról jelentik: Tegnapi virradó éjjel fél tizenegy órakor erős földrengés volt. Ezt megelőzőleg erős, mennydörgéshöz hasonló dübörgés volt hallható. A földlökések fél 1 órakor megismétlődtek. A lakosság álmából fölriadva várta a földrengés esetleges megismétlődését s csak mikor minden elcsöndesült, nyugodott meg némileg. Az egyes lökések mintegy fél perczig tartottak. A mozgás északkelet-délnyugati irányu volt. Tegnapi délelőtt 10 órakor ismét erős rázkódás volt érezhető, mely szintén félperczig tartott.

— **Sikkasztó képügnök.** A budapesti büntető törvényszék vizsgálóbírája elfogatóparancsot adott ki Fekete Mihály szegedi születésű harminczhét éves képügnök ellen, akit sikkasztás miatt íeltettek fel. A rendőrség nyomozza.

— **Elhunyt spanyol infánsnő.** Madridból jelentik: *Mária Terézia* infánsnő, a király nővére, ki Ferdinánd bajor herceghez ment nőül, egy embólia következtében meghalt. A halál azon pillanatban állott be, midőn az infánsnő hosszabb betegség után először hagyta el ágyát. Az elhunyt utolsó perceiről a következőket jelentik: *Mária Terézia* infánsnő ma reggel kelt föl a gyermekágyból. Az első lépéseknél elájult és az ájulásból nem is ébredt föl többé. Azonnal hozzátartók *Ferdinánd Lajos* bajor herceget, aki orvos, de aki csak a szívzselhűdés folytán bekövetkezett halált konstataálhatta. *Krisztina* anyakirályné vigasztalhatatlan volt és sokáig nem tudta elhinni, hogy leánya már nincs többé életben. Az infánsnő halála *Alfonz* királyt és a királyi családot mély gyászba borította. Az infánsnő hült tetemét holnap az Escorial palotába szállítják. Az elhunytat egy asturiai hercegnőt megillető díszszel fogják eltemetni.

— **A páduai herceg automobil-balesete.** Neunkirchen és Bécsújhely között *Felix* és *René* páduai hercegek automobilja vasárnap összeütközött egy parasztkocsival. A kocsis rudja oly szerencsétlenül találta *René* herceget, hogy *sulyos bordatörést szenvedett.* A sofőrt üvegszilánkok sebesítették meg. Az autó többi utasai sértetlenek maradtak. *René* herceget autón a Schwarzenkastélyba szállították, ahol orvosi kezelés alá vették. *Eiselberg* bécsi orvostanárt táviratilag hívták a betegséghoz. Az összeütközésnek az egyfogatu kocsisa volt az oka, mert a szembejövő kocsik részére kijelölt uton hajtattott s lámpáit se gyújtotta meg. A herceg környezete azt hiszi, hogy *René* herceg a *bordatörésen* kívül a *tüdején* is megsérült. *René* herceg állapota nagyon *sulyos.* A herceg belső sérüléseket szenvedett és az orvosok komolyan aggódnak miatta. — Ujabb bécsi jelentés szerint a tévesen páduai hercegnek jelzett *René* herceg nem más, mint a tizenhétéves *Renátus* Károly páрмаi herceg. *Zita* hercegnőnek az öccse. A részletes tudósítás szerint az automobil nem rongálódott meg annyira, hogy ne lehetett volna használni, így gyorsan visszatérhettek a sulyosan megsebesült herceggel a schwarzei kastélyba, ahonnan telefonon hívták Bécsből dr. Hochstaedter sebésztanárt. *Renátus* herceg eszméletlen volt és nagy belső fájdalomról panaszkodott. A kastélyban nagy lett a rémület. Azt hitte a hercegi család, hogy a sebesülés halálos. Késő éjjel érkezett meg Hochstaedter udvari tanácsos és megállapította, hogy nincs életveszedelem, de sürgősen meg kell operálni a sebesült herceget. Valószínű, hogy több bordája törött el. Ma a herceg jobban érzi magát.

— **Egy bajor királyi herceg halála.** Müncheni jelentés szerint *Ferenc József* bajor királyi herceg ma meghalt. A herceg csak egy napig volt beteg. Szombaton még jelen volt az országgyűlés ülésén. Az ülés után láz miatt panaszkodott és az orvosok *anginált* állapotot állapítottak meg nála, amelynek rosszindulatú lefolyása volt. Az orvosok nem tudták megmenteni. *Ferenc József* herceg *Károly Tivadar* hercegnek és második feleségének, *Mária* braganza hercegnőnek fia volt.

— **Nagy vasúti katasztrófa Franciaországban.** Párisi jelentés szerint a normandiai vasútvonalon tegnap este szörnyű vasúti szerencsétlenség történt. Caenből különvonatot indítottak reggel kirándulókkel Cabourg tengeri firdőhelyre és a különvonat este ment vissza. Eddig még kiderítetlen okból *Mervillenél* a különvonat összeütközött egy veszteglő tehervonattal. Éjfélig nyolc halottat és husz sulyos sebesültet ástak ki a romok alól.

— **A Charles-cirkusz,** amely csak hosszas tárgyalás után tudta kieszközölni, hogy Budapesten előadást tarthasson, október első napjaiban kezdi meg itteni előadásait. A cirkusz-vállalat nagyságáról csak a következő adatok után lehet fogalmat alkotni. A cirkusz állandóan két saját külön vonatán utazik. A cirkusz felállított sátrai 10.000 négyzet méter területet foglalnak el: a fésátorbán 6500 embernek van helye. A vállalat napi költsége körülbelül ötezer korona. Az állatállomány huszonhárom oroszlan, hat királytigris, hét jegesmedve, hat oroszlan-főka, nyolc zebra, hat láma, bölény, strucc, zebu, sok majom stb. Továbbá zeiráfok, tapirfamília kelyűkkel, viziló óriás vízirtóiban, azután egy egész karaván elefánt, egy- és kétpupu teve. A cirkusznak saját villamos áramfejlesztőtelepe, továbbá meleg vízűtőre berendezett fűtőtelep van. Saját szállító-vállalata, nyerges mihelye, szabósága és nyomdája van. Ehhez járul még huszonnégy emberből álló zenekara, saját tűzoltósága, egészségügyi osztály és saját vendéglője. A világ minden részéről való artista-csoport a cirkusznak vonzó és exotikus kiegészítő. Az egész vállalatba két millió korona van befektetve.

— **A nyomdászok országos kongresszusa.** A nyomdászok országos kongresszusa ma reggel nyolc órakor kezdette meg tanácskozásait a Sándor-utcai régi képviselőházban. A kongresszust reggel nyolc órakor *Peidl Gyula* nyitotta meg, üdvözölve a megjelenteket s rövid visszapillantást vetve az ötven év küzdelmére. Azután megalakították a kongresszus tisztkarát. Elnökök lettek: *Peidl Gyula*, *Lerner Dezső*, *Rottenstein Mór* és *Preusz Mór*. A kongresszus megalakulása után a szervező-bizottság jelentette, hogy Budapestről 93 küldött van jelen, a vidékről pedig 64. Ezután a külföldi küldöttek üdvözölték küldőik nevében a magyar munkásságot, akik közül a nyomdászok oly sikereket értek el, hogy a külföldnek fejlettebb iparu munkásai is bámulattal adóznak a magyar munkásoknak, akiknek továbbra is sikert kívánnak. Utánuk a magyarországi szociáldemokratapárt képviselőiben *Bokányi Dezső* üdvözölte a magyarországi munkásmozgalom legerősebb támaszait, a nyomdászokat, akiknek szervezkedése mintául szolgálhat az egész magyar munkásmozgalomnak. A szakszervezeti tanács nevében *Jászai Samu* és *Böhm Vilmos* szölkak hasonló értelemben. *Peidl Gyula* az országos bizottság jelentését terjesztette elő a lefolyt három év működéséről. Ismertette az árszabály tárgyában a főnökökkel folytatott tárgyalásokat, amelyek sikerre vezettek s az árszabály által kivívott előnyöket. A jelentés fölött hosszabb vita indult meg, végre délután négy óra tájban a jelentést tudomásul vették s a felmentvényt megadták. A tanácskozást azután holnapra halasztották. — A kongresszus befejeztéként a Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Segélyező Egyesülete félszázados jubileuma alkalmából szeptember hó 29-én, vasárnap délelőtt 10 órakor, a Népoperaiban ünnepi díszgyűlést tartanak. Gyülekezés fél 10 órakor. A számozott belépőjegy előmutatása és a ruhatár kötelező. A helyszínen jegyeket nem adnak ki. Az ünnepély műsora: 1. Gutenberg-émlény. Dal. Éneklők az egyesült nyomdász-daloskörök. 2. Elnöki megnyitó. Elmondja *Krausz Soma*, az egyesület elnöke. 3. Ünnepi költemény. Irtá *Morócz Jenő*. Szavalja *Balassa J.*, a Vígsház tagja. 4. Díszbeszéd. Elmondja *Peidl Gyula*, az egyesület, I. alelnöke. Tizenöt perc szünet. 5. Üdvözlő beszéd. Elmondja a Szakszervezeti Tanács megbízotta. 6. Üdvözlő beszéd. Elmondja *Bokányi Dezső*. 7. Marseille. Csizmadia Sándor szövegével. Éneklők az egyesület nyomdász-daloskörök. Kétségtelen, hogy az ünnepi díszgyűlés olyan fényvel és pompával fog lezajlani, mint amilyen ezt a szép és nagy multtal bíró egyesületet megilleti.

— **Csaló gabonabizományosok.** A rendőrség letartóztatta *Fenyő Ármint* huszonkét éves gabonabizományost sikkasztás és csalás címén. *Fenyőnek* Palogyai Arthur huszonnégy éves ügynökkel a Fehérvári-ut 52. szám alatt volt gabonabizományi irodája. Az üzletet néhány ezer koronával kezdték, de annál több szemfényvesztéssel dolgoztak. Legutóbb is somogy megyei kiscgazdától öt vagon buzát vettek bizományba és a gabonát nyomban értékesítették. Eladták *Gross Hermann* Zrínyi-utcai gabonabizományosnak tizenkétezer koronáért, melyből kilencezer koronát nyomban felvették. Most ki kellett volna fizetni a somogy megyei kiscgazdákat, de ezeknek *Fenyő* egyszerűen kijelentette, hogy nincs pénze. Elvesztették a pénzt a börzén. A kiscgazdák följelentést tettek *Fenyő* ellen, aki vidéken álneveken utazott és valószínűleg még sok áldozata van. A rendőrség, miután a nyomozás során meggyőződött arról, hogy a kiscgazdák panasza jogosult, *Fenyőt* letartóztatta. Palogyai azonban megszökött. A rendőrség úgy tudja, hogy Bécsben rejtőzködik. Megkeresték a bécsi rendőrséget, hogy ott nyomozzák ki Palogyait és tartóztassák le.

— **Harminezzer koronát sikkasztott.** A trieszti kenyérgyár pénztárosnője harmincezer koronát sikkasztott s azután a pénzt zsebreteve, a szeretőjével *Ceschini Ferenczel* megszökött. A trieszti rendőrség most táviratilag értesítette a fiúmeit, hogy a szerelmes pár *Fieme* felé tart, fogják el. Nem fogták el.

— **Negyven orvos megmérgeztetése.** A bécsi nagy kórházban szombaton az ebéd után *negyven orvos mérgezés tünetei között megbetegedett.* Azt hiszik, hogy a mérgezést *romlott vanília* okozta. Az orvosok ugyanis dlősrést kaptak ebédre, amely vaníliás krémmel volt megtöltve. Valamennyi orvos megbetegedett, aki ebből a tésztából evett, de állapotuk nem sulyos. Az igazgatóság szigorú vizsgálatot rendelt el. Az orvosok rendkívül izgatottak s kedden gyűlést tartanak, amelyen ezzel a dologgal fognak foglalkozni.

— **Ellopott hagyatéki.** Március 12-én meghalt Pestújhelyen *Sajgó Gusztávné* vagyoros magánzónő. A hagyatéki gondnoknak *Névy Gyula* ügyvédet nevezték ki. A vagyongondnok a temetést követő napon hozzá akart fogni a hagyatéki leltározásához, azonban a legnagyobb megdöbbenésére hagyatéki nem talált. Feljelentést tett a rendőrségen, ahol nyomozást indítottak. A gyanu *Sajgóné* háziasszonyára, özvegy *Csöndör Mihálynéra* irányult. *Sajgóné* ugyanis nála lakott utolsó éveiben és nála halt meg. *Csöndör Mihályné*t vállaltára fogták a detektívek, az asszony azonban alkatatosan tagadott. Bizonyíték nem volt ellene, így egyelőre szabadon hagyták. A nyomozást azért nem szüntették be. A detektívek munkája főleg arra irányult, hogy megállapítsák, hová tette *Göndörné* a pénzt. Ma azután nyomra akadtak. Megállapították, hogy a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár* Egyesületben helyezte el az asszony március 12-én, tehát *Sajgóné* halála napját, 10.450 koronát. Ugyancsak márciusban *Rákospalotán* telket vásárolt. Időközben a takarékból kivett katezer koronát. Mivel *Göndörné* teljesen vagyontalan volt, nyilvánvaló, hogy ő lopta el a hagyatéki. Ma bevitték a főkapitányságra, kiküldték, szolnycájába varrva 200 koronát találtak. Lakásán a házkutatás alkalmával a takarékpénztári könyvön kívül ókszerket és értékpapírokat találtak. Az asszonyról kiderült, hogy állandóan zsebmetézők és tolvajok társaságában volt. A főváros területéről is ki volt tiltva. Letartóztatták. Az ellopott hagyatéki 20,850 korona. A tolvaj asszony tagad.

— **Eltűnt a Wiener Bankverein pénztárosa.** Ma délután megjelent a rendőrségen *Kotányi Rezső*, a Wiener Bankverein budapesti fiókjának igazgatója és *Krecsányi Kálmán* detektív főnök előtt bizalmas feljelentést tett. Elmondotta, hogy szombat reggel óta eltűnt *Brünn Zsigmond*, a bankintézet pénztárosa a fővárosból. Szombaton azt hitték, hogy *Brünn* beteg és azért nem ment hivatalába. Amikor azonban ma is hasztalan várta, elküldötték *Alpár-utca* 8. szám alatt levő lakására, ahol csak özvegy édesanyját találták. Özvegy *Brünné* elmondotta, hogy fia pénteken délután elment hazulról azzal, hogy elutazik *Czeglédre* egy *Szegő Mór* nevű rokonához. A bankban a pénztáros hirtelen elutazását gyanusnak találták, ma délelőtt átvizsgálták az üzleti könyveket, amikből megállapították, hogy a pénztárból több mint tizezer korona hiányzik. *Krecsányi Kálmán* detektív főnök felvette a panaszt és azonnal detektíveket bízott meg a nyomozással. A detektívek először a fővárosban nyomoztak utána. Felkeresték Budapestben élő rokonait és az egyik nőismerősét; ezeknél nem volt. Azt ellenbe sikerült megállapítani, hogy még szombaton a fővárosban tartózkodott; az egyik mulatóban látta nőtársaságban. Péntek délután kün járt a temetőben atya sírjánál. Később hazatért, ruháit, valamennyit becsomagolta, mintha nagy utra készült volna. *Czeglédre* nem ment. A detektívek valószínűnek tartják, hogy csak vasárnap reggel utazott el a fővárosból. A nyomozás folyik.

— **Házasság.** Dr. Csatkay Sándor nezsideri ügyvéd eljegyezte *Bánky Olgát*, *Bánky Géza* m. kir. folyam- és tengerhajózási révkapitány leányát Budapestről.

Dr. *Benedek* Marcell tanár feleségül vette *Györy Lujza* tanárnőt.

Wachster Izidor, a Budapesti Közúti Vaspálya Társaság tisztviselője eljegyezte *Vigh Ilonkát* Budapestben.

Grossmann Ellát, *Grossmann* Miksa nagyiparos, a koronás aranyéremkereszt tulajdonosának leányát, vasárnap déli fél 1 órakor vezette oltárhoz *Frank Ignác* építész-mérnök a Dohány-utcai zsinagógában. Az esketési szertartást dr. *Hevesi* rabbi végezte.

Dr. *Petrán* Tibor kolozsvári ügyvéd és *Bleuer* Emmi e hó 24-én, kedden déli 12 órakor Zsebefalván (Sáros-megye) házasságot kötnek.

— **A „földalatti bankfiók.”** Az éjszaka a Rákóczi-ut és Nyár-utca sarkán lévő vendéglőben dr. *Kanka* Frigyes államvasúti hivatalnok háromszor mellbelölte magát. Életveszélyes sérülésekkel a Rókus-kórházba vitték. Levelet írt az édesapjának, *Kanka Henrik* államvasúti főfelügyelőnek. Ezt írja a levélben: A tűzértségi gyakorlatok alatt nyolcszáz koronát csuszítottam le becses garatomon. Igyekeztem megkeríteni ezt a pénzt, de nem lehetett. Adieu. Az a szülő, aki ó-kori elvek szerint nevei a gyermekét és nyolcszáz korona miatt veszni hagyja, az megérdemli, hogy a gyermeke elpusztuljon. Jól tudom, hogy *Lauzifer* körömtisztítója lesznek, de vissza-vissza jövök a földre és mindannyiszor látogatásommal megtisztítlan azokat, akik megérdemlik. A nyolcszáz koronát pedig visszafizeti a földalatti bankfiók.

— **A leégett üvegtelep.** Vasárnap számunkban jelentettük, hogy Zucker Henriknek, a győri-ut 4. szám alá kitélepített óriási üvegraktára teljesen leégett. Huszonnégy órán keresztül dolgoztak a tűz megfékezésén. A leégett raktár 3500 négyzetméter területet foglalt el. Százhusz utca és vagy 8000 rézes volt a raktárban, iparvágányokkal és általában olyan felszereléssel, ami szinte páratlan volt a maga nemében, ugyanarra, hogy akár-hány külföldi szakember jött Budapestre tanulmányozni? Vasbetonból épült, fatetővel. Zucker Henrik, a tulajdonos a tűz kitörése idején — hosszu-nap lévén — az Orézy-templomban volt, ahonnan estig ki sem mozdult. Csak este tudta meg, hogy mi történt, addig nem közölték vele a szerencsétlenség hírért, amíg véget nem ért az ünnepnek. Rohant ki a telepre, akkorra azonban már vége volt mindennek. A raktár zárva volt, bent tehát tüzet nem csinálhattak. Az nem igaz, hogy gyerekek játszottak volna a raktárban. **Gombos** építómester szerint rövidzárlat történt, mert csak az okozhat olyan gyorsan elharapódzó tüzet, amilyen ez volt. A tüzoltók is rövidzárlatra gondoltak. Különben ma délelőtt tartották meg a hivatalos tüzvizsgálatot. **Szepessy** Rezső kerületi elöljáró volt elnöke a bizottságnak, melyben a rendőrséget **Rédey** tanácsos, a tüzoltóságot **Brauer** Szilárd parancsnok képviselte. Jelen voltak **Gombos** és **Reich** építésszek, továbbá **Zucker** Henrik is, valamint védői, **Vázsonyi** Vilmos és **Bródy** Ernő is. A bizottság először a romokat vizsgálta meg, majd a pincét, aztán kihallgatta a tüz szemtanúit. A tüzoltóparancsnok szerint rövidzárlat okozta a tűz gyors elterjedését és ezt a főltéveszt megerősítette **Engyel** Armin raktárnok vallomása is, aki szerint gyermekek nem járhattak a raktárban, mert az egész épület zárva volt az iroda kivételével. Az egész raktárhelyiség porig égett, csak a falak maradtak meg, de ezek bedőlésétől félnék. A bizottság elrendelte a falak lerombolását. A kár ötszáz ezer korona. A gyártelep egymillió koronára volt biztosítva a londoni Lloyd-társulatnál. A tűz okára vonatkozólag a bizottság nem tudott megállapodni. Nem talált semmiféle olyan gyanús körülményre, amelyből gyújtogatásra, vagy gondatlanságra következtethetnek.

— **Ellopott automobil.** A Berger és Vidor székesfővárosi gégyárat építő cég följelentést tett a rendőrségnek, hogy tegnap az Erzsébet-körút 41. számú ház elől ellopták negyven lóerős, 899-es számú, tizenkétezer koronát érő automobilját. A lopással **Kokora** Illés huszenkilenc éves soffört gyanúsítják. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Baleset.** Tegnap este a Dob-utca 25. szám alatti vendéglőben **Winkler** István tizennyolcz éves csapos revolverrel játszott. Közben a fegyver elsült és a golyó **Sebők** Julis mindenest felső karján találta. A súlyosan sebesült leányt a Rókus-kórházba vitték.

— **Halálozás.** **Szokovány** István miniszteri tanácsost, a magyar királyi államügyutak pénzügyi főosztályának igazgatóját vasárnap délután temették a Farkasréti temető halottasházából. A gyászszertartáson nagyszámú gyűltek össze a társadalom legelőkelőbb rétegéből való résztvevők. A gyászszertartást **Lindner** Károly kapuczinus rendfőnök végezte, kinek megható mőjja után örök nyugalomra helyezték az elhunytat.

Székely Elek kuriai bíró, egyházmegyei tanácsbíró pénteken éjjel 75 éves korában meghalt Szegeden. Az elhunytat 1891-ben nevezték ki az akkor felállított egedi ítélőtáblahoz bírónak és 1907-ben történt nyugalmba vonulásáig állandóan a szegedi táblánál működött. Nyugalomba vonulása alkalmából a kuriai ezmet és jellegzetes adományozta neki a király.

Bécsből jelentik: Ma délután volt rendkívül nagy látogatottság mellett **Fabrizii** Károly lovag, a es. és kir. távirati iroda elhunyt főnökeinek temetése. A Rókus-templomban megjelentek gróf **Stürgkh** miniszterelnök, **Heinold** és **Bonuzzi** Schuster miniszterek, báró **Bienert** tartományi főnök, dr. **Pitschov** miniszteri tanácsos, dr. **Klimesch** osztályfőnök, **Brzozowski** loevag rendfőnök és számos magas állami tisztviselő, tábornok, továbbá a külföldi távirati ügynökségek képviselői, dr. **Anckwitz** udvari tanácsos, a es. kir. távirati iroda főnöke, a távirati iroda személyzetének és nagyszámú közönség. A hült tetemet a beszentelés után Rodaunba szállították, hol a családi sírboltban fogják örök nyugalomra helyezni.

Párisból jelentik: **Henry Constant Choussaye**, a Havas-ügynökök főnöke, a Havas-ügynökök igazgatójának fia ma meghalt.

— **Fodor-féle vívóterem a Koronaherezege** utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítottak a gyermektorna- és vívásra.

— **A grammophon hatása.** A Nemzeti Színház közelében a József-körút 9. számú ház előtt csoportosan a járőkelő közönség, hogy gyönyörködjen a messzire tisztán hallható eredeti **Klingsor-beszédegyében**, mely naponta délelőtt és este hangversenyz. Felhívulja az eddig forgalomban levő összes grammophonokat minőség tekintetében. Ezen nirendszerű szerkezettel ellátott grammophon az érdeklődőknek a „Hansgrothow” készíttéssel bemutatja.

„Jó étvágya lesz
Ha **DIANA-SÓT** vesz.”

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Népopera.** Az a lelkes hangulat, amely a „**Tengerész Kató**” szombati bemutatóján megnyilvánult, állandónak ígérkezik a főváros legifjabb operetszínházában. Teljes bizonyossággal enged erre következtetni a vasárnapi második és a hétfői harmadik előadás, melyek ugyancsak zsufolt házak viharos tapsai között folytak le. **Jarno** nem tulságosan eredeti, de rendkívüli behizelgő, fülbemászó melódiai hamarosan népszerűkké lettek, a közönség már a színházban dudolja a kórusral a dallamos keringőt és a pattogó tengerész-indulót. Zúgó taps jutalmaz minden egyes énekszámot, minden táncjelenetet, minden festői csoportot és igen természetesen, külön-külön minden egyes szereplőt. Az ünnepeltetésben vezet **Szojyer** Ilonka pompás hangú, temperamentumos **Katója**, de mellette bőven kijut a tapsból és újrászólásból **Bendiner** Heddy nagyszerű szopránjának és **Hajnalka** ügyes tánczának. A tánczok általában valami egészen új, friss színt és elevenséget visznek a Népopera színpadára és külön elismerést érdemel betanítójuk, a népszerű **Geiger** Izsó balettmester, aki ezuttal is érdemes és szép munkát végzett. A hölgyek mellett valóságos primadonna-ünnepeltetésben részesülnek a férfiak is, a kitünő négyes: **Horti**, **Pajor**, **Pázmán** és **Ujvári** pompás alakításai. Az operett-komponista **Jarno** mellett pedig még két jővevő és Budapest élő magyar zeneszerző szaporítja eddigi sikereit: **Barna** Izsó és **Hetényi** Albert, kiknek betétszámait mindig megújazzák. A „**Tengerész Kató**”-val — mint ezt már az első előadás után megirtuk — hosszu időre nagy siker vonult be a Népopera.

(*) **Hempel Frida a Népopera-ban.** A legkiválóbb és a budapesti közönség előtt a legnépszerűbb koloratur-énekesnők egyike, **Hempel** Frida, a jövő héten kezd meg budapesti vendégszereplését a Népopera színpadán. Az illusztris művésznő — felemelt helyiárok mellett — hétfőn, folyó hó 30-án, lép föl először a **Traviata** című szerepében. Második fellépése október 2-án lesz a **Serlilai borbélyban**. Ezekre az előadásokra jegyek már válthatók a Népopera pénztáránál.

(*) **A nemzetközi zenészkongresszus.** Az e hó 19-én megkezdődött nemzetközi zenészkongresszus utolsó napján, vasárnap a kongresszus tagjai a várost tekintették meg. Befejezésül végighajóztak a Dunán és este a **Bokros-féle** vendéglőben gyűltek össze bucsulakemára. A nemzetközi zenészkongresszus befejező ülését tegnap este tartotta az országos magyar zenészsövetség helyiségében. Az ülésen a kongresszus megvitatta az 1914-ben tartandó kongresszusig funkcionáló szövetségi tisztitkari s megállapította az ez idő alatt elintézendő munkaprogramot. A szövetség székhelye újból Páris lett. Az 1914-ben megtartandó hetedik nemzetközi kongresszus helyéül **Krisztianist** választották, ahol abban az évben jubiláris nemzetközi kiállítás is lesz. A magyar szövetség a külföldi delegátusok tiszteletére tegnap sikerült bankettet adott, amelyen dr. **Kacsóh** Pongrácz üdvözölte a vendégeket, rámutatva arra, hogy Magyarország a zeneművészet tekintetében kedvezőtlen helyzete miatt visszamaradt ugyan, azonban most iparkodik mértőföldes lépésekkel behozni az elmulasztottakat és eddigi működése eredményeit örömmel mutatja, mint a kulturális fejlődés megnyilatkozását. A külföldiek közül a francia **Seitz**, a holland **van de Rovart**, az angol **Williams**, a belga **Deutscher** és az osztrák **Frank** köszönték meg a magyarok szives vendéglátását.

(*) **A szombathelyi kiállítás.** Vasárnap délelőtt 11 órakor nyitotta meg a kormány képviselőiben dr. **Székely** Ferenc igazságügyminiszter a vasmegyeri műtörténelmi kiállítást Szombathelyen. **Békassy** István főispán **Lajos** bajor kir. herceg és **Mária Terézia** főhercegnő, fővédnökök üdvözlőtét tolmácsolta. **Székely** Kálmán pedig a kiállítás elnöksége részéről köszönetet mondott a bajor trónörökösnek és **Mária Terézia** főhercegnőnek, hogy vállalták a fővédnökséget. **Székely** Ferenc igazság-

ügyminiszter örömeinek adott kifejezést, hogy a kormány képviselőiben a megnyitó ünnepen közreműködhetik s a kiállítást megnyitottak nyilvánította ki. Rengeteg műkincs van a szombathelyi kulturpalota földszinti termeiben fölhalmozva. — Csupa történelmi emlék, nem egy képviselő közöttük nagy anyagi értéket, de kivétel nélkül értékesek multjuknál és szerepükönél fogva. Valósággal művészeti szenzáció a flamand festőnek, **Bauern-Brueghel**nek sokáig elveszettnek hitt mestermunkája „**Szent János** szónoklata a pusztában” amely egykor a protestáns **Batthyány**-ággal került magyarországra s most gróf **Batthyány** Iván tulajdona. Ugyancsak gróf **Batthyány** Iván tulajdona az a négy bronz mellszobor, amelyek közül az egyik (V. Károly német császárt ábrázoló) **Leona** **Lioni** XVI. századbeli mester alkotása. A párisi kiállításán már szerepelt ez a négy szobor, amelyeket ott háromszázezer frankra becsültek. — Igen szépek a fegyverek is, amelyek között szerepel **Murai**-nak, **Napoleon** híres vezérének aranyverésű kardja is, amelyet egy **Erdődy** gróf vett el tőle, s most **Erdődy** tulajdona. Az ötvösművészeti tárgyak között nagy, történelmi becsessel bír a gróf **Erdődy** Gyula tulajdonában levő onódi pohár (ezüst, aranyozva), amely **II. Rákóczi** Ferenc tulajdona volt s az onódi nemzetgyűlésen ebbe vérüket cseréztették a szabadságharc vezérei. Itt van **Rákóczi** mosdótála, kannával, amelyek szintén aranyozott ezüstök. Igen érdekes az a szép török sátor, amelyet a szentgotthardi útközvetnél használt egy török vezér, de amelyet vereség után el kellett hagynia. Apátságok, kolostorok és templomok műkincsei s még tömérdek történelmi nevezetesség egészíti ki a kiállítást, amely október hatodikáig lesz nyitva.

Nyilttér.

E rovatban közöltökért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Fogadok, hogy nem ér rá

Ágyba feküdni, ha a nyaka fáj, vagy húrnt gyötri. Tegyen tehát úgy, mint én; ha csak a legeszekélyebb bajt értem, azonnal szedek valódi **Fáy-féle** szódai ásványpasztillát utasítás szerint. Ez mindig segített rajtam s egy óráig sem kellett az üzletből elmaradnom, a mióta ezt az apróságot magammal hordom. Fogadjon szót s tegyen úgy magga is! Bizonyára nem bánja meg. Egy doboz ára csak 1 K 25 fillér, de vigyázzon, nehogy utánzatot adjanak.

72-54.

Budapesti Autóipari R.-T.

Bérrautói

ÉJJEL - NAPPAL.

Garage. Javító műhely.

72-54.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* **A Petőfi-Társaság felolvasó ülése.** A Petőfi-Társaság vasárnap délelőtt tartotta meg az Akadémia listermében az idén az első felolvasó ülést, amelyen **Herzeg** Ferenc elnökölt. A felolvasó ülésre nagyszámú gyűlt egybe a Petőfi-Társaság hagyományos közönsége és zsűfőiség töltötte meg a termet. **Herzeg** Ferenc megnyitó beszédében fellelített, hogy ismét egy irodalmi élet nyitnak meg ezzel az ülésel az irodalompartoló közönség részére. Azután hegyeletes szavakkal emlékezett meg **Warchlicky** Jánoszláv esch költőről, a társaság kultúrgáról, aki most szeptemberben hunyt el. Az elhunyt esch költő azzal szerzett érdemeket a tagságra, hogy mint **Petőfi** és **Jókai** fordítója, e két nagy magyar író a esch közönség előtt ismerette tette. Utána **Ferenczy** Zoltán alelnök tett jelentést azokról az adományokról, amelyek újabbban a Petőfi-ház részére bérkentek. **Politzer** Géza bankár **Petőfi** 1844-ből való arcképét ajándékozta a társaságnak. **Feleky** Sándor pedig 4 darab **Jókai**-eraklyével gyarapította a **Jókai**-szobát. A bejelentések után **Pisa** **Lajos** olvasta fel „**Estő** van már” című hangulatos költeményét, majd ifj. **Hegedűs** Sándor mutatta be nagy tetzés mellett „**Nóra**” című albeszélését. **Riadó** taps köszöntötte **Várady** Antalt, aki **Feleky** Sándor költeményeit szavalta el. V-

gúl Pakots József olvasta fel Balog Vilma vendégnek „Eztfő új olasz fordítójánál” című értekezését. A felolvasó ülés után zárt ülés következett, amelyen a folyó ügyeken kívül letárgyalták és elfogadták azt az indítványt, hogy a Petőfiház belépődíját 1 koronáról 40 fillérré szállítsák le, ezáltal remélve, hogy az örökbecsű muzeumot a közönség fokozottabb módon fogja látogatni.

* A Magyar Földrajzi Társaság tegnap tartotta VI. vándorgyűlését Debreczenben. Szombaton este érkeztek a tudósok Debreczenbe. Az állomáson Kovács József polgármester és Rostás István főkapitány és rengeteg közönség fogadta a vendégeket. Este a Royal-szálló éttermében ismerkedési vacsora volt. Tegnap, vasárnap délelőtt 10 órakor a városháza nagytermében tartotta első ülését a vándorgyűlés. Dr. Lóczy Lajos, a Földrajzi Társaság elnöke nyitotta meg a gyűlést. Halász Gyula titkári jelentése után a Földrajzi Társaság Balaton-bizottságának jelentése következett, mely az elért szép eredményekről számolt be. Majd az Alföldi-bizottság, mely az Alföld kutatását tüzte ki céljául, tartotta beszámolóját. Ezután dr. Eszedi István „A Hortobágyról.” Timkó Irina pedig „A magyar puszta és az orosz steppe”-ről tartott előadást. Délben a város nagy bankettet adott a vendégek tiszteletére, amelyen a polgármester, a miniszterek képviselői és a társaságok elnökei mondottak felköszöntőt. A bankett után a város nevezetességeit tekintették meg a vendégek. — Este hét órakor ismét ülést tartottak a városház nagytermében. Dr. Havassy Rezső a társaság elnöke, a gazdasági szakosztály elnöke az elnöki megnyitóját után melyreható felolvasást tartott „Magyar gazdasági és hatalmi törekvések a tengeren” czímen. Végül dr. Milleker Rezső tartott rendkívül érdekes előadást kisázsiai tanulmányutjáról.

FŐVÁROS.

(A városi elektromostelep. A fővárosnak emellett a törekvése mellett, hogy a villamosvilágítási magánvállalatokat is hatósági kezelésbe vegye: serényen folyik a munka a városi villamosági telep építése körül. Ez a telep tudvalevőleg a Lágymányoson épül. A városi villamosági telep építési végrehajtóbizottsága ma dr. Buzáth János tanácsos elnöklésével ülést tartott, amelyen letárgyalta a Lágymányoson épülő városi elektromos telep szén- és salakszállító berendezésének szállítási kérdését. A bizottság azt javasolta a tanácsnak, hogy a szállítással a Ganz és Társa és a Danubius r.-t.-ot bízzák meg, amely 64.454 koronáért hajlandó szállítani a berendezést. Megállapította a bizottság a kábelhálózat munkálatainál szükséges anyagok egységárait és hozzájárult azokhoz a változtatásokhoz, amelyeket az áramfejlesztő telep gép- és elektromos berendezéseire a műszaki vezetőség szükségesnek mondott.

(A közkórházak költségvetése. A főváros közegészségi ügyosztálya most teszi közzé a közkórházak 1913. évi költségvetésének tervezetét. A tervezet szerint a Szent Rókus-kórházi alap kiadási tétele 4.220.729 korona, bevétele 4 millió 204.788 korona, a Szent János-kórházi alap kiadása 1.809.892 korona, bevétele 1.825.833 korona, úgy, hogy a kórházak költségvetése 6.030.621 korona egyenleggel zárul. A napi ápolási díjat ennek folytán az ügyosztály az 1913. évre 3 korona 94 fillérben kívánja megállapíttatni. A folyó évben 3 korona 38 fillér volt a napi ápolási díj, úgy, hogy ez az összeg a jövő évre 56 fillérnyi emelkedést mutat. A kórházi bizottság e hónap 26-án tárgyalja a költségvetést.

EGYESÜLETEK.

(—) A Lipótvárosi Társaskör Molnár Viktor nyug. államtitkár, majd dr. Chorin Ferencz elnöke alatt tartott igazgatósági ülésén az új adótörvénynek a polgárságra való hatását beható megvitatás tárgyává tette. Elhatározta, hogy sorozatos népszerű előadásokkal fogja az új adótörvényeket a polgársággal megismertetni, továbbá,

hogy folyó évi október 1-től kezdve permanens adóirodát szervez, amely adóiroda a kerület polgárságának adóügyekben ingyenes és hathatós jogvédelmet fog nyújtani. Az iroda vezetését dr. Berényi Pál, dr. Csillag Béni és dr. Ödöfi Miksa ügyvédek, igazgatósági tagok vállalták, akik október 1-től kezdve ugy irodáikban, mint a társaskör irodájában (V., Lipót-körut 1.) teljesen díjtalanul állnak adóügyekben a kerület polgárságának rendelkezésére. A társaskör helyiségeinek tetemes megnagyobbítása alkalmából folyó hó 28-án megnyitó ünnepélyt rendez. Ez alkalommal mutatja be Bihari Sándor hagyatékából Boromissza Tibor, Kober Leó és Opper Magda festőművészek műveiből alkotott, Barta Vilmos által rendezett ez ideig első tárlatát. A tárlatot a kerület polgársága mindennap délelőtt 11 órától este 8 óráig ingyen látogathatja.

MINDENKI
aki irodákban, hivatalokban, üzletekben és gyárakban a tisztaságot, kényelmet és célszerűséget szem előtt tartja

AZ „A. B. C.”-NÉL
hygien. tisztított kölesöntőközöknak, portörölknek, padló-rubáknak bevezetését, nagyon olcsó kölesöntő mellett házhoz szállítva és hetenként pontosan cserélve, olvellen meg-
KEZDI.

„A. B. C.” Egyesült Fehérmű Kölesöntő Vállalat,
V., Visegrádi-utca 9. Telefon 46-86.
Külön osztály vendégülk részére.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Ferencz József unokája. Münsterből jelentik: Az ottani büntetőtörvényszék tárgyalóterme szeptember hó 19-én válogatott közönséggel volt tele. A vádlottak padján egy Gubatta nevű szakács ült, aki márkinak adta ki magát és nagy szédelgéseket követett el. A márki ur az év elején a „Saxonia” nevű diákegyesületből nagy baráti kört toborzott maga köré, akikkel szemben gavalléros bőkezűséggel viselkedett. Kevésbé gavalléros volt azonban a vendéglősökkel szemben, akiknél barátait etette és itatta, mert ezeknél következetesen adós maradt. A tárgyalás során érdekes részletek derültek ki. A nábeab az előkelőbb restaurációkban egymásután adta a finom dinereket. Egy-egy diner költsége 500 márka körül voltak. Mikor a számlát a vendéglős prezentálta, a márki hanyag mozdulattal intett, hogy másnap hozzák el neki. Másnap aztán megint talált valami kifogást, egész addig, amíg el nem tűnt, magával vivén egy angol hölgy gyémántgyűrűjét és hátrahagyván a penzióban és az éttermekben összes adósságait. A gyűrűt 110 márkáért elzálogosította, ez volt az utiköltsége. A márki jó családból származik. Több országban és különféle módon próbált szerencsét. Tizenkilenc éves korában Párisban megöcsült és feleségével, bizonyos Bech asszonnyal, pazar lakást bérelt ki. Ugyanazt, melyet előbb az orosz követség birt. 10.000 frank volt a bérösszeg. Már akkor megkezdte a szélhámoskodást. Azt állította, hogy Ferencz József unokája és valósággal udvart tartott. Felesége ékszerészeknél százezrekre menő adósságokat csinált. A „császári unoka” végre szemetszurt a hatóságoknak és miután szélhámoskodásainak nyomára jöttek, letartóztatták. Gubatta két évi fegyházat kapott és 1000 franknyi bírságra ítélték. Párisban, a börtönben ismerkedett meg Schlitt barátjával. Kiszabadulása után egy ideig anyja mellett tartózkodott, — felesége időközben Newyorkba költözött — de amikor a szintén kibocsátott Schlitt Münsterbe hívta őt, azonnal eltermett és mulatott, amíg lehetett. A márki teljes beismerésben volt, csak azt tagadta, hogy csalni akart volna. Azt állította, hogy mindent ki fog fizetni, ha időt engednek neki rá. A bíróság azonban szűkkeblűnek mutatkozott, egy napot sem engedélyezett, ellenkezőleg, három és fél évre ítélte és polgári jogaitól is öt évre megfosztotta. Schlitt a tárgyaláson nem jelent meg, mert Svájcban „betegnek fekszik”.

§ Száztizenkilenc vádlott. Potsdamból jelentik: A haditörvényszék előtt ma kezdődött a tárgyalás *Schlichting* gárdahadnagy, a hatodik gárdaszakasz parancsnoka ellen, valamint 11 altiszt és 107 granátos ellen a császárdíjért való lövészversenyen elkövetett szabálytalanságok czímén. A nyilvánosságot a tárgyalás egész tartamára kizárták.

SPORT.

Budapesti őszi löversenyek.

— Második nap. —

Csunya, esős őszi idő. gyatra mezőnyök — amelyet csak itt-ott tarkított egy-egy szép finish — türes tribünök, ez volt a vasárnapi versenyek képe.

A *Prince of Wales-handicap*-ot *Alpenrose* nyerte meg hatalmas súlyával. A Beregvölgy-kancza pedig hosszakat vesztett a startnál, de Carlslake fokozatosan hozta fel s végül biztosan nyerte vele a versenyt a kitűnő startot vett e egész uton vezető *Re-Contra* ellen.

Részletes eredmények ezek:

I. *Pásztor-díj*. Díj 5000 korona. Táv 2000 méter. 1. Lov. Landau H. 36 sm *Rafael* 53 kg (Gulyás), 2. Geist G. 36 stpm Tüz 50 és fél kg (Baluska), 3. Mautner V. 56 pm Munster 59 és fél kg (Korb). Könnyen egy hosszal nyerve, tizenkét hosszal harmadik. Tot.: 10:15. Könyvfogadások: 2 és fél reá Rafael, 3 Tüz, 6 Munster.

II. *II-od oszt. eladóverseny*. (Kétévesek.) Díj 3000 korona. Táv 1600 méter. 1. Dávid E. pk *L'amour* 48 és fél kg (Baluska), 1. Zombory E. sm *Lovacs-kám* 53 kg (Winkfield), 3. Borbély Gy. stpk Gyöngyszem 50 kg (Pretzner.) Futottak még: Ropp (Márkó), Diamantine (Schuster), Tersato (Painter), Wild Slave (Gulyás), Tudor (Korb.) Holtversenyben nyerve, három hosszal harmadik. Tot.: 10:20—26, 20:32, 35, 50. Könyvfogadások: 3 L'amour, 3 és fél Lovacs-kám, 4 Diamantine, 5 Tudor, Tersato, 8 Gyöngyszem, 12 a többi.

III. *Prince of Wales-handicap*. Díj 10.000 korona. Táv 1500 méter. 1. Capt George 46 pk *Alpenrose* 63 kg (Carlslake), 2. Geist G. 46 sm *Re-Contra* 47 és fél kg (Hotar), 3. Szemere M. 46 pk Csalfanna 56 és fél kg (Varga.) Futottak még: Mogan (Korb), Satrap (Winkfield), Lumpert (Shaw), Robinette (Painter), Nándor (Kozuch), Ingeborg (Schuster.) Biztosan egy hosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot.: 10:64, 20:45, 52, 62. Könyvfogadások: 6 *Alpenrose*, Mogan, Lumpert, Robinette, *Re-Contra*, Ingeborg, 7 a többi.

IV. *Háromévesek handicapja*. Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Geist G. sm *Dictum-Factum* 50 kg (Hotar), 2. Tápiószentmártoni ménes sk Szememfőnye 56 kg (Miles), 3. Dreher A. sher Rahl 55 és fél kg (Varga.) Futottak még: Roda-Roda (Gulyás), Minister (Dugan), Grasse (Carlslake), Golconda (Painter), Sármany (Kozuch), Biserta (Baluska.) Biztosan egy hosszal nyerve, négy hosszal harmadik. Tot.: 10:31, 20:109, 76, 34. Könyvfogadások: 3 Biserta, 3 és fél Rahl, 5 Roda-Roda, Golconda, 6 Minister, Grasse, Sármany, 10 a többi.

V. *Kétévesek handicapja*. Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Ditrói Z. pk *Gyűrűnk csak!* 48 és fél kg (Baluska), 2. Dreher A. sm Tacitus 60 kg (Varga), 2. Mr. Adrien pk Gondola 53 és fél kg (Gulyás.) Futottak még: Julius (Ferguson), Kakuk (Miles), Kikiris (Kozuch), Vadgalamb (Painter), Sartorella (Tóth.) Másfél hosszal nyerve, holtversenyben második. Tot.: 10:36, 20:27, 30, 37. Könyvfogadások: 1 és fél Gyűrűnk csak, 3 Julius, 4 Tacitus, 5 Gondola, 6 Kakuk, 8 a többi.

VI. *Eladók versenye*. Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Egyedi L. 36 pher *Pyrrhus* 50 és fél kg (Weisz), 2. Mautner V. 46 sk Theodora II. 57 kg (Korb), 3. Zombory E. 36 sm Fandango 59 kg (Winkfield.) Küzdelem után fél hosszal nyerve, fél hosszal harmadik. Tot.: 10:55. Könyvfogadások: 2 reá Theodora II., 1 és fél Fandango, 6 Pyrrhus.

— Harmadik nap. —

Holnap folytatódik az Alagról áttelepített meeting. Eddig még csak a nevezési lista csalogatta a publikumot, de most már ez sincsen. Még a nap főszáma is: a 30.000 koronás *Földmívelési minisztérium díja* sokkal gyengébb társaságot gyűjt startjához, mint más évben s ezek a következők lesznek: Jávor (Miles), Kartacz (Winkfield), Briton (Dugan), Merryman (Carlslake), Falsetto (Smutny), Bombardon (Gulyás). Legjobb közülök *Jávor*, de ennek hosszú lesz a 2500 méter, *Briton* ugy látszik, visszament formájában, *Bombardon* nem tartjuk idevaló lónak, maradna *Kartacz*, *Merryman* és *Falsetto*. Ezek közül az utóbbira adjuk szavazatunkat *Kartacz* előtt.

Jelöltjeink:

- I. Lord Firebrand
- II. Horváth-ist.—Bursals
- III. Falsetto—Kartacz

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomor bajosoknak és székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza.

Kis üveg 40 fillér
Nagy üveg 60 fillér

Le
Gróf

C

Az össz
legutóbb
vélel ki

IV. Tragopan—Trakta
V. Vendetta—Dávid-ist.
VI. Beg Pardon—Wasserscheu.

() A nemzetközi motorverseny. Az osztrák Motorjacht-klub által rendezett nemzetközi motorversenyen résztvevő csónakokat vasárnap mutatták be a közönségnek a Margitszigeten. Az utászkaták 400 méter hosszú fahidat vertek a Margitsziget pesti oldalán és külön kikötő-bárkákat állítottak föl. Ezek mellett álltak sorra a kikötött motorcsónakok, amelyek szombat este megérkeztek a pozsony—budapesti éttaperől. Igazán szép látvány a számszerinti tizenöt motoros hajócska, mindannyi szürke színre festve és fellobogózva. A versenynek egyetlen magyar résztvevője van csak. Káldy Jenő budapesti sportember a magyar versenyző, akinek a szép motorcsónakja 40 lóerős és átlag 22—26 kilométer óránkénti sebességgel halad. A berlini Brosin dr. motorcsónakja 120 lóerős és gyorsvonati sebességgel halad a vizen. Az elsőnek beérkezett Titánia szintén berlini ember, C. Behrens tulajdona; a szép motorcsónak 25—26 kilométer óránkénti sebességgel halad. A kiállításnak — az egész nap permetező, hideg eső dacára — szép számu látogatója volt. Vasárnap a versenyzők a budapesti fogadó-bizottság vezetésével megtekintették a fővárost, este pedig a székesfőváros bankettet adott tisztelőikre. A diszvasora, amelyen Bárczy István polgármester üdvözölte a csónakut résztvevőit, kellemes hangulatban a késő esti órákban végződött. Ágyudörgés riasztotta föl ma reggeli álmából a Margithid környékének lakóit. A motorcsónakok indulását jelezte az ágyuszó. Hat óra harmincz perczkor indult el az első csónak, a Sibille vezér-yacht, utána sorban előbb a lassujáratu motorcsónakok, később a sebesebb hajók. Utolsónak a leggyorsabb csónak indult 11 óra 20 perczkor. Minden csónakban egy sportbiztos ült. A ma reggeli indulással a hajók a hat utszakasz közül a harmadikat kezdték meg. Budapesttől Bajáig, mely 139 kilométer hosszú. Ezen a szakaszon a megbízhatósági verseny zajlik le. Ellenőrzik, vajjon meg kellett-e állnia a csónaknak és hogy mennyi volt a benzinfogyasztás. A benzintartókat az ellenőrzés okából még tegnap lepecsételték. Baján nagyban készültek a versenyzők fogadtatására. — Dunaföldváról jelentik: Délután háromnegyed egytől negyed háromig 14 motorcsónak vonult el Zombor előtt. — Paksról jelentik: A dunai csónakverseny résztvevői fél 3 órakor haladtak el Paks mellett. A paksi sportegylet tagjai mentek a versenyzők elé és üdvözölték őket. A parton nagy közönség állott és kendőlobogtatással és éljenzéssel fogadta a versenyzőket. A csónakok egy részét paksi hajókormányosok vezetik Budapesttől Orsováig.

() Atlétikai viadal. A Kolozsvári Egyetemi Atlétikai Club országos atlétikai versenyt vasárnap délután rendezte szép sikerrel, saját pályáján, amelyen az atlétikán kívül torna és birkozás is szerepelt a programmon. Az egyes versenyszámok győztesei a következők voltak:

100 yardos síkfutás. 1. Ondrus István (MTK.) 10.6 mp. — Magasugrás. 1. Somodi András (KEAC) 1.70 m. — Magasugrás, ötös csapatverseny. 1. KEAC. 29 pont. 2. FTC. — 300 yardos síkfutás bajnokok kizárva. 1. Ulrich Pál (KAOE) 34.8 mp. — 1000 méteres síkfutás. 1. Palotai Ottó (FTC) 2 p. 35 mp. — Gerelyvetés. 1. Kóczán M. (FTC.) 54.10 m. — 4-szer 100 méteres stafétafutás vidékieknek. 1. Kolozsvári Egyetemi Atlétikai Club a) csapata 49.6 mp. — Diszkoszvetés. 1. Kóczán Mór (FTC.) 36.26 m. — Egynegyed angol mértődes síkfutás. 1. Mezey Frigyes (BEAC) 53.6 mp. — 120 yardos gátfutás. Solymár Károly (FTC.) 17 mp. — 100+200+300+400 m. stafétafutás. 1. BEAC. 2 p. 68.6 mp. 2. FTC. 3. KEAC. — Pontversenyben: 1. FTC. 42 pont. 2. BEAC. 38 pont. 3. KEAC. 31 pont.

A birkozás pályájában első Gál (KEAC.)
A könnyű-súlyban Brezuotics Miklós (MTE.) győzött.

A középsúly győztese Fejes (Testvérség.)
A nehézsúly győztese Ujlaki (Törökvis) lett.

A torna eredményei:
Nyújtó (senioroknak.) 1. Pászthy Elemér (BTC) 19.08 pont. 2. Szalay József (MTK) 18.13 pont. 3. Zúr (KEAC) 10.80 pont.

Korlát (junioroknak.) 1. Andrássy Gyula (KKASK) 16.81 pont. 2. Gyarmati (KKASK) 14.44 pont. 3. Zúr (KEAC) 13.44 pont.

Legrégibb, legelőkelőbb márka

Gróf Keglevich István utd.

COGNAC

BUDAFOK

Az összes bel- és külföldi kiállításokon, legutóbb „TURIN“-BAN kizárólag díszklevéllel kitüntetve. :: Mindenütt kapható.

KÖZGAZDASÁG.

Tömeges exekució az értéktőzsdén. A minden irányból össztornyosuló kedvezőtlen események ma erősen lehangolták az értéktőzsdét s az összes értékek kivétel nélkül hanyatlottak. A török-olasz béke meghiusulásáról szóló hír már a kora délelőtti órákban eljutott a budapesti és bécsi tőzsdékre, ahol az amugy is gyöngén indult irányzatot teljesen megakasztotta. Az egész vonalom tömeges kínálat jelentkezett, melyek az árakat tetemesen lenyomták. A jelentkező sok áru olyan kezekből került a piacra, melyek eddig szilárdan tartották a papírokat s angazsmánjukra megfelelő fedezetet tettek le. Minthogy azonban a bankok állandóan nagyobb fedezetet kívánnak, klientélájuk egy része papírocsait tartani nem tudja s vagy ő maga a fél ad tovább értékeit vagy a bank exekutál kellő fedezet hiányában. Ma több exekució volt az értéktőzsdén s éppen azért nagyon kell óvakodni jelenleg tőzsdéüzletekbe bocsátkozni. A hosszú idő óta tartó árfolyamkanyatlás folyamán a fedezetek fölemésztték, megette a lombardkamat és most olyan felek tételei kerülnek exekutálásra, akik papírosaikat nagy áldozatokkal évekig tartották. Az ultimóprolongációtól már alig néhány nap választ el s ha már ma ilyen rendkívül kedvezőtlen hangulat volt az irányadó tőzsdén, ugy a prolongáció kellemetlen meglepetéseket hozhat. Ma különben egyes értékek 10 koronát is vesztek árfolyamukból. Egyéb-ként az átlagos kurzusvesztés 5—6 korona.

Az utóbbi napok árfolyamait egyébként a következő táblázat tünteti fel:

	szept. 7.	szept. 14.	szept. 23.
Magyar hitel	844.—	843.50	835.75
Osztrák hitel	643.75	643.50	637.25
Leszámitoló bank	543.—	538.25	532.—
Jelzálog Hitelbank	468.—	466.50	457.50
Magyar Bank	656.50	651.—	631.—
Agrár Bank	518.50	515.50	514.—
Hazai Bank	299.50	297.—	294.—
Belvárosi Takarékp.	660.—	659.—	657.—
Magy. Ált. Takarékp.	663.—	663.—	663.—
Rimamurányi	784.—	781.—	774.—
Közuti	761.50	753.—	732.—
Városi	405.50	404.50	391.50
Salgótarjáni	790.—	792.50	780.—
Magyar Ált. Köszén	1095.—	1075.—	1062.—
Beocsini	868.—	860.—	884.—
Ujlaki	336.—	324.50	299.—
Ganz	3715.—	3670.—	3650.—
Adria	565.—	562.—	555.—
Atlantika	315.—	315.—	326.—

A pénzügyminiszter a közgazdasági helyzetéről. Teleszky pénzügyminiszter — amint más helyütt részletesen olvasható — Nagybeocskereken beszámolót tartott s azon nyilatkozott a jelenlegi feszült és nehéz pénzügyi helyzetről is. Ebbeli nyilatkozata a legnagyobb feltűnést kelti pénzügyi körökben, mert a miniszter a mostani helyzetet „igen kedvezőnek“ ítéli meg. Érthetetlen — mondják igen előkelő pénzügyi kapacitások — hogy éppen a pénzügyminiszter ne tudná, hogy a legnagyobb nehézségek vannak az egész vonalon, a fizetésképtelenségek száma már rémes arányokat ölt s a legjobban szituált bankokat — nem is szólva kis intézetekről — a legnagyobb veszedelem fenyegeti. Csodálatos, hogy éppen a pénzügyminiszter ne tudja, hogy kiváló fejlődésében megakadt az egész ipar, tönkrement a kereskedelem s a közeposztály csak a legnagyobb nehézségek között tudja magát fentartani a rémes drágaság közepette. S amikor ilyen a helyzet, akkor mondja Magyarország pénzügyminisztere: Teleszky János, hogy az ország közgazdasági helyzete igen kedvező, a konjunktúra nagy s hogy nem lehet válságról beszélni, hanem igenis lehet beszélni arról, hogy a közgazdaság fokozott litelszükségleteti kellelőleg nem elégíthető ki. De tovább megy a miniszter s azt is mondja, hogy „önkényes vagy megokolatlan hitelmegvonásokról és hitelmegszorításokról szó sem lehet.“ Igazán annyit csak elvárhatott volna a közvélemény a pénzügyminisztertől, hogy mielőtt ilyen súlyos kijelentést tesz, előbb informáltatja magát. Mit gondol a miniszter ur, hogy az a sok kereskedő és gyáros, aki az utóbbi időben fizetésképtelen lett, miért lett azzá? Nem a hitelmegvonások miatt? De beszélt a miniszter a tőzsdéről is s a

tőzsde kedvezőtlen irányzatát az „avatatlan és gyöngye kezek tőzsdéi kötelezettségeinek“ tudja be. Azt pedig igazán mindenki tudja, akinek csak a legkisebb köze is van a tőzsdéhez, hogy az „avatatlan és gyöngye kezek“ már régen nem befolyásolják a tőzsde irányzatát, hanem igenis befolyásolja az egész országnak kedvezőtlen pénzügyi helyzete, amit a pénzügyminiszter ur vagy nem akar, vagy pedig nem tud meglátni. A legérdekesebb kijelentése azonban az volt a miniszter urnak, hogy „azok a nehézségek, amelyek mostan a hiteligények ki-elégítése tekintetében fölmerültek, rövid idő alatt valószínűleg el fognak oszlani.“ Ez szép kijelentés ugyan, de teljesen tájékozatlan és humbug, mert hiszen a most felálló nehézségek az egész világon uralkodnak s hogy rövid idő alatt elmúlnának, azt még azok sem hiszik, akik pedig jobban vannak tájékoztatva az általános konjunkturák felől, mint Teleszky pénzügyminiszter ur.

A Kölcsönös Segélyező ügye. A következők közlésére kértünk fel: A Budapesti kölcsönös segélyező egyesületről oly hírek keringenek, hogy a segélyakció zátonyra jutott. Illetékes helyről beszerzett információ szerint ez ügyben csak kis szünet állott be, amint a nagyszabású akciónál már történni szokott. Ugyanis az igazgatóság által ujonnan felajánlott 100.000 koronát a vezető pénzügyvezetők nem teljesen biztosítottak látják és így ezen, valamint azon akadály elhárítására, hogy egy nagyobb visszszámítoló bank a biztosítéki alaphoz hozzájárulni nem akar, az igazgatóságnak e hiány pótlására néhány napra van szükség. Remélhetőleg még e hó végéig beszámolhat az intéző bizottság az akció teljes sikeréről és arról is, hogy száz meg száz existenciát sikerült nagyobb károsodástól megvonnai.

A Phoebus villamos vállalatok részvénytársaság igazgatósága a ma tartott ülésén azt a határozatot hozta, hogy a társaság áramszolgáltatási üzleteinek nagymértékű terjeszkedése folytán az október 12-ére egybehivandó közgyűlés elé indítványt terjeszt a társulati alaptőkének öt millió koronáról 7 és fél millió koronára leendő fölemelésére. Evégből 12.500 darab új 200 koronás részvényt fog kibocsátani. Az új részvények fix átvételre egy a Magyar bank és kereskedelmi részvénytársaság, a Belvárosi takarékpénztár részvénytársaság és a Krausz és Bettelheim cégből álló konzorcium által biztosítva van.

Országos szőlő-, gyümölcs- és borkiállítás Szegeden. Nagy érdeklődés mellett nyílt meg vasárnap délelőtt a szegedi országos szőlő-, gyümölcs- és borkiállítás. Dr. Hampel Antal, a földművelésügyi miniszter megbízottja nyitotta meg a kiállítást. A kiállítás megtekintése után a miniszteri kiküldött és a rendező bizottság átvonult a városháza közgyűlési termébe, ahol megkezdtek a kiállítással egyenrangú fontossággal bíró kongresszust. Az első előadó dr. Istvánfy Gyula, az ampelológiai intézet igazgatója volt, aki a pusztító peronoszpóra védekezéséről értekezett. Ezután Jablonovszky József, a m. kir. rovarügyi állomás igazgatója tartott előadást a molyvédelem legújabb tapasztalatairól. A nagy tetszéssel fogadott szakelőadás után Várossy Gyula szolt hozzá, míg Koszka László izsáki földbirtokos, Bokor Pál, a szegedi gazdasági egyesület elnöke azután határozati javaslatot terjesztett be, hogy a kormányhatóság hivatalos eljárással tegye lehetetlenné azt, hogy a hatástalan, de drága óvszerek hangzatos reklámaival a gazdákat megkárosítsák. Az indítványt a kongresszus egyhangulag elfogadta, mire a miniszteri kiküldött bezárta a kongresszust. A kongresszus után társasbéd volt. A Homoki Szőlősgazdák Országos Egyesülete kiállításának első csoportjában közel 3000 palack bor sorakozott az ország minden részéből és fényesen bebizonyította a homoki bor kiválóságát. A szegedi kiállításon olyan nagytömegű és olyan kiváló minőségű anyaggal szerepeltek az ország homoki szőlősgazdái, hogy a közönség nem nagyon tudja elhinni, hogy az ideitermést az elemi csapások tönkretették. A gyümölcskiállítás olyan volt, mintha szépen berendezett nagyszabású muzeum lenne. A fajgyümölcsök százaival nével és felirattal kínálkoztak a nézőknek. Nehéz feladata volt a bíráló-bizottságnak, hogy a sok kiváló között a legkiválóbbat díjazza. Gyönyörű volt a halasi és kecskeméti kollektiv-kiállítás. A kisebb gazdalkiállítások között tömeggel és fajgyümölcsökkel kivált a többi közül a Szegedi Gazdasági Egyesület alsó- és felsőtanjai alosztályának csoportkiállítása. A kiállítás megnyitása után a nézőközönség megrohanta a kiállítókat vételi ajánlatokkal és egy-két kisebb kollekció 100 koronáért kelt el.

A cs. kir. szab. déli vaspályatársaság igazgatótanácsa — mint Bécsből jelentik — ma dr. Eger lovag elnöke alatt ülést tartott, amelyen lovag Weeber dr. osztályfőnök, vezérigazgató részletes jelentést tett a folyó üzleti év eredményeiről. Megállapította, hogy a bevételek fejlődése eddig kielégítő, de a bevételi többlet aránylag tetemes kvótáját az üzemi kiadások emelkedése fölemészti. Mindazonáltal az üzleti eredmény a múlt évvel összehasonlítva, javulást mutat. Remélni lehet ezért, hogy az 1912. üzleti év egyáltalában nem, vagy pedig jelentéktelen hiánnyal fog zárulni, míg az 1911. üzleti esztendő, mint ismeretes, kevesebb 1.7 millió korona fölösleggel zárult. A kocsipark szükségessé vált szaporítása által megkívánt jelentékeny összeg előteremtésére tehát a végleges szanalás keresztülvitelére nincs más út, mint a december 1-én esedékes 3 százalékos és 4 százalékos obligációk kisorsolásának újabb fölfüggesztése.

Komlószüret. Zomborból jelentik: A komlószüret teljesen befejezték. Az esős időjárás nem kedvezett a minőségnek. Ennek dacára a külföldi kereskedők a termés háromnegyed részét, mintegy 9000 métermázsát megvették. A napokban az árak emelkedésnek indultak, de a múlt hét végén újra árcsökkenés állott be. Az eladott komlóért 120—200 koronáig fizettek métermázsánként.

Szabadka új pályaudvara. A szabadkai elhanyagolt és szűk vasúti pályaudvar és állomásépület a forgalom folytonos emelkedése következtében képtelen a forgalom lebonyolítására. A nap nem egy szakában hat-lét vonat áll bent egyszerre s valóságos életveszedelemmel jár az utasok be- és kiszállása. Annyira tarthatatlanok az állapotok, hogy napirenden vannak azok az esetek is, amikor a Szabadkán áthaladó vonatok kénytelenek Szabadka előtt a legközelebbi állomáson vagy pedig nyílt pályán vesztegelni, miután az állomáson tartózkodó vonatok lefoglalják a sínparokat. Bernát Kálmán szabadkai üzletvezető most kijelentette, hogy az új pályaudvar és állomás épület tervei és költségvetése a jövő évre elkészülnek és 1914-ben már megkezdik az új pályaudvar kiépítését. Hír szerint a MÁV. szabadkai építkezéseinek költségei 18 millióra fognak rugni.

A balatoni körút kiépítése. A „Balatoni Szövetség” előterjesztése alapján a kereskedelemügyi miniszter elhatározta a balatoni körút megépítését. A szövetség legsürgősebbnek jelölte a Siófok-Balatonföldvár közötti utszakaszt, melyre vonatkozólag a miniszter leiratban értesítette az egyesületet, hogy a balatoni fűrdők fejlesztéséhez fűződő országos érdekekre való tekintettel elsősorban is szükségesnek tartja, hogy a Balaton körüli utvonallal egész hosszában kiépíttessék. Az utépítési akció máj 1913. évben megindítható lesz.

Mennyit jövedelmez a telefon? A magyar királyi posta- és távírda igazgatósága most tette közzé évi jelentését, amelyből látható, hogy a posta-távirda távbeszélő 1911. évben tisztán 17 millió 031.642 koronát jövedelmezett az államnak. Ez a 17 millió üzleti felesleg azonban nem vándorolt be egész összegében az államkincstárba, mert a múlt évben 9,453.668 koronát fordítottak beruházásokra.

Vásártartási szabályrendelet. Aradról jelentik: Arad vármegye vásárrendtartási szabályrendeletét a kereskedelmi miniszter már ismételtelen vizsgálattal vizsgálta, mert az elővásárlást korlátozták benne, melyet a kereskedelmi miniszter a szabad kereskedelem sérelmének tekint. A belügyminiszteriumban most eljártak az iránt, hogy a kereskedelmi miniszter megváltoztassa elvi álláspontját. A miniszter tényleg tudatta a vármegyével, hogy az új szabályrendeletet jóváhagyja és meghagyja benne azt az intézkedést is, hogy a vásár kezdetétől számított két órában át nagyban ne lehessen vásárolni és hogy a községek határáról két kilométernyi távolságban ne lehessen előre lefoglalni piacra vitt árukat.

Őszi virágvásár. A Magyar Kereskedelmi Kertészeti Országos Szövetsége az idén is rendez kiállításai kapcsolatos virágvásárt november 7-től 12-ig Budapesten az üllői-úti Iparművészeti Múzeumban. A virágvásáron nemcsak a szokásos kiállítászerű előkészített kiállítási növények, hanem a legjobb és legalkalmasabb szobanövények lesznek nagy számmal kiállítva. Különösen fényesnek ígérkezik a Crysanthemum, a pálmák, valamint a téli virágzó növények csoportja.

Árufelvétel a Dunán. A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a Budapesten átmenetileg beszüntetett árufelvételt folyó hó 25-én reggel ismét megkezdik.

BALATINI PEZSGÓ

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, szeptember 23.

A készáru piacra ma kifejezetten szilárd volt az irányzat. — Bőséges kínálattal szemben a malmok meglehetősen jó vételkedvet mutattak és mérsékelten jobb árak fizetése elől sem zárkóztak el. Így aztán élénk forgalom fejlődött ki, aminek a folyamán elkelt mintegy 40.000 q buza, a pénteki árnál 5—7½ fillérrel drágábban — A legdrágább eladási ár 11.15 korona volt, 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 10.30 korona, 73 kilós felsőtiszavidéki buzáért. — Egyéb gabonaneműek közül a rozs 5 fillérrel, a tengeri 15—20 fillérrel drágább, a zab szilárd. — Forgalmába került 1800 q rozs 9.30—9.35 koronás áron, 400 q zab 10.20—10.25 koronás áron és 500 q tengeri 9.67½—9.80 koronás áron. A határidőpiacra nálunk egyrészt az ismét kedvezőtlenre fordult időre, másrészt pedig nyugtalanító külpolitikai hírekre ma szilárdult az irányzat. A spekuláció sürgős fedezéseket eszközölt, minek folytán igen élénk kereslet támadt, amivel szemben a kínálat egyre jobban megcsappant. Különösen a szeptemberi tengeri és az októberi zab volt rendkívül sürgősen keresve, minek folytán az előbbi czikk mindjárt megnyitáskor 9 fillérrel az utolsó zárlaton felül, 9.68 koronán indult, hamarosan 9.77-ig még tovább emelkedett, de aztán a realizálások kerültek tulsúlyra, minek folytán 9.62-ig ment vissza és zárlatkor 9.63 koronán maradt. Az októberi zab 12 fillérrel az utolsó zárlaton felül, 10.21 koronán indult, előbb 10.18-ra gyöngült, aztán 10.26-ig emelkedett és 10.24 koronán zárult. A mai üzlet egyáltalán szilárdan és az utolsó zárlatnál magasabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán is szilárd maradt az irányzat, mi mellett az árfolyamok meglehetősen emelkedtek és zárlatkor is jól tartva maradtak, kivéve a szeptemberi tengeri jegyzését, amely, mint már fentebb is említettük, erősen visszaestek. Az októberi buza 11.07 koronán indultva előbb 11.05-re gyöngült, aztán 11.15-ig szökött fel és zárlatkor 11.14 koronán maradt. A pénteki zárlathoz viszonyítva végeredményképpen ma az októberi buza 10 fillérrel, az áprilisi buza 11 fillérrel, az októberi rozs 12 fillérrel, az áprilisi rozs 10 fillérrel, az októberi zab 15 fillérrel, az áprilisi zab 8 fillérrel, az új tengeri 7 fillérrel, a szeptemberi tengeri 4 fillérrel emelkedett.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Buza				
Tiszavidéki új	75	—	79	22.20—22.60
"	76	21.60—21.90	80	22.40—22.70
"	77	21.80—22.10	81	22.40—22.80
"	78	21.90—22.30	82	—
Fejérmegyei új	75	—	79	22.20—22.50
"	76	—	80	22.20—22.60
"	77	21.50—21.90	81	22.30—22.70
"	78	21.70—22.10	—	—
Pestvidéki új	75	—	79	22.20—22.60
"	76	—	80	22.30—22.70
"	77	21.60—22.00	81	22.40—22.80
"	78	21.80—22.20	—	—
Bánási új	75	—	79	—
"	76	21.60—21.90	80	—
"	77	21.70—22.10	81	—
"	78	21.90—22.30	—	—
Bácskai új	75	—	79	—
"	76	21.60—21.90	80	—
"	77	21.70—22.10	81	—
"	78	21.90—22.30	—	—
Rozs				
I. rendű új	—	—	—	18.80—19.20
középmínőségű új	—	—	—	18.70—18.80
Arpa takarmány				
I. rendű	—	—	—	18.80—19.30
II.	—	—	—	—
Zab				
I. rendű	—	—	—	20.90—21.20
II.	—	—	—	19.70—20.10
Tengeri belföldi új	—	—	—	19.15—19.20

Kötletelt:

Buza, Tiszavidéki: 300 q 80 k 22.80 K, 200 q 80 k 22.85 K, 500 q 80 k 23.10 K, 650 q 79.5 k 22.90 K.
Felsőtiszavidéki: 200 q 80 k 22.70 K, 200 q 77 q 14.60 K.

Fejérmegyei: 500 q 79 k 22.20 K, 200 q 77 k 22.25 K.
Pestvidéki: 200 q 80 k 23.10 K, 100 q 80 k 22.80 K, 200 q 80 k 22.80 K.
Felsőmagyarországi: 300 q 77 k 22.20 K.
Bánási: 3000 q 75.8 k 21.90 K.
Becsekereki: 5000 q 76 k 22.10 K, 5000 q 76 k 22.10 K.
Szenttamási: 2920 q 75 k 22.— K, 2480 q 75.8 k 22.— K.
Rozs: 300 q 18.60 K, 200 q 18.60 K, 400 q 18.60 K.
Takarmányárpa: 150 q 18.60 K, 300 q 18.65 K.
Zab: 300 q 20.40 K, 100 q 20.50 K.
Tengeri: 200 q 19.60 K, 300 q 19.85 K

A határidőpiacra vonatkozóan:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg-kint) 1912-re.

Buza 1913 áprilisra	11.62—60—70—69
Buza októberre	11.07—05—15—14
Rozs áprilisra	9.96—94—10.06
Rozs októberre	9.47—46—58—53—54
Zab áprilisra	10.43—40—44—42
Zab októberre	10.21—18—26—24
Tengeri 1913 májusra	7.63—64—61—70—63—64
Tengeri szeptemberre	9.68—77—62—63

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza 1913. áprilisra	11.69—11.72
Buza októberre	11.14—11.15
Rozs áprilisra	10.03—10.04
Rozs októberre	9.54—9.55
Zab áprilisra	10.42—10.43
Zab októberre	10.24—10.25
Tengeri 1913. májusra	7.64—7.65
Tengeri szeptemberre	9.63—9.64
Káposztarepce augusztusra	—

Budapesti gabonaforgalom:

1912. szept. 20 től 1912. szept. 22-ig.

Érkezett Elszállított

	métermázsra	
Buza	61363	—
Rozs	5568	—
Arpa	7647	—
Zab	23268	—
Tengeri	—	2812
Liszt	167	9180
Korpa	—	2650

Értéktőzsde.

A tőzsde eseményeiről közgazdasági rovatunkban számolunk be. Az üzlet folyamán kötettek:

Az előtőzsdén kötötték: Osztrák hitel 637.25—639, Magyar hitel 836—838.50, Magyar koronajáradék 86.40—86.45, Leszámitolóbank 532.75—533.50, Jelzálogbank 458—461, Rimamurányi 773.25—780, Államvasut 700.50—701.75, Városi villamos 395—397.75, Közúti vasut 1734—1739, Déliavasut 116.50—118, Hazai bank 294—295, Magyar bank 634—639.50, Agrárbank 514.25—518, Kereskedelmi bank 3940, Drasche 1080—1090, Általános közszén 1070—1071, Salgószén 782—783, Horvát cukor 1522—1538, Adria 558—560, Atlantica 330.95—332, Hazai sorsjegy 115—115.50.

A déli tőzsdén kötötték: Osztrák hitel 636.50—637.25, Magyar hitel 835.25—836.50, Magyar koronajáradék 86.25—86.40, Leszámitolóbank 532—532.50, Jelzálogbank 456.50—458.50, Rimamurányi 772.50—773, Államvasut 700.50—701.50, Városi villamos 391—394, Közúti vasut 731—734.50, Hazai bank 293.50—294.50, Magyar bank 630.50—633.50, Agrárbank 514—514.50, Kereskedelmi bank 3940, Fabank 235, Mercur 280, Belvárosi takarékpénztár 656, Magyar jég, 342—348.50, Általános közszén 1065—1068, Salgószén 780, Ujlaki 300, Magyar villamosági 476—479, Temesvári szesz 512—514, Adria 555, Atlantica 326—331, Hazai sorsjegyek 115

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, szeptember 23. Arra a hirre, hogy a török-olasz békétárgyalások megakadtak, a piac irányzata általánosan gyöngye volt és az árfolyamok hanyatlottak. A déli tőzsdén az irányzat némileg javult.

10 óra 30 perczkor: Osztrák hitel 638.50, Magyar hitel 838, Laenderbank 528.50, Uniobank 610, Államvasut 702, Déliavasut 116.50, Alpeji 1072.50, Rimamurányi 775.50, Prágai vasut 3659, Skoda 808.50, 3 százalékos déliavasuti elsőbbség 257.

1 óra 45 perczkor: Osztrák hitel 637.50, Magyar hitel 837, Anglobank 532.50, Laenderbank 528.50, Bankverein 536.25, Uniobank 611, Államvasut 702, Déliavasut 116, Damagőzhajózási 1335, Alpeji 1069.50, Prágai 3643, Rimamurányi 775, Dohányrézsvény 355, Májusi járadék 86.40, Magyar koronajáradék 86.40, Török sorsjegy 247, Márka 117.93, Skoda 802.

Bécs, szept. 23. (Magyar értékek zár lata), 4 száza ékos arany-járadék 107.— Tiszal és szegedi kölesön sorsjegy — Magyar hitelbank részvény 835.60 Magyar leszámitoló és váltó részvény — Rima murányi 775.75. Magyar cukoripar — Adria hajózási részvénytársaság — Magyar koronajáradék 86.25, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény — Magy. nyereim-köles. sorsjegy — Kassa-Oderbergi Vasutrézsv. — Magyar jelzálogbank — Magyar kereskedelmi bank —

Bécs, szept. 23. (Oszták értékek zárata). 4,3 száza... Bécs papírjárdék 86,35, 4 százalékos osztrák arany...

Külföldi értéktözsde.

Berlin, szeptember 23. (Értéktözsde.) Habár Bécsből a Lékétárgyalások megszakításáról szöke...

Berlin, szept. 23. Zárlat. (Saját tudósítónktól. Zárlatkor jegyeztetik: 4,2 százalékos papírjárdék...

4 százalékos magyar aranyjárdék 89,67, Magya... Bécsi váltóár 847,25 Olasz járdék...

Frankfurt, szept. 23. Zárlat. 4,2% papírjárdék... 4 százalékos osztr. ar-jár. 94,70 Magy. ar-jár.

Hamburg, szept. 23. (Zárlat.) 4,2 százalékos ezüst... járdék 88,80, 1860, sorsjegy 165.

London, szept. 23. Angol consol 74,25... Páris, szept. 23. (Zárlat.) 3 százalékos francia...

Páris, szept. 23. (Zárlat.) 3 százalékos francia... járdék 91,25 Osztr. aranyjárdék 92,4.

Üzleti tudósítások.

Buzakorpa.

Table with 2 columns: Item description and price range. Includes Finom korpa, Durva korpa, etc.

Zsiradékok.

Table with 2 columns: Item description and price. Includes Disznózsír budapesti, Szalonna, etc.

Kőbányai sertésvásár.

Szeptember 23. Magyar elsőrendű: Fialat példék... (páronként 320 kilogrammon feletti súlyban) 166-168...

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesszéki állattárs és közbiztonsági igazga... tóságától, 1912. szeptember 23-án.) Előző napi eladatan...

Budapesti juhvásár.

Szeptember 23. Felhajtott 2624 drb juh. Ar... jgyezések: Elsőrendű üri 60-68 fillér.

Felelős szerkesztő: PURJESZ LAJOS. Kiadó-tulajdonos: Magyar Ujságkiadó Vállalat.

Main financial table titled 'Budapesti értéktözsde' with multiple columns for various securities, banks, and exchange rates.

Ajánlatos, ha néha eszünkbe jut, hogy a modern ember rendszabályai közt, melyet egészsége fenntartására követ, a fogak helyes ápolása majdnem a legfontosabb. Gondoljuk meg — és újabb vizsgálatok ezt újólag kétségtelenül bebizonyították — hogy a fogak állapota közérzetünkre sokkal nagyobb befolyást gyakorol, mint azt többnyire hiszik. De csak akkor mondható a fogápolás helyesnek, ha a fogrontó anyagok, az erjesztő és rohasztó csirák, melyek a szájban naponta újból képződnek, naponta tételnek ártalmatlanná. Ebhez, mint azt mindenki elképzélheti, szükséges, hogy ily anyagok eltávolíttassanak vagy legalább is káros hatásukban megakadályoztassanak. A fogakhoz közvetlenül tapadó tisztatlanságokat bizonyos fokig eltávolítja a fogkefe, de csak bizonyos fokig; mivel a kefe csak felületesen hat, de az ártalmas csirák a száj nyálkahártyájának minden részében, főleg zugokban és ráncokban is, hová a kefe el nem érhet, jelen vannak, a fogkefén kívül még Odolt is kell használni, mely a száj legrejtettebb részeibe is eljut és az összes kártékony anyagokat eltávolítja.

Ami az Odolt különösen kitünteti az összes többi szájtisztító szerekkel szemben, az a különös sajátossága, hogy a szájüreget az öblítés után mikroszkópi

vékonságu, de mégis sűrű antiseptikus réteggel vonja be, mely még órákon át, miután a szájbörlítés megtörtént, tovább hat. Ezen tartós hatás, mellyel semmiféle más készítmény nem bír, adja meg annak, aki az Odolt naponta használja, azt a biztosságot, hogy száját határozottan megvédi a rohasztó és gerjesztő anyagok hatásától, melyek a fogakat megrontják. A nagy üveg Odol ára 2 kor., a kis üvegé 1.20 kor.

ÁLARCAZ ALATT

— FRANCZIA REGÉNY. —

20

Ferencz elővette szokásos hamis mosolyát és Fabienne meglegedett vele. Újjonc lévén az életben, átengedte magát, nem a rokokoszenv, de azon vonzalmak egyikének, melyek után az ifju szív mindig sóvárog. A szánalom, — ezen érzés, melyre a nők természetöknél fogva mindig hajlandók, — bizonyos bátorság, a körülmények, néma felbátorítás, kapzsi számítás, mi esztelenség egy fiatal szívben. Inkább kifejelett volna benne a jó és nyílt természet, melyet atyjától örökölt. Mi eddig ugyeszlóván alig találkoztunk vele; eddig csak felületes nevelését láttuk, ez csak a hüvely volt, melyet felvett, mint valami ruhát és melyhez annyira hozzá szokott, hogy természetének lehetett tartani.

Kijutva a maiesherbesi boulevardról, de Goery az autenilei körut felé vette útját.

VI.

A Montmorency nyaraló körül csavarognak.

Két nappal az imént felsorolt események után, esti öt óra felé, két férfi, az egyik nagyon magas, a másik közép nagyságu volt, betért a Montmorency nyaraló elhagyott ösvényére. Száraz hideg idő volt; itt-ott néhány lámpa halvány világot vetett a lombjaiktól megfosztott fák vázára. Körülbelül ötven lépésnyire a nyaralótól, melyet ismerünk, megálltak. Az ellenkező irányból két

férfiu jött és azon ösvényről látszottak jönni, mely a rejtélyes palotafélehez vezetett. Az első kettő meglátták lépteit; ami a másik kettőt illeti, ezek folytatták utjukat, a négy férfi két lépésnyire egy lámpától találkoztak. A lámpavilága egészen megvilágítja az eléggé magas férfi arcát, kit egy kisebb férfi kísért és ki ezzel lefelé jött az ösvényen. E gyors világosság elegendő volt-e két ismeretlen egyikének, ki ugyanazon ösvényen haladt, hogy karja, melylyel barátjára támaszkodott, idegesen megrezzenjen, mi indokolta társa következő kérdését:

— Mi lelt?

Barátja e kérdésre csak még erősebb szorongással felelt, mi azt jelenté „csitt” és ezzel gyorsíták lépteiket. Midőn az ut végére, a fordulóhoz értek, az, ki annyira izgatottnak látszott, így szólt társához:

— Láttad a két férfit, kik most erre mentek?

— Láttam, hogy két egyén szembe jött velünk; de nem néztem meg őket.

— A nagy a porosz volt.

Ezen egyszerű elnevezés eleget mondott, mert a jó barát e név hallatára vissza akart fordulni.

— Még nem várjunk; mert meglehet, hogy ő is megismert, de hogy ily órában itt látom, ez újabb aljasságot sejtet. Kétségkívül a nyaraló környékét jött kikémleni és nagyon csodálnám, ha nem járna valami büns szándékból itt. Menjünk utána. Ha az, mit te gondolsz, igaz és száz okunk van hinni, hogy úgy van, tartsuk szemmel. Találkoztál már vele?

— Nem.

— Azt hiszed, hogy megismert?

— Azt nem tudnám megmondani; de a németek éjjeli madarak, kik a sötétben épp oly jól látnak, mint a baglyok.

E párbeszéd gyorsan folyt és sokkal ke-

vesebb időt igényelt, mint amennyi leírására kellett. Azonban midőn a két barát visszafordult, senkit sem látott.

A fasor elhagyott volt. A két eltűnt férfi, valóban vagy legalább egyik közülök az volt-e, kit az izgatott sétáló felismerni vélt? Ha úgy volt, vajjon a másik is megismerte-e a férfit, akivel összeütközött?

De Goery — mert ő volt — barátja a Selyemszál kisérétében nem ügyelt a gyaloglókra. A nyaralóhoz vezető ösvényre érve, elváltak és ez szó nélkül megtörtént. Már előbb megégyeztek ebben.

Selyemszál egyedül ment, az ösvényt választá, míg Ferencz gyors léptekkel eltűnt a közép fasorban. Ezért veszté el szem elől a két elmenő.

Ezalatt ezek visszafordultak.

— Hátha haza mennék? — szólt a fiatalabbik, ki nem volt más, mint Lockeren Hector gróf. — Én nem vagyok nyugodt.

— Te azt hiszed tehát, — felelé barátja, — hogy e porosz meg merne nálad jelenni, még azon esetre is, ha tudná, hogy itt van lakásod és hogy feltámadtál?

— Ha idefurakodik, akkor gyanit valamit. Előérzetem nem csal.

— Nos hát, menjünk be, kedves barátom. Azon pillanatban, midőn balra fordultak, hogy felfelé menjenek az ösvényen, tiz lépésnyi távolban egy árny vonult el mellettök. Ezen árny Ferencz volt. A gróf nem csalódott, de e röntöni látomány megváltoztatta terveit. A sövény mellé húzódott, mely a lakáshoz vezetett. Az árny elhaladt mellette és látta, hogy ellenségének tekintete a sötétben a házat fűrkészi. Stmmi kétség, rejtekhelye felfedeztetett.

Chatenay ép úgy, mint ő, látta a leselkedőt, ki elhaladt, anélkül azonban, hogy lépteit gyorsítaná.

(Folyt. köv.)

légyi Rez
a törökbe
budapesti
nokot dr.
sán Jenő
váci já
mayer lgt
tet az ig
Ferencz t
járásbíró
a bud
Balogh Ist
kolozsvári,
kőrmendi,
pesti, Bart
és Valkó
illetve jog
díjas jogg
Áthe
zovich Em
járásbíró
végrehajót

Hazán
egyre tart
és az észa
szögének l
(5—25 m
ben, meg
Alföldön l

Az idő
(Sürg

A.-Szlatina	—
Ungvár	—
Késmárk	—
Losonc	—
Ógyalla	—
Budapest	—
Herény	—
Keszthely	—
Pécs	—
Zágráb	—
Fiume	—
Szeged	—
Temesvár	—
Nagyvárad	—
Kolozsvár	—
Nagyszombat	—
Szatmár	—
Eger	—
Arvavárja	—
Selmeczbánya	—
Komárom	—
Magyar-Ovár	—
Sopron	—
Eszék	—
Cirkvenca	—
Debrecen	—
Köskömét	—
Orskána	—
Arad	—
Zambolya	—
Versce	—
Orsova	—

mn	Schärdl
Duna	Passau
	Linz
	Bécs
	Pozsony
	Komárom
	Budapest
	Paks
	Mohács
	Gombos
	Ujvidek
	Pancsova
	Orsova
Morva	Morva
Vág	Zsolna
	Trencsény
Rába	Szered
	Szt.-Gót
	Sárvár
Dráva	Győr
	Várasd
	Zákony
	Barca
Mura	Eszék
Száva	M.-Szerd
	Zágráb
	Szilék
	Mitrovic
Szamos	Deák
	Szatmár
	Kraszna N.-Majlé
	Latorca Munkács
	Laborez Homonn
Ung	Perecsen

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 22. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Szi-
lgyi Rezső rimaszombati törvényszéki joggyakornokot
a törökbecsei járásbíróihoz jegyzővé, dr. Kéry János
budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéki joggyakor-
nokot dr. Vaisz-féle alapítványi joggyakornokká, Maro-
sán Jenő igazságügyminisztériumi irodasegéd-tisztet a
váci járásbíróihoz telekkönyvezőt, Kammer-
mayer Ignác igazságügyminisztériumi irodasegéd-tisztet
az igazságügyminisztériumi irodasegéd-tisztet
az igazságügyminisztériumhoz irodatiszté, Márton
Ferenc tiszalöki járásbírói díjnyelvé, a tiszalöki
járásbíróihoz irnokká;

a budapesti ítélőtábla elnöke dr. Mács Miklós, dr.
Balogh István budapesti, dr. Kaeskovics-Krimsky Géza
kolozsvári, dr. Stolpa József budapesti, dr. Vizi Ferenc
körmendi, Németh Sándor eszaki, Comsa János budape-
sti, Bartha Antal szentesi, Hadm Ernő somogyesúrgói
és Valkó István jászberényi lakosok, ügyvédjelöltek,
illetve jogszigorúkat a budapesti ítélőtábla területére
díjas joggyakornokokká nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Keke-
zovich Emil hódmezővári járásbírói irodatisztet a szegedi
járásbíróihoz, Füzy Ernő Imre tornai járásbírói
végrehajtót a szerencsi járásbíróihoz helyezte át.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az igen hűvös és borult idő még
egyre tart. Az elmúlt 24 óra alatt az északnyugati
és az északkeleti részeken, meg a Tisza—Maros-
szögének kivételével mindenütt esett eső, nagyobb
(5—25 mm.) mennyiségben azonban csak Erdély-
ben, meg elvétve az Alföldön. Ma reggeire az
Alföldön helyenkint ködös az idő.

Prognózis a következő 24 órára:

Az időjárásban lényeges változás nem várható.
(Sürgöny-prognózis: Változás nem várható.)

Table with columns: Állomás, Légnyomás, A hőmérséklet, Szélirány és ereje, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmér- séklet. Lists various locations like A-Szlatina, Ungvár, Késmárk, etc.

VIZÁLLÁS.

Table with columns: m é t e r, m é t e s. Lists water levels for various locations like Dunán, Tisza, Körös, Maros, Temes, Bega.

„EGYETERTÉS“

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1912. szeptember 24-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

III. Richárd király.

Tragédia 5 felvonásban. Irta: Shakespeare.

Személyek:

- IV. Edward Gyenes L.
Edward herceg Varadi A.
III. Richárd Ivánfi
György herceg Pethes
Buckingham Gál
Rivars gróf Hajnal G.
IV. Henrik szellemo Minályfi
Erzsébet királyné K. Hegyesi M.
Margit királyné Jaszai M.
York hercegnő S. Fáy Sz.
Lady Anna P. Márkus E
Hastings lord Bakó
Stanley lord Somlay
Grey lord Náday

Kezdeté 1/2 8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A Frankfurtiak.

(Die fünf Frankfurter).

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Rössler Károly. Förd. Molnár F.

Személyek:

- Gudula asszony T. Forrai R
Anselm Vágó
Náthán Szirmal
Salamon Sebestyén
Carl Kertész
Jacob Pető
Charlotte Nagy T.
Gustav hercege Törzs
Christoph úrgróf Dobi
Eveline hercegnő Tóth J.
Agordó herceg Pártos
A hercegnő Csatal J.
Abrauberg gróf Papp

Kezdeté 1/2 8 órakor.

NÉPOPERA.

Tengerész-Kató.

Operette 3 felvonásban. Irta: Buchbinder Bernat. Magyar szin-
ro alkalmazta: Mérei Adolf.
Zenéjét szerzte Jarno György.

Személyek:

- Sleinfeld lovag Mátrai
Váci Róbert Herby
Kopp Gyula Fadr
Radák Lajos báró Hajagos
Dr Kázar Sándor Ujvári
Kádasa Tamás Bihar
Szepi Pázmán
Sághy Loránd
Temessi báró Pajor
Kató Szoyer I.
Lujza Bendüer
Teréz Hajnal
Beria Híbisch
Radványiné Dinyési
Ber ska Vidér

Kezdeté 1/2 8 órakor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Limonádé ezredes.

Enekes vígjatek 3 felvonásban.
Német eszme után írta; Ha-
zsányi Zsolt.

Személyek:

- Gr Szentmarjai Rátal
Lenke Perzei
Marietta T. Harmath
Von Flaumitz Hajnal
György Király
Kelemen Ligeti
Teréz Soós M.
Diga Rombai L.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

AMERICAN SHOE COMPANY LIMITED

Amerikai cipő r.t.

Kizárólagos

amerikai cipő- különlegességeink eddigi árákon

kaphatók:

BUDAPEST,

IV., Kigyó-tér 1. (Királyi bérpalota.)

V., Dorottya-utca 6.

VII., Erzsébet-körut 42.

DEBRECZEN, Piac-utca 44. sz.

ZAGREB, Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket.

(Postal megrendelések: IV., Kigyó-tér 1. alá Inté-
zendők. 12470)

ROYAL ORFÈVRE

Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körut 31. sz. Telefon 110-22

Minden este 8 órakor a lényes szeptemberi műsor

Danny Gürtler

az utolsó bohém rövid vendégjátéka. Fred St. Ouge Co és
Miss Estee amerikai excentrikusok. Pesti Futár Nadas
Sándor tréfás jelenetei. Játsszák Barsony, Tihanyi, Szász Ilona
LOLOTTE Granichstüden Brunó
kiállításos nagy operetteje.

Conchita Ledesma, Brodte & Brodte, G. Sennets,
Gyögy apacsomédia, Cilli Bauer, Sokolovsky csoport,
The 7 Brighton, Bathing Belles, Solti Hermin, Szász
Ilona, Virágh Je ő
és a többi pompás attrakció!!
Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a Royal Orfèvre jegyáru-
tánál és a városi jegyárusító helyeken. Előadás után Royal-Cabaret
Csütörtökön, szeptember 26-án délután 3/4 órakor mérsékelt
helyáru nagy családi előadás teljes esti műsorral.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdeté 1/9 órakor. 9 órakor:

A vörös Bernát

11 órakor: 11 órakor:

Zavaros rokonság

Steinhardt slager kuplél és új külföldi
számok. Minden vasárnap délutáni előadás, fél
helyárukkal. — Kezdeté fél négy órakor.
Jegyek: délelőtt 10—11 óráig és délután 3—6-ig a mulató pénz-
táránál, egész nap a Hirsch-féle nyugtázzsében Andrassy-ut 19.
és a Hungária fürdő pénztáránál kaphatók.

FOLIES CAPRICE

Téli helyiségei Révay-utca 18. szám.

Igazgató: Koltai Henrik. Főrendező: Rott Sándor.

Telefon: 14-22. Előadás kezdete 1/9 órakor.

9/4 órakor! Ma! 9/4 órakor!

„A menyasszony leánya“

Bobozat 1 felv., írta; Satyr. Rendező: Rott Sándor.

10 órakor! 10 órakor!

MORITZ II.

Sketch, előadja: Springer Armin.

SEINE TANTE.

Bobozat 1 felvonásban, írta: Hirschfeld L.

és a többi új szólószámok.

Jegyek elővetelben: a Folies Caprice nappali pénztá-
ránál d. e. 9—1-ig és d. u. 3—6-ig. Hirsch Andrassy-ut 19.
Sopronyi Rákóczy-ut 1. és Az Est hirdoban. — 12 óra
után az 1 ső emeleti „Casino de Parisban a világ leg-
első ének- és táncszámainak fellépte.

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, narsjegye-
ket a azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.

(Főpostával szemben)

SZINHÁZAK.

Kedd, 1912. szeptember 24-én.

VIGSZINHÁZ

Piktorok.
Vigjáték 3 felvonásban. Írták: Rivoire és Mirande.

Személyek:
Maclair piktor Göth
Noemi Haraszthy
Madeleine G.-Kertész
Házmesternő Rónaszékyné
Fanny Csáky L.
Pradoux Tanay
Ruffat Stella Gy.
Chiméne Szerényi
Chapan Tapolczai
Paupion Tihanyi
Legrand D. Iró

Kezdeté 1/2 8 órákor

ROYAL-ORFÉUM
VII., Erzsébet-körút 31.
Telefon 110-22.

Ma este 8 órákor
legelsőrangú színházi- és
variété-előadás.

A teljesen új, félhavi műsor. — Danny Gürtler az utolsó bohém vendégszámát. Fred. St. Onge Co. és Miss Estee amerikai excentrikusok. Pesti Futár! Nádas Sándor tréfas jelenet. Játsszák: Bárony, Tihanyi és Szász Ilona. Lolotte Granichstaden Bruno nagy kiállításos operettje. — Conchita Ledesma, Brod-sz Brodie, 6 1/2 Szoneta, Cilli Zamer, Sokolowsky, csoport, Gágó, apasokomédia, Solti Hermin, Szász Ilona, Virágh Jenő és a többi pompás attrakció.
Jegyek elővételi díj nélkül váltanak a Royal-Orfeum jegypénztáránál és a városi jegyárúsió helyeken. Előadás után Royal-Cabaret.
Csütörtökön, szeptember 26-án délután 3 1/2 órákor mérsékelt teljes esti műsorral.

BUDAPESTI SZINHÁZ

Miss Saharet felléptével.
Az asszonyfaló.

Operette 3 felvonásban. Szövegét írták: Stein Leo és Lindau K. Zenéjét szerzerzte: Eysler Edmund Fordította: Mérey Adolf.

Személyek:
Maros Béla, őrnagy Ferenczy
Mary White Pataky
Raffainé Szathmáryné
Tilda, leánya Sz. Szöllösy
Camillo Fekete
Donogán báró Szabolcs
Lovászi Fenyvesy
Száirák báró Szász
Berekes Parányi

Kezdeté 1/2 8 órákor

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.

(BUDAI SZINKÖR)

Az erdészleány.

Operette 3 felvonásban. Szövegét írta: Buchbinder Bernát. Zenéjét szerzerzte: Jarno Grögy.

Személyek:
Gróf Sternfeld Belinsky
Josephine comtesse Bartkó E.
Egy vadász Vidor
Lange Hans Arkossy
Krisztina, leánya Haller L.
Walper Páter Cseh
Kóber Minka Albert E.
Schmalcherhuber Abay

Kezdeté 1/2 8 órákor

URÁNIA SZINHÁZ.

Az Olimpiász

Kezdeté 1/2 8 órákor.

FŐVÁROSI ORFÉUM

Waldmann Imre igazg. VI., Nagymező-u. 17.
Az előadás kezdete 8 órákor. Jegyelővételi 10-1 és 3-6 óráig.

Mr. DAIX a legjobb hangú énekes
Brothers Leslies zenei excentrikusok
SAJÓ GÉZA előadó-művész
EFFRI-OFF-NEY „Salombo” olmi táncjelenetében
THE WAGGES amerikai
LES PEREZOFF Bao-punoherek (Pron-gálva)

Dróton szerzett vőlegény
12 és további attrakció
R. Tabak Frigyes pályanyertes vig-játéka

Kezdeté 8 órákor. — Jegyelővételi: 10-1-ig és délután 3-6 óráig a nappali pénztárnál

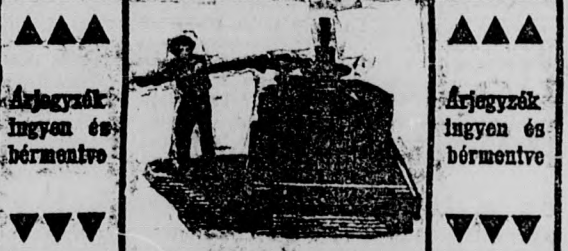
ROYAL-ORFÉUM

Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22

Még 2 mérsékelt helyáru délutáni előadás.
DANNY GÜRTLER

és az összes szeptemberi attrakciók felléptével. — Csütörtökön, szeptember 26-án és vasárnap, szeptember 29-én, délután 3 1/2 órákor. — Mérsékelt helyárak! Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a Royal-Orfeum jegypénztáránál és a városi jegyárúsió helyeken.

Schottola Ernő gyáros Budapest
VI., Váci-körút 13. és 53. sz.
az E. Mabillo Frères Ambloise cég képviselője.

Borsajtók. Szőlőzuzók.
Bor szivattyúk, minden rendszerben.
Bor szűrők minden nagyságban és minden rendszerben.
Bor lejtőtömlők „Extra” minőségben, védjeggyel.

Közvetlen keleti behozatal.
Valódi **Perzsa és Smyrna** szőnyegek
nagy választékban kaphatók, budapesti lakóknak árfel-emelés nélkül részletfizetésre is.
SZŐNYEG-UDVAR BUDAPEST, KIRÁLY-U. 32. (az udvarban.)

MARGIT GYÓGY-FORRÁS (Beregmege)
a gyomor, belek, húgyhólyag, s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is ha vérzések esete forog fenn
Megrendelhető: Édeskúty L.-nél Budapesten és a forrás kezelőszéknél Munkácsón.

CIRKUSZ-BEKETOW
Városliget. Telefon 107-48
Ma és minden este 9 1/2 órákor a remek új szeptemberi műsor. Klein család kerékpárművészek The Gaertner Family kéz voltizsörök, Miss Sellma és Társai erőművészek, Prato majomcirkusz. Utána elsőrangú birkozó-mérkőzés. Ma este birkozóknak: Cyganiewitz, Balm, Lurloh—Lasartesse, Rogalski és az Alarcos, Randolfi—Saivonen, Haakensmidt—Specht.

A legjobb iskola-hegedűt
7 koronától kezdve
7 kitűnő erős hangut
REMÉNYI MIHÁLY
a magy. kir. Zeneakadémia, fővárosi és vidéki zeneiskolák szerződötött szállítójánál vegye.
Budapest, Király-utca 58.
Árjegység minden hangszerről külön-külön kérendő.

Saját kertemben tenyésztett, la
Jonáthán és Bismark fajta
ALMÁK 50 kilogramos láda küldeményekben rendelhetők. Ezen fajta almák az egész országban a legszebbek és legjobbak. Az árak megállapodás szerint. Közelebbit **Herskovits Alter** az eladónál **IRHÓZ (Máramarosmege.)**
Ahová levélbeli megkeresések intézendők.

Iskola hegedűk hangfokozó gerendával.
Jávorfából K 10
Habos jávorfából szép kivitelben K 12
Gyakorló hegedűk gyönyörűen dolgozva K 15
Továbbképző hegedűk utólérhetetlen hanggal K 20
Ingyen kap bármely hegedűhöz 1 tokot, 1 vonót és tartalék alkatrészeket kizárólag a **HANGSZER-OTTHONBAN** **FEKETE MIHÁLY-nál**
Budapest, VIII., József-körút 9/E.

ALKALMI SZŐNYEGEK BUTOROR CSILLÁROK
szalon-és bürger-nitárak, teljes lakberendezések legolcsóbbankaphatók az **Alkalmi Butoráruházban**
VIII. ker., Baross-utca 9. szám, (az egész házban.)

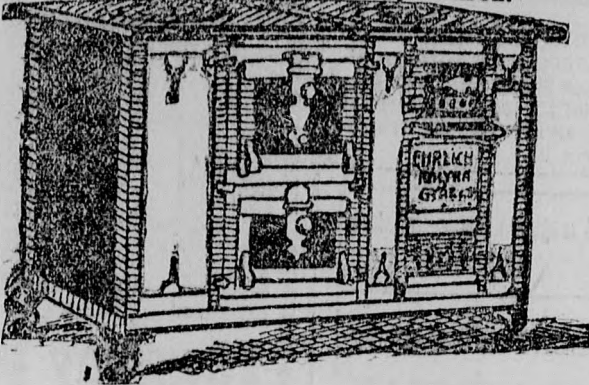
DARÁNYI LEGUJABB MODELLŰ Számoló
ÉS LÁTHATÓ IRÁSU **összeadógépei**
nem szorulnak reklámra.
Díjmentes bemutatás az ország bármely helyén.
Telefon 139-54.
DARÁNYI MIKSA
Első Magyar Számoló-és Összeadó gép Kereskedelmi Vállalat, a Szállítmányozási és Iparbank részvénytársaság Áruszállítója
Budapest, VI., Váci-körút 37.

Heti műsor:

Szeptember hó	Nemzeti Színház	Magy. Kir. Operaház	Néopera	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Budapesti Színház	Fővárosi Nyári Színház (Budai Színház)	Uránia
25 Szerda	A szerelem gyermeke	—	Tengerész Kató	Erős lánczok	Limonádé ezredes	Az apostol	Az asszonyfaló	A herceg kisasszony	Olimpiász
26 Csütörtök	Az erősebb	—	Tengerész Kató	Piktorok	Limonádé ezredes	Szerencse fia	A régi pest	A csárna	Olimpiász
27 Péntek	Az ember tragédiája	—	Tengerész Kató	Erős lánczok	Limonádé ezredes	A rablólovag	A régi pest	Az obsitos	Olimpiász
28 Szombat	Rang és mód	—	Lammermoori Lucia	Piktorok	Limonádé ezredes	Az apostol	A régi pest	Litu	—
29 Délután: Vasárnap Este	Giszonadia miut kísértet	—	Leányvásár	Os trágás Mici	Hoffmann meséi	Karenin Anna	Kirchfeldi pap	A kisbarátó	—
	Az erősebb	—	Limonádé ezredes	Erős lánczok	Tengerész Kató	Szerencse fia	A régi pest	A falu cossza	—

Takaréktűzhelyek

egyszerű és díszes kivitelben, minden nagyságban, egyaránt **VENDEGLŐI TŰZHELYEK** legszolidabb kivitelben és legolcsóbb gyári áron.

Eredeti MEIDINGER-KÁLYHÁK.

Saját gyártmányú Meidinger-Caloriferesek, cserépburkolatban vagy anélkül, modern sima és mintázott cserépkályhák, modern és antikstílusú kandallók, fűtőtestek, kályhák, kősz. kályhák, közp. fűtések.

Ehrlich kályhagyár Rt. Budapest
iroda és mintaraktár VII., Dohány-utca 6.
Minden méretű kályha- és tűzhelyalkatrészek állandóan raktáron. Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen küldünk.
Telefon 60-08. Telefon 60-08.

Weinberger és Fodor

az összes

sportcikkek áruháza.

FOOTBALL

cikkekben az ország legnagyobb raktára.

IV., Marischbazar 4.

Telefon 113-59.

Minden sportágról külön árjegyzék ingyen.

MIKSZÁTH KÁLMÁN
utolsó könyve:

Tövískes látogatóban

Elbeszélések

(Az író könyvalakban még meg nem jelent, utolsó elbeszélései és regénytörzsdéke.)

Ára füzve 5 korona, vászonkötésben 7 kor.

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrássy-út 21, valamint minden könyvkereskedésben.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJÓBB NÉVŰ ÓRAÜZLET.

**ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Invitások pontosan eszközöztetnek.

Titkos betegségek

hugycsőfolyás, húgycsőszűkület, altesti sebek, bújakor (syphilis), az önfertőzés következtében fellépő éjjeli magömlések és idegbántalmak, elgyengült férfierő (impotentia), makacs bőrbetegségek, bármely női nemű bajok, méhbajok, fehérfolyás stb. alapos, gyors és gyökeres gyógyítására legjobban ajánljuk bevált lelkiismeretes és nagy gyakorlaton alapuló gyógymódjainkat fogva

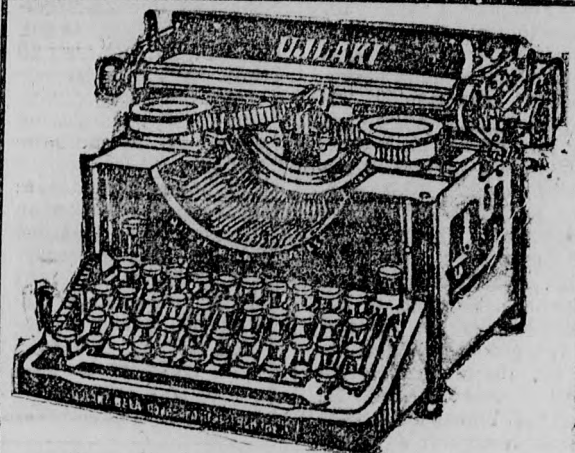
Dr. GARAI

hírneves szakorvos rendelő intézetét,
Budapest, Andrássy-ut 28. szám.

Rendelés hétköznap: 10-től 4 óráig és este 7-8. Vasár- és ünnepnap délután 2-ig. Feltűnés nélkül eredményes gyógyítás levéllel is.

Kívánatra gyógyszeréről is gondoskodik.

„Ehrlich 606.” javított Joha oltások.

Részletfizetésre is! Látható írásu

UJLAKI írógépek

Árjegyzék kívánatra. Árjegyzék kívánatra.

UJLAKI írógéptelep

Bpest, VII., Erzsébet-körut 28. Telefon 122-60. Telefon 122-60.

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

EVŐESZKÖZÖK

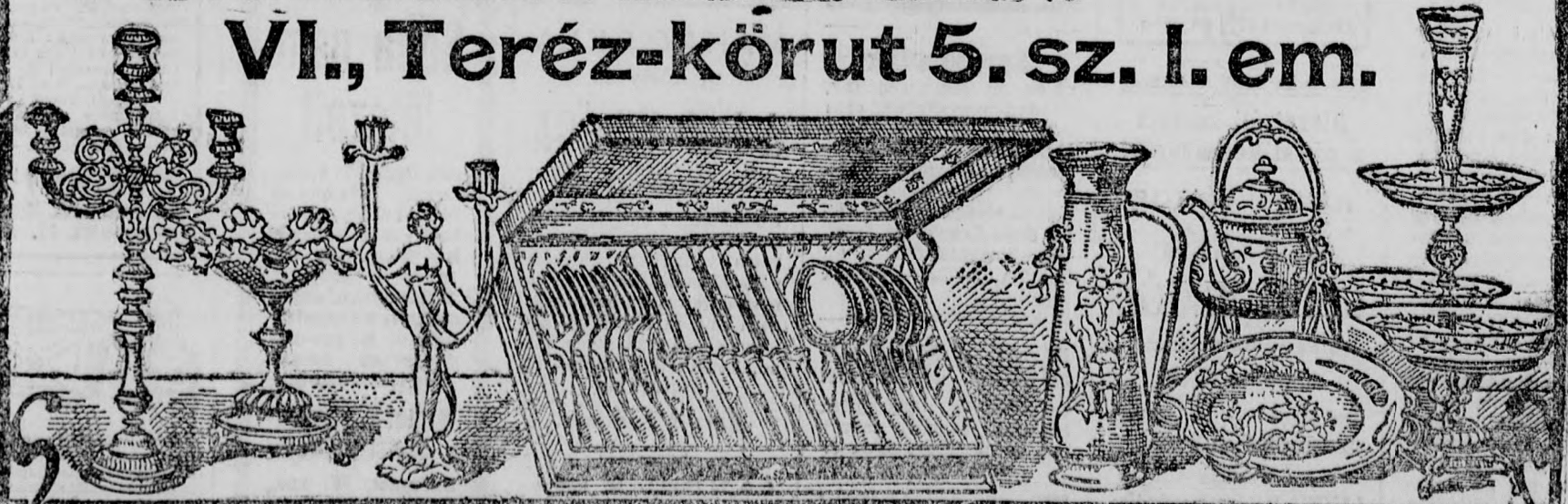
EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL,

DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK

A LEGELÖNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTÉLEPÉN

VI., Teréz-körut 5. sz. I. em.

VIDÉNI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK. ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Akar nőlni?

28 éves csinos, vagyonos orosz hölgy, 22 éves egyedülálló árva 400,000 korona hozományával, 38 éves gyermektelen özvegy 120,000 kor. vagyonnal és még sok száz vagyonos hölgy van előjegyzésben. Komoly szándéku urak, ha vagyontalanok is, díjtalan felvilágosítást kapnak. Schlesinger, Berlin 18.

Nappali

kereskedelmi szaktanfolyam (Engedélyezett a 40988—1910. sz. min. szervezett alapján.) A tanfolyam fentartója a Kereskedelmi Alkalmozottak Országos Egyesülete és célja kereskedelmi tisztviselők kiképzése. A tanfolyamra olyanok és férfiak léphetnek, akik a polgári iskola 2—4-ik osztályát elvégezték és 14-ik életévüket betöltötték. Kezdő és haladó csoportok. Időtartam 6 hó. Allásközvetítés. Tájékoztató. Telefon 79—45. Beiratkozásokat elfogad az igazgatóság, Andrássy-ut 67. (bejárati a Vörösmarthy-utáról.) Elnök dr. Vázsonyi Vilmos orsz. képviselő. Igazgató: Aranyosi Miksa felsőker. isk. igazgató

Gyorsírás

és gyorsgépirás. A Gyorsíró Gyorsíró Társaság szaktanfolyamát lényegesen megnagyobbított modern higiénikus új helyiségekben (Andrássy-ut 12.) tartatnak. Legálapabb kiképzés gépirás-magyar- és német gyorsírásban. — Gabelsberger-Markovits rendszer. Beiratkozás naponként. Tandíj igen mérsékelt. Díjmentes tantárgyak: magyar-német helyesírás, „Kartothek” amerikai könyvelési és nyilvántartási rendszer, összeadó- és számológépek kezelése. Párhuzamosan eseti tanfolyamokat is tartunk. Végzett növendégeinket díjtalanul állásba juttatjuk Glogowski és Társa, (Remington) Budapest, VI., Andrássy-ut 12. szám.

Saszellaszó

mézédes, mázsánként 54.—K, postakosárként 3.50, őszibarack, táblakörte, magvászószilva, csemegealma vegyesen 3.60. Turkesztándínye, ugorika, paprika 1.60. Paradicsomnak mázsáját 16.—koronáért szállítja Szabó Géza, Budapest, Mátyás-u. 9.

Parlamentari

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíróiskola. Gépirás-különböző gépeken és magyar-német fogalmazás-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 korona. Kereskedelmi akadémiai rendes tanárok által oktatott szaktanfolyamok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyamai nyilványossági joggal. Alapította Markovits Iván az 1863. évben. Közérvényül egyesületi oklevelek. Tájékoztatót küld a Gabelsberger Szakiskola (kizárólag Hegedűs Sándor-utca 7, előbb a szemközti Liszt-Ferenc-tér 10. szám alatt). A címre jól vigyázzunk! Az egyesületnek más iskolája nincs. Az „Országos” és „Gabelsberger Szakiskola” jelzőket megtévesztés céljából intánozzák. Telefon 64—68.

Csemegező

muskotály, saszelela mázsánként 50 kor., postakosárként 3.50, táblakörte, őszibarack, magvászószilva, csemegealma vegyesen 3.50, ananász-dinnye, ugorika, paprika 1.60. Szabó Csongrádról.

Soványoság

Az egyedüli eredménytől kísért háziszser a dr. William Hartly tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek — Hölgyek romok keblét. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jut állást. Vérszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknek nélkülözhetetlen tápszser. Kiténtetve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 fnt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Mór E. Budapest, VII., Isván-ut 11. 11/1. Telefon 156—80.

BUTOR

30% megtakarítás! Régi Butorszalon

Budapest, Forgács-ter 3 főemelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, uriszobák, angol börgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, csellói szőnyegek, csillárok. Telefon 22—13. 22599

Kitűnő fegyverek

öröknek. Övédelemre, vadászatra és szobadísznek. Wernld gyalogási fegyver 5 kor., szurony hüvelyivel 1 K. Wernld lovassági karabély 16 korona. Kropatschek-karabély, 8 golyóra tölthető, szuronyval 25 K. fegyverszij 1 korona, éles tölény darabja 10 fill., vaktöltény 2 fillér. Katonai puskaműves által kipróbált jó fegyverek. Tiller Mór és Társa udv. szállítóknál, Budapest, Váci-utca 35. Fegyver-árjegyzék kívánatra díjmentesen.

Illusztrált korrajz a párisi kommunáról!

RÁKOSI VIKTOR A PÁRISI GYUJTOGATÓK

(A kommun története) Regényes korrajz Ára füzve 6 korona, vászonkötésben 8 korona.

Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrássy-ut 21 és minden könyvkereskedésben.

Köhög?

Használjon Róthy-féle zuhorkát ára 60 fillér gyógy-szertárak és drogériákban.

Könyvelési

teendőket jártas tisztviselői keres biztosító részvénytársaság, Budapesti központjában. Magyar-német ajánlatok a fizetési igény megjelölése mellett „Nyugdíjképes 7633” jelleg alatt Haasenstein és Voglerhoz, Budapesti, Dorottya-utca 11. alá.

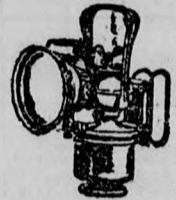
Diszsertkedvelők

kérjenek árjegyzéket az első magyar diszsert-faiskolától. — Tulajdonosa: Copony Ede Körmenten. 120 fajta tüllevelűfák, lombfák, sorkák, díszserjék kaphatók.

Feltalálók

díjtalanul küld szabadalmi tanácsadót találmányokat minden államban értékesít Réval és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest József-körút 21.

Acetylén-kézilámpa

A legnagyobb töltésben is 250—300 ló-pérsny területet nappali fényben bevilágító acetylén-lámpa.

Négyféle méretben minden vidéki házban. — Gyári ára 100 mm.-es reflektorral K 4.— 110 mm.-es reflektorral K 6.— 118 mm.-es reflektorral masszív kiállításban K 8.— 1 kg. Calc. Carbide 70 órai égésre — K 50

LÁNG JAKAB és FIA Bpest, VIII., József-körút 41. Árjegyzék ingyen.

Zálogcédulákat

veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

Singer Jakob ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán.

Boroshordók

új és keveset használtak, minden nagyságban, erős szlavoniai tölgyfából, bor-szivattyúk, „para” bortömők, borsajtók, szőlőzuzók, pincelészterelési cikkek olcsóbban, mint bárhol Klein Arnold, Budapest, VII., Rombach-utca 8. sz. Telefon 57—72. Árjegyzék ingyen.

Ajtók, Ablakok

vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál BUDAPEST, ÖLLŐI-UT 123. Telefon: 62—80. Alapított 1880-ban

Zálogcédulát,

brilliantot, gyöngyöt, ékszer, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz esztétikumokat, szobrokat és olajfestményeket veszlek Kortész ékszerész és régiségkereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45 Meghívásra jövék

Találmányokat

tömegiükkel megvételeire külföldnek állandóan keres Réval és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya, Budapest, József-körút 21.

ADORJÁN ANDOR könyve:

SORSOK ÉS PÁLYÁK

Irodalmi arcképek Ára 3 kor.

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál Budapest, Andrássy-ut 21 és minden könyvkereskedésben.

Csillárok

rézből és galvanizált, gáz- és villanyhasználatra a legújabb eljárás szerint gyártva, leg-újantósabb áron szállít Schulz-csillárgyár Róza-utca 109. Podmaniczky-utca mellett, Telefon 108—07.

Részpenzért

vagy hitelképes egy-énekek kedvező feltételek mellett szállított teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosítatom, hogy ilyen

olcsón sehol nem kap modern háló, ebédlő, uri és szalon szobákat stb. Győződjön meg, tekintse meg zsúfolt raktárakat, itt jutányosan

vehet a leggyorsabbított a legdrágább kivitelű minden fajta

BUTORT Nagy Imre lakberendezési vállalkozó cég BUDAPEST, VI., Lázár-utca 7. sz. Árjegyzék ingyen. Al-bum 1 korona.

MAKAY BÉLA új könyve:

A LÁP VIRÁGA és egyéb írások

Ebben az új könyvében is megmarad a természet bübajos világában, amelyet nálánál senki sem ismer és nem érez át jobban, de már nem csupán természeti leírásokat és vadászképeket ad, hanem történeteket is kerélt ki.

Ára 4 korona.

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrássy-ut 21, valamint minden könyvkereskedésben.

Szabadalmakat

külföldi értékesítésre elfogad Réval és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest, József-körút 21.

A magyar memoár-irodalom érdekessége!

ZICHY GÉZA GRÓF EMLÉKEIM

Első kötet Ára 6 korona

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI. kor., Andrássy-ut 21. szám és minden könyvkereskedésben.

AZ ATHENAEUM A KÖNYVTÁR

legújabb kötete:

A németek egyik legérdekesebb és legkülönösebb tehetségű írójának képrázatos szimpompás, érdekesítő és megrótt regénye:

VOSS RICHARD: A költő és az asszony (A Falconeri villa) 384 old. ... Ára 1.90

Eddig megjelentek:

KÓBOR TAMÁS: Komédiák. Nov. (424 old.) BIRÓ LAJOS: Glória. Novellák (448 old.)

BALZAC: A számbőr. Regény (387 old.) Fordította Harsányi K. ZOLA: Pascal orvos. Ref. (448 o.) Ford. Gerő A. DICKENS: Két város. Reg. Ford. Bálint M. (448 o.) ANATOLE FRANCE: A Pin-güinek szigete. Regény. Ford. Böltöny Gy. (320 o.)

CSEHOV: Az orvos felesége és más novellák. (384 oldal)

BÖLSCHE: Szereltem az első világában. (1152 oldal). Két kötet.

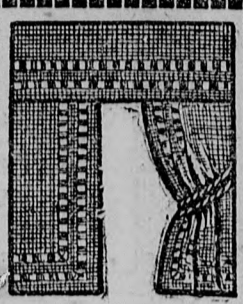
TOLSZTOJ: Hadzi-Marát. Regény. Az ördög. Elbeszélés. (374 old.)

Minden kötet ára ... Kapható minden könyvtárban, Kladja az Athenaeum irod. és nyomdai r.-társ.

Soha nem létezett

rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett szállítunk helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butordarabokat részlettartásra.

Modern lakberendezési vállalat: Budapest, IV. kor., Gerőczy-utca 7. sz. Olcsó butordarabok 1 kor.

Függöny Kongressz-szövetek

85 és 110 cm. széles méterre 75 fill.-től jobbjebb. Kérjen mintákat.

Bérczi D. Sándor kézimunka nagyiparos Budapest, VI., Dessewffy-u. 5.

Szingazdag természeti leírások!

Makay Béla Hegyen-Völgyön

Természeti és vadászképek

Szerző ezen újabb könyve mellett sorakozik az előbbihez. Iliet, költői lendület van minden leírásában, rajongó szeretet a szabadság: a természet iránt.

Ára 6 korona. Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrássy-ut 21 és minden könyvkereskedésben.

Virus telepen

Balatonpart legszebb pontján (fürdőtelep, vasut és hajóállomás), sanatorium szállodák és villatellékek alkalmas erdei területtel 2 koronáért eladó. Virus. Szeged, Zala megye.

FATIME és SEMIRAMIS

örvén-különbözőségűek a világ legkiválóbb minőségű Válogatott I-A paragoni gyártmányok. Elefántcsontszínen tartályal vagy anélkül. Fatime és Semiramis feltétlenül biztonságot nyújtanak! Több évi tapasztalatok! Ar tucatonként 6.— 8.— 12 kor. 20 koronát kivéve vásárlásnál 20% rabatt. Székküldés szommal, titoktartás mellett.

KELETI J., Budapest, IV. Koronaherec-utca 17. szám.

Saját gyártmányú fűzők, 14 kor.-tól jobbjebb; fűzők, 14 kor.-tól jobbjebb. Elváltások mindenféle kutyaszívanyak és házi vízvezeték-berendezéseket legolcsóbb áron. LEFKOVICS ADOLF Budapest, VII., Wesselenyi-u. 51/E. Telefon 113—46. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.